

De Ster

De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen

Februari 1986
86ste jaargang
Nummer 1

De Ster

Officiële Nederlandstalige uitgave van De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen.
De in deze publicatie afgedrukte artikelen werden overgenomen uit de tijdschriften „Ensign“, „New Era“ en „Friend“.

Februari 1986
86ste jaargang
Nummer 1

Eerste Presidium:

Ezra Taft Benson
Gordon B. Hinckley
Thomas S. Monson

Raad der Twaalf:

Gordon B. Hinckley, Howard W. Hunter,
Boyd K. Packer, Marvin J. Ashton,
L. Tom Perry, David B. Haight,
James E. Faust, Neal A. Maxwell,
Russell M. Nelson, Dallin H. Oaks,
M. Russell Ballard

Adviseurs:

Carlos E. Asay, Rex D. Pinegar,
George P. Lee, James M. Paramore

Redacteur: Carlos E. Asay

Director of Church Magazines:
Ronald L. Knighton

International Magazines:

Zakelijk redacteur: Larry A. Hiller
Adjunct-redacteur: David Mitchell
Kinderster: Lois Richardson
Vormgeving: C. Kimball Bott

Inhoudsopgave

- 1 „Tracht niet de Here raad te geven“, *President Marion C. Romney*
- 5 De profeten spreken, *Joseph Smith over de opstanding*
- 6 Het wonder van Pasen, *Janene Wolsey Baadsgaard*
- 9 Het voortdurende zoeken naar waarheid, *President Gordon B. Hinckley*
- 12 Jozef, een voorbeeld van uitnemendheid, *Arthur R. Bassett*
- 18 Laat uw hart voortdurend uitgaan tot God in gebed, *James T. Duke*
- 19 Gewaarschuwd in een droom, *David J. Hardy*
- 21 Si Peterson: een typische, maar unieke heilige der laatste dagen, *Jeannie Takahashi*
- 25 Het is nooit te laat, *John K. Carmack*
Vraag en antwoord
- 27 Oog voor oog, tand voor tand, *Ermel J. Morton*
- 28 Boom des Levens, *V. Garth Norman*
- 30 Het huwelijk verrijken, *Dean L. Larsen*
- 34 Het terugbrengen van de priesterschapssleutels op eerste paasdag 1836
Deel 1: Het dateren van het eerste paasfeest, *John P. Pratt*
- 46 De twee die samen lopen, *Wayne B. Lynn*
- 50 Getuigenissen die het eerste visioen bevestigen, *Milton V. Backman jr.*
- 57 Mormonisme

Kinderster

- 1 Van vriend tot vriend, *Barbara W. Winder*
- 4 Wat zal ik zeggen als ik bid? *Pat Graham*
- 5 Jakob en Esau
- 8 Niels uit Denemarken, *June Anne Olsen*

De Ster

Vertaling en nieuwsredactie:

Henri J. A. Tenthof van Noorden,
Kerkelijk Vertaalbureau
Raadstede 19, Postbus 224
NL-3430 AE Nieuwegein

Uitgever:

Kirche Jesu Christi der Heiligen
der Letzten Tage, Industriestraße 21,
D-6382 Friedrichsdorf 1
Telefoon: 0 61 72/71 03 34

© 1986 by the Corporation of the President
of The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints

Alle rechten voorbehouden

Jaarabbonnement:

Fl. 23,10 storten op Citibank Amsterdam,
rekeningnummer 266041434,
De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen
der Laatste Dagen.
Bfr. 420 storten op Citibank Antwerpen,
rekeningnummer 570-0157-600-33,
De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen
der Laatste Dagen.
USA en Canada (niet per luchtpost): \$ 10,00

Versijnt acht maal per jaar

Printed by Production Center Friedrichsdorf,
Federal Republic of Germany

PB MA 0427 DU

„Tracht niet de Here raad te geven”

President Marion G. Romney

De grote profeet Jakob uit het Boek van Mormon gaf ons, die in de laatste dagen leven, een belangrijk advies: „Tracht niet de Here raad te geven, maar tracht raad van Hem aan te nemen” (Jakob 4:10).

Ik denk dat raadgevingen aan de Heer over het algemeen inhoudt, dat zijn raad, bewust of onbewust, genegeerd en vervangen wordt door onze eigen gedachten of die van mensen. Dit is een heel gewone, menselijke zwakheid. Maar zolang we niet in staat zijn deze te overwinnen, zullen wij geen hechte band met de Geest van de Heer hebben, wat onze verdere gaven en kwaliteiten ook mogen zijn.

Wanneer iemand aan de andere kant, echter, bekend raakt met de raad van de Heer en deze opvolgt, moet hij zich wel gedicht bij de Heer gaan voelen. Vanaf het begin getuigt de geschiedenis van Gods handelingen met zijn kinderen op aarde van het feit, dat zij die zijn raad in de wind slaan, gedoemd zijn te falen en niets dan ellende kennen.

In de tijd van Samuël, bijvoorbeeld, eiste Israël een koning. „Stel nu een koning over ons aan,” riepen zij, „om ons te richten” (1 Samuël 8:5). Zij vonden het belangrijker om als de mensen, de heidense

volken, om hen heen te zijn, dan de raad van de Heer op te volgen. De Heer protesteerde op plechtige wijze bij monde van de profeet Samuël, zeggende:

„Zo zal het optreden zijn van de koning die over u regeren zal: uw zonen zal hij nemen en hen dienst laten doen bij zijn wagens en bij zijn paarden . . .

Uw dochters zal hij nemen als . . . kooksters en baksters.

Verder zal hij van uw akkers, wijngaarden en olijftuinen de beste nemen . . .

van uw koren en . . . uw wijngaarden zal hij tienden nemen . . .

en zelf zult gij hem tot slaven zijn . . .”

Het volk weigerde echter naar Samuël te luisteren en zei: „Nee, toch moet er een koning over ons zijn; dan zullen ook wij zijn als alle andere volken” (1 Samuël 8:11–20).

Samuël was bijzonder bedroefd over de halsstarrigheid van het volk, want hij wist dat hun weigering de raad van de Heer op te volgen om van een koning af te zien, hun ondergang betekende. Maar de Heer, die de vrije wil van de mens altijd respecteert, onverschillig of deze aangewend wordt om goed of slecht te doen, zei tot Samuël: „Luister naar het volk, in alles wat zij tot u zeggen, want niet ú hebben zij

verworpen, maar Mij hebben zij verworpen, dat Ik geen koning over hen zou zijn” (1 Samuël 8:7).

Zoals wij weten, kreeg Israël zijn koning (Saul). Niet meer dan enkele generaties later werd het koninkrijk in tweeën gedeeld, werden de mensen weggevoerd, werd Israël verstrooid en Juda een spreekwoord en een spотреde onder alle volken.

Het tweede voorbeeld van de ellende die voortspuit uit het in de wind slaan van de raad van de Heer komt uit het leven van Saul. Bij monde van Samuël instrueerde de Heer Saul het vee van de Amalekieten te doden. Saul besloot echter de beste schapen, ossen en lammeren te houden. Later, toen Samuël bij hem kwam, zei Saul bedrieglijk: „Wees gezegend door de Here; ik heb het bevel des Heren uitgevoerd” (1 Samuël 15:13). Samuël antwoordde, „Wat betekent dan dat geblaas van kleinvee, dat in mijn oren klinkt, en het geloei van runderen, dat ik hoor?” maakte Saul al snel duidelijk dat Samuël niet met zich liet spotten (1 Samuël 15:14). Misschien beschaamd, antwoordde Saul met heel wat minder vertrouwen: „Die heeft men van de Amalekieten meegebracht, want het volk heeft het beste van het kleinvee en van de runderen gespaard om de Here, uw God, offers te brengen; maar de rest hebben wij met de ban geslagen” (1 Samuël 15:15).

Toen zei Samuël zonder omwegen tot Saul: „De Here had u uitgezonden met een opdracht . . .

Waarom hebt gij dan niet naar de Here geluisterd? . . . (1 Samuël 15:18–19.)

Saul wist dat hij ongehoorzaam aan de Heer geweest was. Hij probeerde de schuld echter op zijn volk te schuiven, door te zeggen: „Ik heb wel naar de Here geluisterd . . .

Doch het volk nam van de buit kleinvee en runderen, het beste van het gebanneerde, om de Here, uw God, offers te brengen in Gilgal” (1 Samuël 15:20–21; cursivering toegevoegd).

Daarop stelde Samuël een diepzinnige vraag aan Saul, een vraag die ook nu nog opgang doet:

„Heeft de Here evenzeer welgevallen aan brandoffers en slachtoffers als aan horen naar des Heren stem? Zie, gehoorzamen is beter dan slachtoffers, luisteren is beter dan het vette der rammen. Voorwaar, weerspannigheid is zonde der toverij en ongezeggenheid is afgoderij en dienen van terafim” (1 Samuël 15:22–23).

Als wij ons verzetten tegen de Heer, zijn wij ongezeggenlijk en verwerpen wij zijn geïnspireerde raad.

Gelukkig heeft de Heer ons lief en is gewillig ons te leren „zijn raad aan te nemen”, indien wij oprecht verlangen een volging van gerechtigheid te zijn. Dit is één les die wij leren uit een bekende ervaring in het leven van Joseph Smith. Op herhaald aandringen van Martin Harris, vroeg de profeet de Heer tot drie maal toe toestemming om Martin Harris de eerste 116 bladzijden van de vertaling van het Boek van Mormon mee te geven, zodat hij die aan een paar vrienden kon laten zien. Tot twee keer toe was het antwoord negatief. Uiteindelijk gaf de Heer echter zijn toestemming. Bijna drie weken later werd Josephs bange vermoeden dat de bladzijden verdwenen waren, bevestigd door Martin Harris in het ouderlijk huis van de profeet, waar Joseph in grote bezorgdheid naar toe was gegaan om uit te vinden waarom Martin het manuscript nog niet had teruggebracht. De moeder van de profeet schreef dat Joseph, Hyrum en Martin Harris net aan tafel waren gegaan: „Hij (Harris) pakte zijn bestek met de bedoeling aan de maaltijd te beginnen, maar gooidde het echter ogenblikkelijk weer neer. Hyrum zag dit en zei: 'Martin, waarom eet je niets, ben je ziek?' Waarop de heer Harris in ontzetting naar zijn hoofd greep en uitschreeuwde: 'O, ik ben verloren! Ik ben verloren.'

Joseph, die tot op dat moment zijn vermoeden nog niet uitgesproken had,

Suggesties voor huisonderwijzers

Enkele punten die u desgewenst bij uw bespreking naar voren kunt brengen.

1. Raadgevingen aan de Heer houdt over het algemeen in, dat zijn raad, bewust of onbewust, genegeerd en vervangen wordt door ons eigen inzicht of door menselijke overredingen.
2. Onze omgeving draagt bij aan een onvolledige kennis van de raad van de Heer, daar wij geen brede algemene ontwikkeling meer hebben. Verder, de communicatiemiddelen, technologie en levenswijze van deze tijd leiden ons af van het zoeken van de raad van de Heer.
3. De oplossing dient gezocht te worden in het zich wenden tot de Heer in onze gebeden, onze schriftstudie en onze gesprekken in ons gezin om zijn raad te leren.

4. Wij weten heel zeker dat de raad van de Heer gevonden wordt in de Schriften, in de raad van de levende profeten en in persoonlijke inspiratie.

Wenken voor de bespreking

1. Vertel iets over uw gevoelens of ervaringen met het kennen en opvolgen van de raad van de Heer. Vraag het gezin zijn gevoelens hierover te uiten.
2. Zijn er teksten uit de Schriften of aanhalingen in dit artikel die het gezin kan voorlezen en bespreken?
3. Zou deze bespreking meer inhoud krijgen als er eerst met het hoofd van het gezin over gesproken werd? Is er een boodschap van de quorumleider of de bisschop?

sprong op en riep uit: 'Martin, heb je het manuscript verloren? Heb je je eed gebroken en veroordeling over mij en jezelf afgeroepen?

'Ja, het is weg,' antwoordde Martin, 'ik weet niet waar het is.'

'Moet ik dan,' zei Joseph, 'met dit verhaal terug? Ik durf het niet. En hoe zal ik het de Heer vertellen? Wat voor berisping zal de engel van de Allerhoogste wel niet over mij uitstorten?'

Ik probeerde hem te troosten, "vervolgt zijn moeder. „Maar wat kon ik doen, terwijl de hele familie duidelijk verslagen was en de kamer zich vulde met zuchten en steunen en de bitterste weeklagen. Joseph was echter meer overtuigd dan de anderen, hij begreep dan ook meer dan enig ander de consequenties van zijn ongehoorzaamheid. Hij ijsbeerde door de kamer, onderwijl huilend en treurend, tot de zon begon onder te gaan en hij, alleen omdat men erop aandrong, wat at.

De volgende morgen reisde hij terug naar huis. Wij namen afscheid met gemengde gevoelens, want het zag ernaar uit dat alles waar we zo op gehoopt hadden, en wat de bron van veel heimelijke dankbaarheid was geweest, in één klap was verdwenen, voorgoed verdwenen." (*History of Joseph Smith by His Mother, Lucy Mack Smith*, uitgegeven door Preston Nibley, Salt Lake City: Bookcraft, 1954, blz. 128-129.)

Onze wetenschap, onze industrie, onze beroepen zijn zo complex en gespecialiseerd, dat we veel tijd besteden aan onze studie en het woord van de Heer negeren.

Als gevolg van zijn herhaalde verzoeken aan de Heer om Martin Harris het vertaalde werk mee te laten nemen, werd de profeet de Urim en Thummim ontnomen, alsook de platen en zijn gave van vertalen.

Nadat de 22-jarige profeet zich echter door oprechte bekering had vernederd, her kreeg hij zijn vroegere status. In een openbaring over deze gebeurtenissen, werd de jonge profeet berispt voor het toegeven aan de „overredingen van mensen" en werd hem verteld dat hij de mens niet méér had moeten vrezen dan God. Hem werd ook de zekerheid gegeven dat, was hij „getrouw" geweest, de Heer „zijn arm (zou) hebben uitgestrekt en (hem) beschermd (hebben) tegen alle vorige pijlen van de tegenstander en . . . in alle tijden van moeite met (hem) zijn geweest" (zie Leer en Verbonden 3:6-8).

De profeet Joseph heeft deze les nooit vergeten. Na weer genade in de ogen van de Heer te hebben gevonden, zette hij zijn zending voort en beëindigde deze als de

machtige profeet van de herstelling. Ook wij dienen deze belangrijke les te leren. Wij behoren ons zodanig voor te bereiden, dat wij de raad, die de Heer ons door zijn profeten geeft, kunnen opvolgen.

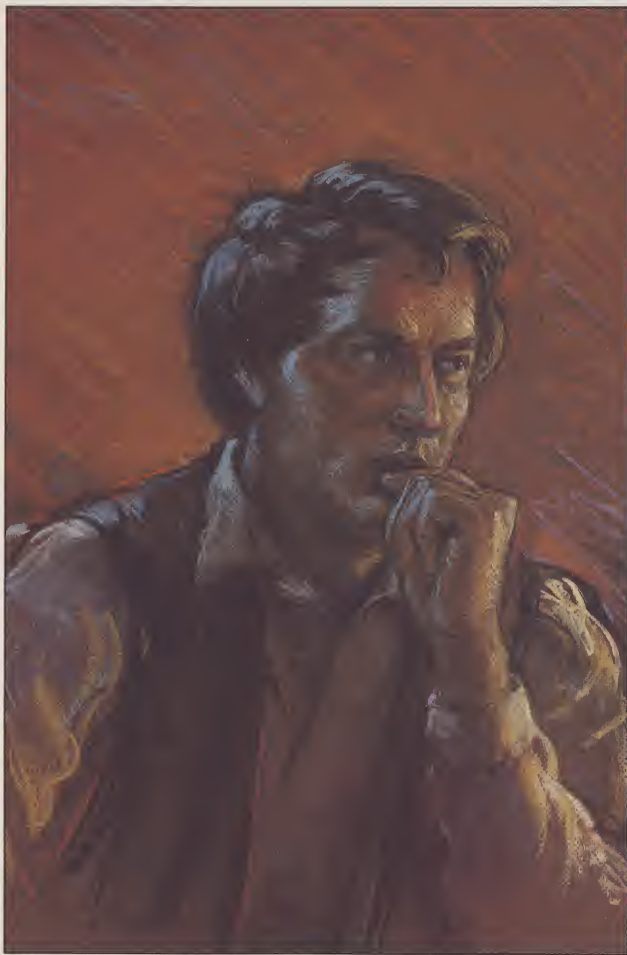
Lehi doet in een raadgeving aan zijn zoon Jakob een heel interessante uitspraak: „Doch ziet, alles werd gedaan in de wijsheid van Hem, Die alles weet" (2 Nephi 2:24). Als ik deze uitspraak juist interpreteer, betekent dat dat iemands wijsheid evenredig is aan zijn kennis. Als dat zo is, hoe onbelangrijk is dan de wijsheid van de mens, welke gebaseerd is op zijn beperkte sterfelijke ervaring, vergeleken met de wijsheid van God, die gebaseerd is op zijn kennis van alle dingen.

Paulus moet dit contrast voor ogen hebben gestaan toen hij de Korintiërs vroeg:

„Waar blijft de wijze? Waar de schriftgeleerde? Waar de redetwister van deze tijd? Heeft God niet de wijsheid der wereld tot dwaasheid gemaakt?"

En hij voegde eraan toe: „Want het dwaaze van God is wijzer dan de mensen en het zwakke van God is sterker dan de mensen" (1 Korintiërs 1:20, 25).

Welnu, ik denk niet dat er veel kerkleden zijn, die bewust voor de overredingen van mensen of hun eigen inzicht kiezen, in plaats van die van de Heer. Als wij echter niet op de hoogte blijven met de raad van de Heer, hebben wij de neiging deze raad te vervangen door ons eigen inzicht.

Geïllustreerd door Scott Snow

In feite kunnen wij niets anders doen dan ons eigen inzicht volgen, als het ons niets deert wat de Heer van ons verlangt.

Op tenminste twee manieren werkt onze omgeving een onvolledige kennis van de raad van de Heer in de hand. Ten eerste, wij leven in een tijd van specialisatie. Onze wetenschap, onze industrie, onze werkzaamheden zijn zo complex en gespecialiseerd, dat een ieder onder druk staat om meer te leren op zijn vakgebied. Van weinigen, zo lijkt het, wordt verwacht dat zij een brede algemene ontwikkeling en een volledig begrip hebben van

het hele spectrum, waarvan hun specialisatie maar een onderdeel is. Ten tweede, de wereld en haar problemen worden ons opgedrongen door onze communicatiemiddelen, onze technologie en onze leefwijze, totdat wij eten en slapen, rusten en werken, reizen en wachten met een tijdschema in de hand, om alles maar zo snel mogelijk te doen, en daar tussendoor rest er maar weinig tijd om de raad van de Heer te achterhalen.

De oplossing dient gezocht te worden in het gehoor geven aan de raad van de Heer: „Laat de plechtige ernst der eeu-

wigheid immer in uw gedachten zijn“ (Leer en Verbonden 43:34). Als wij gehoorzaam zijn aan 's Heren raad om de Schriften te bestuderen, zal de plechtige ernst der eeuwigheid inderdaad in onze gedachten zijn. Wij zullen ons door onze gebeden, onze schriftstudie en onze gesprekken in ons gezin in gerechtigheid tot de Heer wenden. Verder kunnen wij ons op de hoogte stellen van de raad van de Heer aangaande onze taak thuis, in de kerk en op ons werk. Want wij worden niet, zoals de wereld, in het duister gelaten zonder gids, almaar lerend, zonder ooit tot een kennis der waarheid te kunnen komen. Wij weten met zekerheid waar de raad van de Heer gevonden wordt:

(1) In het geschreven woord van de Heer, de Schriften; (2) in de raad van de levende profeten; en (3) in persoonlijke inspiratie en openbaring binnen de grenzen van mogelijkheden. Het drinken van deze bronnen van levend water zal ieder kerklid zegenen. Pas ervoor op te druk of te moe te zijn om van deze geestelijke bronnen te drinken. De kracht, wijsheid en inspiratie welke daaruit voortvloeit is de inspanning meer dan waard.

Moge wij de formule volgen die de zonen van Mosiah gebruikten, die begonnen met exact dezelfde gaven die wij bezitten – rechtvaardige verlangens en een roeping in dienst van de Meester te arbeiden. De Schriften vertellen ons:

„Nu geschiedde het, toen Alma . . . zuidwaarts reisde . . . dat hij . . . de zoons van Mosiah ontmoette, die naar het land Zarahemla trokken.

Nu, deze zoons van Mosiah waren bij Alma, toen de engel de eerste maal aan hem verscheen; daarom was Alma zeer verheugd zijn broederen te zien; en wat zijn vreugde nog vermeerderde was, dat zij nog steeds zijn broederen in de Here waren, ja, zij waren sterk geworden in de kennis der waarheid; want zij waren mannen van gezond verstand en zij hadden de Schriften ijverig onderzocht, opdat zij het woord Gods mochten weten.

Maar dit is niet alles; zij hadden veel gebeden en gevast; daarom hadden zij de geest der profetie en de geest der openbaring, en waneer zij leerden, leerden zij met kracht en gezag van God.“ (Alma 17:1-3; cursivering toegevoegd.)

Moge het zo zijn met ons, en mogen wij niet trachten de Heer raad te geven, maar „raad van Hem aan te nemen“ door „de schriften ijverig“ te onderzoeken, opdat wij „het woord Gods mogen weten“ en toepassen in ons leven. □

De profeten spreken

Joseph Smith over de opstanding

Zij die in Jezus Christus gestorven zijn, mogen verwachten na hun opstanding de volheid van vreugde in te gaan, die zij hier bezaten of tegemoet zagen.

Het visioen was zo duidelijk, dat ik werkelijk zag, alsof de mensen langzaam opstonden, voordat zij uit het graf voortkwamen. Zij grepen elkaar bij de hand en zeiden tot elkaar: „Mijn vader“, „Mijn zoon“, „Mijn moeder“, „Mijn dochter“, „Mijn broer“, „Mijn zuster.“ En wanneer de stem de doden toeroept op te staan, en veronderstel

dat ik naast mijn vader ben gelegd, wat zou dan de eerste vreugde van mijn hart zijn? Om mijn vader, mijn moeder, mijn broer en mijn zuster terug te zien; en wanneer zij naast mij staan, dat ik hen kan omhelzen en zij mij.

Indien u in geloof volhardt, zullen al uw verliezen in de opstanding vergoed worden. Ik heb dat in het visioen van de Almachtige gezien.

De gedachten aan vernietiging zijn voor mij veel pijnlijker dan gedachten aan de dood. Als ik niet kon verwachten mijn vader, moeder, broers, zusters en vrienden

weer te zien, zou mijn hart het onmiddellijk begeven en zou ik sterven.

De verwachting om mijn vrienden in de morgen van de eerste opstanding weer te zien, vervult mijn ziel met vreugde en geeft mij de kracht aan de tegenslagen van het leven weerstand te bieden. Het is alsof zij op reis zijn en bij hun terugkomst zullen wij elkaar zelfs met groter vreugde begroeten.

Leringen van de profeet Joseph Smith, verzameld door Joseph Fielding Smith (Frankfurt/Main, 1982, blz. 267.)

Het wonder van Pasen

Janene Wolsey Baadsgaard

Elk jaar rond Pasen richten miljoenen hun gedachten op het Heilige Land, het land waar de Heiland zijn leven op aarde doorbracht.

Eens heb ook ik het Heilige Land bezocht met het verlangen het wonder van Pasen en de opstanding te ontdekken.

Ik heb er veel gevonden dat er toe bijdroeg, maar ik heb er ook ontdekt dat het niet nodig is om zo'n eind te reizen om Pasen te ontdekken. Eenmaal terug van mijn reis, ontdekte ik thuis wat ik gezocht had.

Sommige archeologen zeggen dat de graftuin mogelijkwerwijs de begraafplaats van Jezus is geweest. Traditie en Bijbel zijn het met elkaar eens. President Harold B. Lee zei nadat hij deze plaats bezocht had iets, dat velen beschouwen als de geestelijke bevestiging van de heiligheid ervan: „Iets trof ons toen we daar stonden, en dat was dat dat de heiligste plaats van alle was; en we stelden ons voor dat we de dramatische gebeurtenissen die zich daar eens hadden afgespeeld, konden aanschouwen.”

Het graf ligt in een rustige tuin, ver weg van de drukke marktplaatsen en winkels van het oude Jeruzalem. Nadat wij door

de Damascuspoort – een van de belangrijkste toegangspoorten tot de oude stad – waren gegaan, staken wij de weg over en wandelden over een zijweg naar de ommuurde tuin.

Het is een vredige plaats. De takken van de oeroude bomen vormden een gewelf boven ons hoofd en wiegden zacht in de wind. Langs het pad groeiden bloemen in alle denkbare kleuren. Ergens in de tuin is een graf gehouwen in de rotsige heuvelwand. De gleuf waar eens een grote steen in werd gerold om het graf af te sluiten, was nog zichtbaar. Dit is misschien wel het lieflijkste plekje van heel Israël.

Maar toen ik de heuvel achter in de tuin beklom en uitzicht had op Golgota of de schedelplaats (Johannes 19:17), waar Jezus gekruisigd zou zijn, hoorde ik het lawaai van druk verkeer en het geschreeuw van buschauffeurs. De stank van uitlaatgassen hing in de lucht. Het contrast was teleurstellend.

Ik liep terug de tuin in en ging op een bankje zitten. De bladeren aan de bomen en op de grond glansden in de laatste stralen van de zon, die spoedig achter de horizon zou verdwijnen.

Ik begon mij bewust te worden van wat

er rondom mij gebeurde. De gevallen bladeren zouden vergaan en een deel van de aarde worden, waaruit volgend voorjaar nieuw leven zou ontkiemen. De winter was op komst, en de bomen zouden donker en kaal zijn. Maar de lente zou weer volgen en er zouden weer knopjes aan de bomen verschijnen.

Ik realiseerde mij dat de levenscyclus in deze tuin een eeuwige kringloop was. De jaargetijden brachten veranderingen, maar elk jaargetijde was een deel van het plan van leven, sterven en nieuw leven.

Gefotografeerd door Jerry Thompson

En op dat ogenblik voelde ik dat ook ik deel uitmaakte van datzelfde plan. Hoewel de zon onderging, wist ik dat ik de volgende morgen het begin zou zien van een nieuwe dag: de zon zou weer opkomen in de oostelijke hemel en de duisternis van de nacht doen wijken voor het licht van de dag.

Plotseling besefte ik dat of ik nu in de graftuin was in Israël of thuis en genoot van de ondergaande zon of waar dan ook naar vallende bladeren keek, het wonder van Pasen elke dag en overal om mij heen

en in mijzelf plaatsvindt. De hele aarde is inderdaad heilig land – een getuigenis van de opstanding.

Toen ik die avond de graftuin achter mij liet wist ik, zoals zovelen die Israël voor mij hadden bezocht, dat de plaats zelf geen geestelijke ervaring verschaft of onthoudt, er worden daar niet automatisch heilige indrukken opgedaan; in feite kunnen we die waar en wanneer dan ook krijgen als we er maar voor open staan. Daarom kan mijn gezin de betekenis van Pasen thuis even diep aanvoelen als iemand die

het voorrecht heeft om de paasmorgen rustig op een bank in die heilige tuin door te brengen.

Ik hoef niet naar Israël terug te gaan om de betekenis aan te voelen van wat daar eens heeft plaatsgevonden. De wonderen van Pasen zijn iedere dag weer duidelijk om ons heen zichtbaar, en op de meest wonderlijke wijze in onszelf. □

Janene Wolsey Baadsgaard, moeder van vijf kinderen, is lid van een wijk in Spanish Fork, Utah.

Een voortdurend zoeken naar waarheid

President Gordon B. Hinckley
Eerste raadgever in het Eerste Presidium

Als lid van De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen hebben wij de plicht het gebod om te studeren in acht te nemen. De Heer heeft gezegd: „Put woorden van wijsheid uit de beste boeken; zoekt wetenschap, ja, door studie alsmede door geloof” (Leer en Verbonden 88:118).

Voorts stipuleerde Hij dat ons zoeken naar waarheid onbegrensd moet zijn, dat wij moeten leren over „dingen, zowel in de hemel, op aarde en onder de aarde, dingen, die zijn geweest, die nu zijn, en dingen die binnenkort moeten geschieden; dingen, die binnenslands zijn; dingen, die buitenslands zijn; de oorlogen en de verwikkelingen der natieën, en de oordelen, die op het land zijn; en eveneens een kennis van landen en van koninkrijken” (Leer en Verbonden 88:79).

De Heer heeft ons opgedragen voortdurend naar de eeuwigheid toe te groeien! Niemand kan ervan uitgaan dat hij voldoende heeft geleerd. Wanneer één levensfase tot een einde komt, gaat de deur van een volgende open en moeten wij ons erop toelagen weer verder te gaan met het vergaren van kennis.

Ons zoeken naar kennis – een zoeken dat zowel op geestelijke en godsdienstige waarheid moet worden gericht als op wereldse kennis, behoort geen einde te hebben. En laten we bij ons groeien steeds attent zijn op het goede, het mooie, het positieve.

Ik streef ernaar dagelijks twee of drie kranten te lezen. Soms lees ik de kanttekeningen van de redactie. Ik luister ook wel eens naar commentatoren op de televisie en de radio. Ze zijn briljant. Ze zijn meesters van het gesproken en geschreven woord. Maar ongeacht over wie zij schrijven, zijn ze naar mijn ervaring meestal op zoek naar tekortkomingen en zwakheden. Zij zijn voortdurend aan 't bekritisseren; hun lof is zeldzaam.

Deze geest is echter niet beperkt tot commentatoren uit de kranten-, radio- of televisiewereld. Sommige van de ingezonden brieven bij de kranten zijn een en al vijandigheid, geschreven door mensen die kennelijk niets goeds in de wereld of in hun medemensen zien. Kritiek, vitterij en achterklap – dat zijn de uitgangspunten van de mensen in deze tijd. Ons wordt verteld dat geen enkele politieke functie door een integer man wordt bekleed. Velen beweren dat alle zakenmensen oplichters zijn. Er wordt gezegd dat nutsbedrijven erop uit zijn ons te bestelen door teveel te rekenen. Overal klinkt de kwetsende opmerking, het sarcastische commentaar, de verbale aanval op andermans reputatie. Het is betreurenswaardig, maar deze zaken vormen maar al te vaak het kernpunt van onze gesprekken. Vrouwen storten tranen en kinderen gaan emotioneel ten onder tengevolge van kritische aanvallen van echtgenoten en vaders. Kritiek draagt het zaad in zich van echtscheiding en voert tot opstandigheid bij onze

jeugd. Bij tijd en wijle voert het zelfs tot de vernietiging van het gevoel van eigenwaarde van het individu. In de kerk vormt kritiek het zaad van inactiviteit en uiteindelijk van avalligheid.

Ik vraag om ermee op te houden de stormen en problemen van het leven op te zoeken en voortaan meer te genieten van het zonlicht. Ik stel voor dat we ons bij onze gang door het leven op het positieve concentreren. Ik vraag om naarstiger zoeken naar het goede, dat we een halt toe-roepen aan de klanken van belediging en sarcasme, dat we royaler zijn met onze complimenten voor deugd en inspanning. Ik vraag niet dat alle kritiek de mond wordt gesnoerd. Correctie voert tot verbetering. Bekering voert tot kracht. Het is een wijs man die de fouten waar anderen hem op wijzen erkent en zijn koers verandert.

Mijn voorstel is dat ieder van ons zich afwendt van het negativisme dat zich door onze samenleving verspreidt en zich bewust wordt van het opmerkelijke goede onder hen waar wij mee omgaan, dat wij het meer hebben over elkaars deugden dan over elkaars tekortkomingen, dat pessimisme plaats maakt voor optimisme, dat onze angst en geloof overtreft. Wanneer ik als jongeman geneigd was mij kritisch uit te laten over mensen of zaken, zei mijn vader altijd: „Pessimisten contribueren niet, ongelovigen scheppen niet, twijfelars presteren niet.”

De donkere kant bekijken voert altijd tot een geest van pessimisme die zo vaak eindigt in mislukking. Als er ooit iemand is geweest die een volk moed wist in te spreken in de periode dat het door zijn allerdiepste dalging, dan was dat wel Winston Churchill. Het was tijdens de Tweede Wereldoorlog. Londen werd genadeeloos gebombardeerd. De Nazi's hadden Oostenrijk, Tsjecho-Slowakije, Frankrijk, België, Nederland en Noorwegen onder de voet gelopen, en waren Rusland binnengevallen. Het grootste deel van Europa was in de greep van de tirannie, en Groot-Brittannië zou het volgende slachtoffer zijn. In dat gevaarlijke uur, toen velen de moed in de schoenen zank, sprak Churchill als volgt:

„Laten we niet spreken van donkerder dagen; laat ons niet liever gewagen van grimmiger dagen. Dit zijn geen donkere dagen: het zijn geweldige dagen – de geweldigste die ons land ooit heeft meegeemaakt; en wij moeten allen God danken dat ons is toegestaan, ieder volgens onze-

plaats in het leven, om eraan mee te werken deze dagen gedenkwaardig te maken in de geschiedenis van ons volk." (Rede gehouden tijdens een bezoek aan de beroemde particuliere kostschool in Harrow op 29 oktober 1941.)

Een jaar eerder, na het militaire debat van Duinkerken, waar de Engelsen een poging hadden gedaan om voet aan de grond te krijgen en de vijand op de vlucht te jagen, verkondigden vele onheilsprofeeten de ondergang van Groot-Brittannië. Maar in dat kwade, indrukwekkende uur, zei deze opmerkelijke man, Winston Churchill, en ik heb hem deze woorden, die over de gehele wereld werden uitgezonden, horen spreken: „Wij zullen niet verslappen of falen . . . we zullen strijden in Frankrijk, we zullen strijden op de zeeën en oceanen, we zullen met toenemend vertrouwen en toenemende macht strijden in de lucht, wij zullen ons eiland verdedigen, ongeacht de kosten, we zullen strijden op de kusten, we zullen strijden op de landingsterreinen, we zullen strijden in de weilanden en in de straten; we zullen ons nooit overgeven." (Rede gehouden in het parlement op 4 juni 1940.)

Het waren dit soort uitspraken, die heel in de verte, door de donkere oorlogswolken heen, de overwinning bespeurden, en niet het kritische vitten van de pessimisten, die de Britten behielden en dat volk behoedde voor een catastrofe.

Ik twijfel er niet aan dat velen van ons worden geplaagd door allerlei angsten over hun toekomst. De hele wereld verkeert in een periode vol stress. Wij maken op zijn tijd allemaal moeilijke dagen door. Wanhoop echter niet. Geef niet op. Zoek naar het zonlicht tussen de wolken. Ook u zult op een gegeven moment kansen krijgen. Sta niet toe dat onheilsprofeeten uw mogelijkheden in gevaar brengen.

Deze raad is ook van toepassing op ons als leden van de kerk van de Heer. Wij hebben schijnbaar een menigte critici, waarvan er een aantal op uit lijken te zijn om ons te vernietigen. Zij spotten met heilige zaken. Zij zaaien twijfel over hetgeen wij goddelijk achten. Sommige critici hebben gezegd dat wij betrappt zijn op fouten in onze geschiedenis; andere hebben naarstig gezocht naar tekortkomingen in onze vroegere kerkleiders. Wij worden er van beschuldigd tegen de rede en tegen het rationele denken te zijn.

Dat zijn ernstige aanklachten tegen een kerk die leert dat „de heerlijkheid Gods intelligentie is, of met andere woorden, licht en waarheid" (zie Leer en Verbonden

93:36). Dat zijn ernstige aanklachten tegen een kerk die ieder jaar een groot deel van haar middelen besteed aan de ontwikkeling van haar jeugd. Zij die ons bekritisseren hebben de heerlijkheid en het wonderbaarlijke van dit werk uit het oog verloren. Zij worden dermate in beslag genomen door het zoeken naar onze gebreken, dat zij de grootsheid van het werk van de Heer niet zien. Zij zijn zich niet meer bewust van de geestelijke vonk die in Palmyra (New York) ontstoken werd en die nu over de hele wereld en in vele landen en talen vuren van geloof doen opblazen. Vanuit de filosofie van het humanisme, dat de noodzaak voor goddelijke tussenkomst niet erkent, zien zij niet in dat de invloed van de Heilige Geest evenveel te maken had met de handelingen van onze voorvaders als verstandelijke overwegingen. Zij hebben niet begrepen dat godsdienst evenzeer te maken heeft met het hart als met het intellect.

De Amerikaanse dichter en filosoof George Santayana heeft eens gezegd:

O wereld, jij kiest niet 't beet 're deel!

Het is geen wijsheid enkel wijs te zijn, En d'ogen voor 't innerlijk beeld te sluiten,

Wijsheden is het hart te geloven.

Uit een overvloed aan informatie schijnen onze critici die zaken te selecteren en

uit te diepen waarmee mensen uit het verleden, die zich zo hebben ingespannen om de fundering van dit grote werk te leggen, worden omlaag gehaald. Zij die zulke artikelen lezen, lijken zich wel te verlustigen in zulke negatieve uitingen. Al doende beperken zij zich en proeven slechts ten dele, terwijl zij zich toeged zouden kunnen doen aan een heerlijke en bevredigende maaltijd van vele gangen.

Mijn smeekbede luidt dat we bij het voortzetten van ons zoeken naar waarheid attent mogen zijn op kracht en goedheid, eerder dan op zwakheden en tekortkomingen, in hen die in hun tijd zo'n groot werk verzetten.

Wij weten wel dat onze voorouders menselijk waren. Ongetwijfeld maakten zij fouten. Sommigen gaven dat ook toe. Maar het waren kleine fouten in vergelijking tot het geweldige werk dat zij tot stand brachten. Het onderstrepen van de fouten en het bedekken van het grote goed is net als het tekenen van een karikatuur. Een karikatuur is vermakelijk, maar vaak lelijk en niet eerlijk. Een man kan een wrat op zijn wang hebben en nog steeds een mooi, krachtig gezicht hebben, maar als de wrat teveel aandacht krijgt in vergelijking met de rest van zijn gelaatstrekken, is het geen waarachtig portret.

Slechts één mens heeft ooit in volmaakt

Suggesties voor huisonderwijzers

Enige belangrijke punten, die u desgewenst bij uw huisonderwijs naar voren kunt brengen:

1. Ons zoeken naar kennis – een zoeken dat zowel op geestelijke als godsdienstige waarheid moet worden gericht als op wereldse kennis, behoort geen einde te hebben.
2. Laten we bij ons zoeken naar waarheid steeds attent zijn op het goede, het mooie, het positieve.
3. Critici halen een vaak mensen omhoog. Laat ons letten op kracht en goedheid eerder dan op zwakheden en tekortkomingen in hen die in hun tijd zo'n groot werk hebben verzet.
4. Velen onder ons vrezen voor onze toekomst. Geef niet op. Sta niet toe dat onheilsprofeeten uw mogelijkheden in gevaar brengen.

5. Wij geloven in de ontwikkeling van het verstand, maar het intellect is niet de enige bron van kennis. „God zal u door zijn Heilige Geest, ja, door de onuitspreklijke gave des Heiligen Geestes, kennis geven" (Leer en Verbonden 121:26).

Wenken voor de bespreking

1. Breng uw ideeën naar voren over het zoeken naar waarheid en het ontwikkelen van een positieve instelling. Vraag de gezinsleden hun gedachten hierover uit te spreken.
2. Zijn er teksten of aanhalingen in dit artikel die het gezin kan voorlezen en bespreken?
3. Zou dit gesprek meer inhoud krijgen als er van tevoren met het hoofd van het gezin gesproken werd?

heid de aarde bewandeld. De Heer heeft bij het proces van het opbouwen van zijn volmaakte samenleving onvolmaakte mensen gebruikt. Als er onder hen waren die weleens struikelden, of wier karakter op de een of andere manier wat gebreken vertoonde, is het een nog groter wonder dat zij zoveel tot stand hebben gebracht.

Ik breng deze dingen naar voren in de hoop dat wij een houding zullen ontwikkelen waarbij we ons concentreren op de positieve elementen die tot vooruitgang voeren. Wij worden niet klem gezet door onze geschiedenis. Die geschiedenis bevat de basis van dit werk en vermeldt in een paar details de omstandigheden en de gebeurtenissen in verband met de herstelling van het evangelie van Jezus Christus. Als het beeld niet altijd volledig is, of als er verschillende versies zijn die bepaalde gebeurtenissen wat anders weergeven, dan gebiedt de intellectuele eerlijkheid ons erop te wijzen dat dit geen nieuw gegeven is. Het Nieuwe Testament, bijvoorbeeld, omvat vier evangeliën. De toon is van alle vier hetzelfde, maar de verschillende schrijvers maakten een bepaalde selectie van hetgeen volgens hen nadruk verdienen, en alleen door alle vier de evangeliën te lezen en ze te combineren, krijgen we een zo volledig mogelijk beeld van de Zoon van God die de wegen van Palestina heeft bewandeld.

Ik vrees de waarheid niet. Ik verwelkom haar. Maar ik wil wel dat al mijn feiten in de juiste context staan, met de nadruk op die punten die een verklaring geven voor de grote groei en kracht van deze organisatie. Ik heb mij tot het uitspreken van deze zaken gedrongen gevoeld, omdat er heden ten dage mensen zijn die zoveel nadruk leggen op de negatieve zaken en kennelijk volkomen voorbijgaan aan de grote inspiratie van dit werk.

Dit brengt mij ertoe enkele woorden te zeggen over het intellectualisme. Iemand drukte eens het standpunt uit dat de kerk een tegenstander van intellectueelisme is. Als hij mij met intellectueelisme bedoelde die tak van de filosofie die poneert „dat kennis volledig of hoofdzakelijk wordt verkregen door middel van zuivere rede”, „dat de rede het beginsel van de werkelijkheid is”, ja, dan zijn wij inderdaad tegen een zo begrensde interpretatie wanneer het om godsdienst gaat. (Aanhalingen uit de *Random House Dictionary of the English Language*, bk. 738.) Zo’n interpretatie houdt geen rekening met het vermogen van de Heilige Geest om met en door mensen te spreken.

Natuurlijk geloven wij in de ontwikke-

ling van het verstand, maar het intellect is niet de enige bron van kennis. Er is een onder de inspiratie van de Almachtige gegeven belofte, die in deze prachtige woorden is vervat: „God zal u door Zijn Heilige Geest, ja, door de onuitsprekelijke gave des Heiligen Geestes, kennis geven” (Leer en Verbonden 121:26).

De humanisten die het werk des Heren bekritiseren, de zogenaamde intellectuelisten die omlaaghalen, spreken vanuit hun onkundigheid van geestelijke manifestaties. Zij hebben de stem van de Geest nooit gehoord. En zij hebben die niet gehoord omdat zij er niet naar gestreefd hebben, noch zich erop voorbereid hebben die stem waardig te zijn. In de veronderstelling dat kennis louter het gevolg is van redeneren en van verstandelijke overwegingen, verloochenen ze hetgeen door de macht van de Heilige Geest tot ons komt.

De dingen Gods worden door de Geest Gods begrepen. Die Geest is echt. Voor hen die de werkingen ervan hebben meegemaakt, is de op die manier verworven kennis even waarachtig als kennis die verworven is door middel van de vijf zintuigen. Daarvan geef ik u mijn getuigenis. En ik ben ervan overtuigd dat de meeste leden van de kerk een gelijkkluidend getuigenis kunnen afleggen. Ik wil allen aansporen om een hart te blijven ontwikkelen dat afgestemd is op de Geest. Ons leven zal daardoor ten zeerste verrijkt worden. Wij zullen ons bewust zijn van onze verwantschap met God, onze Eeuwige Vader. Wij zullen een zoete vreugde ervaren die op geen enkele andere wijze kan worden verkregen. Laten wij de valstrik vermijden van de misleidende redeneringen van de wereld, die grote delen negatief zijn en zo vaak wrange vruchten dragen. Laten wij door het leven gaan met vertrouwen in de toekomst, optimistisch spreken en een instelling van vertrouwen ontwikkelen. Al doende zal onze kracht ook anderen kracht geven.

Eens toen de Heiland te midden van een menigte mensen liep, raakte een vrouw, die al een hele tijd ziek was geweest, zijn kleding aan. Jezus merkte onmiddellijk dat er kracht van Hem was uitgegaan. Zijn kracht had haar gesterkt. Zo kan het ook met ons zijn.

De Heer zei tegen Petrus:

„Simon, Simon, zie, de satan heeft verlangd u lieden te ziften als de tarwe, maar Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet zou bezwijken. En gij, als gij eenmaal tot bekering gekomen zijt, versterk dan uw broeders” (Lucas 22:31–32).

Geïllustreerd door Cary Henrie

Laten wij geen deel hebben aan de negatieve geest die in onze tijd zo op de voorgrond treedt. Er is zoveel goeds en fatsoenlijks en moois waar wij op bouwen kunnen. Wij zijn deelhebbers van het evangelie van Jezus Christus. Het woord evangelie betekent „goed nieuws”! De boodschap van de Heer is er een van hoop en verlossing! De stem van de Heer is een stem van blijde berichten! Het werk van de Heer is een werk van heerlijks succes!

In een donker, zorgelijk uur, zei de Heer tegen hen die Hij liefhad:

„Uw hart worde niet ontroerd of versagd” (Johannes 14:27).

Deze geweldige woorden van vertrouwen zijn voor ons allen een bron van inspiratie. Wij kunnen veilig op Hem vertrouwen, wetende dat wij ons altijd op Hem en op zijn beloften kunnen verlaten.

(Dit is een aangepaste versie van een toespraak die in juni 1983 door president Hinckley gehouden is bij de aanvang van het studiejaar op de Hawaiï-campus van de Brigham Young University.)

Jozef, een voorbeeld van uitnemendheid

Arthur R. Bassett

Kinderen hebben mij altijd geboeid. Zij zijn een lichamelijk, verstandelijk en emotioneel mengsel van twee verschillende mensen, de combinatie van twee ouders in één vlees.

Ook de manier waarop kinderen de eigenaardigheden van hun ouders overnemen intrigeert mij – hun spreekwijze, hun gebaren, hun manier van lachen, hun houding, hun opstelling tegenover mode, enzovoort. Daarom heeft genealogie mij altijd geïnteresseerd. Ik vraag mij soms af hoeveel ik van mijn voorouders in mij heb, hoe ver terug in mijn genealogische wortels ik mijn eigen aanwensels, mijn lichamelijke eigenschappen en karaktertrekken terug zou kunnen vinden. Hoe fascinerend zou het zijn om een uitgebreid geschreven en visueel verslag te hebben van elk van onze voorouders waarmee wij ons zouden kunnen vergelijken.

Jammer genoeg zijn dergelijke verslagen niet beschikbaar en is onze kennis van onze voorouders onvolledig. Het is verbazingwekkend dat een deel van de beste genealogische informatie die wij bezitten gaat over onze vroegste voorouders.

Dikwijls vergeten wij als wij het eerste deel van de Bijbel lezen dat wij onze eigen familiegeschiedenis lezen en dat er een bijzondere relatie tussen ons en de mensen waar wij over lezen bestaat.

Maar weinigen onder ons zouden eraan denken Irak als hun voorouderlijk vaderland te zien, en toch is dat het land waar vader Abraham geboren werd en opgroeide. Syrië is voor velen van ons een vreemd land, maar onze grootmoeders Rebekka en Rachel werden daar geboren, evenals

onze grootvader Jozef. En hoewel Jozef Israël als zijn vaderland beschouwde, was zijn vrouw, onze grootmoeder Asenath, niet slechts een Egyptische maar zelfs een dochter van een Egyptische priester. Efraïm en Manasse waren dus beiden half Egyptisch. Door onze genealogische wortels zijn de meesten van ons burgers van de wereld, en wat er ook in de wereld gebeurt, het beïnvloedt dikwijls hen die onze verre neven of nichten zijn.

Hoewel wij van deze vroege voorouders gescheiden zijn door een kloof omdat er niet altijd verslagen zijn bijgehouden, kunnen wij er toch voorbeelden in vinden die waardig zijn om nagevolgd te worden. Jozef, wiens naam (of die van een van zijn zonen, Efraïm en Manasse) op honderduizenden van onze patriarchale zegens voorkomt, is er een van. Als wij zijn manier van leven zouden overnemen zouden wij niet alleen voortreffelijke burgers zijn in deze wereld, maar wij zouden ook kandidaat worden voor het celestiale leven in de volgende.

De eerstgeborene van Jakob en Rachel

Voor zijn vader, Jakob, was Jozef een levende herinnering aan een van de grootste liefdesgeschiedenissen van alle tijden. Weinigen zullen evenals Jozef kunnen zeggen dat hun vader veertien jaar gewerkt heeft voor de hand van hun moeder. Zo diep was Jakobs liefde voor Rachel dat Mozes over de eerste zeven jaar schreef: „En die waren in zijn ogen als enkele dagen, omdat hij haar liefhad” (Genesis 29:20).

Jozef legt de droom van de bakker en de schenker uit, door Francois Gerard

Jozef in Egypte, Providence Lithograph Company

Na hun huwelijk bleef Rachel lange tijd onvruchtbaar wat haar veel zorgen baarde. Haar zuster Lea zou zes zonen en een dochter krijgen voordat Rachel gezegend werd met haar eerstgeborene, Jozef. Een derde vrouw, Bilha, en een vierde, Zilpa, zouden elk nog twee zonen toevoegen aan Jakobs nageslacht voor de geboorte van Jozef.

Tegen die tijd was Jakob bijna negentig, bijna de leeftijd van zijn grootvader Abraham, toen Sara het leven schonk aan Jakobs vader, Isaak. Hij en Rachel hadden lang gewacht op dit kind en hielden bij-

zonder veel van hem. Maar binnen een paar jaar zou Rachel sterven bij de geboorte van haar tweede zoon, Benjamin. Nog geen zeventien jaar later zou Jakob Jozef verliezen omdat hij als slaaf verkocht werd naar Egypte en Jakob hem dood waande; en het zou nog bijna vijftientig jaar duren voordat Jakob herenigd zou worden met Jozef, die intussen volwassen was geworden en als onderkoning over Egypte regeerde. Dertig jaar na die hereniging stierf Jakob zelf en werd hij teruggebracht naar zijn geboorteland om daar begraven te worden.

Het zou interessant zijn om te weten hoeveel Jozef zich herinnerde van de eerste zeventien jaar van zijn leven. Hij zal zich wel niet veel herinnerd hebben van zijn geboorteland, Haran, want kort na zijn geboorte keerde Jakob met zijn gezin terug naar zijn geboorteland – het land dat nu zijn naam draagt, Israël. Wat zou Jozef zich nog herinneren, als hij zich tenminste nog iets herinnerde, van de spanning die er heerste bij de dramatische scheiding van zijn vader van zijn grootvader, Laban, of van de bezorgdheid van zijn vader toen hij op het punt stond na een scheiding van twintig jaar zijn broer Esau weer te ontmoeten. Jakob was toen immers gevluht om aan Esaus toorn te ontkomen.

Het is twijfelachtig of Jozef zich veel herinnerde van deze gebeurtenissen, daar hij waarschijnlijk nog een baby was. Maar wij doen er goed aan te bedenken dat Jozef in de ogen van zijn ouders een belangrijke rol speelde bij alles wat er plaatsvond. De Heer was deze jongeman gunstig gezind en hij stond ook hoog aangeschreven bij zijn vader, vooral na de dood van zijn moeder.

Verwantschap met Mozes

Voor Mozes die twee eeuwen later leefde moet van Jozef ook een bepaalde fascinatie zijn uitgegaan. Misschien was Mozes ook wel geïnteresseerd in de karaktereigenschappen van zijn beroemde bloedverwant. Hij zal zich zonder twijfel hebben afgevraagd wat voor iemand Jozef geweest was toen de Israëlieten zijn lichaam in een doodskest droegen tijdens hun veertig jaar zwerven door de woestijn. Wat dacht hij van de man die de Israëlieten had gered door ze naar Egypte te laten komen, zodat Mozes ze zou redden door ze eruit te leiden? Beide mannen hadden posities met grote macht bekleed in dat land; beiden hadden nogal wat moeten verduren van de hand van hun broeders. Beiden waren bekwame bestuurders; beiden werden rijk gezegend door de Heer.

Waar had Mozes zijn informatie over Jozef gekregen? Hoeveel wist hij van Jozef toen hij aan de tora werkte? Werd het hem door openbaring gegeven, zoals een deel van zijn verslag later aan een andere Jozef gegeven wou worden, of had hij de beschikking over verslagen die zoveel jaren

eerder door Jozef zelf gedictieerd waren? Van bijzonder belang voor Mozes moeten de profetiën van Jozef geweest zijn die nu te vinden zijn in het laatste hoofdstuk van Genesis, zoals het door Joseph Smith herzien is. Wat moet Mozes wel gedacht hebben toen hij voor het eerst de woorden las: „Want een ziener zal ik verwekken om mijn volk te bevrijden uit het land Egypte; en hij zal Mozes genoemd worden. En door deze naam zal hij weten dat hij van uw huis is; want hij zal verzorgd worden door de dochter van de koning en zal haar zoon genaamd worden” (Joseph Smith Translation, Genesis 50:29).

Jozef profeteerde verder dat Mozes met een staf in zijn hand de wateren van de Rode Zee zou slaan en de kinderen van Israël uit de slavernij zou leiden. Mozes' broer, Aäron, zou zijn woordvoerder worden en Gods wetten aan de Israëlieten bekendmaken. Het zou interessant zijn te weten of Mozes deze profetiën voor of na hun vervulling heeft gelezen. Zou dit invloed hebben gehad op zijn plannen?

In de informatie die aan Mozes gegeven werd stond ook een profetie betreffende een verslag dat door Jozefs nageslacht bijgehouden zou worden nadat een tak van de overige Israëlieten afgescheiden zou zijn. Die profetie van Jozef sprak over een andere Jozef, vernoemd naar zijn vader, die een uitverkoren ziener in het Israël van de laatste dagen zou zijn. Deze profetiën komen ook voor in het Boek van Mormon, een verslag van Jozefs nageslacht, vertaald door deze andere Jozef, de profeet Joseph Smith (zie 2 Nephi 3). De belangstelling van de Nephieten voor Jozef vanouds blijkt uit Lehi's opmerkingen over de profetiën van Jozef: „En de profetiën, die hij schreef, worden in belangrijkheid door weinige overtroffen. En hij profeteerde met betrekking tot ons en onze komende geslachten, en deze profetiën zijn op de koperen platen geschreven” (2 Nephi 4:2).

Blijkbaar bevatten deze koperen platen van Laban een verslag van het nageslacht van Jozef. Er stond een geslachtsregister van Lehi in zover terug als Jozef. Er stonden gegevens in over profeten zoals Zeniff en Zenock, die ook afstammelingen van Jozef waren, maar niet in de Bijbel genoemd worden. Er stond informatie in over Jozef die niet in andere bronnen ge-

vonden wordt. Moroni schrijft bijvoorbeeld over Jozefs kleed dat zijn broers naar Jakob terugbrachten, om hem te doen geloven dat Jozef door wilde dieren verscheurd was.

Blijkbaar bewaarde Jakob een stuk van dat kleed als een aandenken aan zijn zoon. Later toen zijn dood naderde, profeteerde Jakob dat eveneens een deel van het kleed van Jozef bewaard was gebleven, ook een deel van zijn nageslacht bewaard zou blijven, maar dat evenals een ander deel van het kleed ook een deel van Jozefs nageslacht verloren zou gaan voor de Heer (Alma 46:24–29).

Belangstelling van bijbelse geleerden voor Jozef

Bijbelse geleerden hebben altijd veel belangstelling getoond voor Jozef en zijn verhaal, vooral zij die op zoek zijn naar oerbeelden of archetypen, profetische voorboden van gebeurtenissen die nog plaats moesten vinden, vooral die welke verband hielden met het leven van de Messias. Een goed voorbeeld hiervan vindt men in Paulus' vergelijking van de geboorte van Ismaël en Isaak met het geven van de Mozaische wet en de wet van Christus (zie Galaten 4:22–31). In grote trekken is het verhaal van Jozefs leven een heel goed zinnebeeld van het leven van de Meester.

Hij is de lievelingszoon van zijn vader, en wordt door zijn vader naar zijn opstandige broers gezonden. Zijn broers zijn onstemd over zijn goede verhouding met zijn vader en zijn aanmaningen. Zij verwerpen deze, mishandelen hem, en uiteindelijk „nemen” zij zijn leven om van hem af te zijn. De volgende fase in zijn leven, beginnend met zijn verblijf in de put en eindigend met zijn verblijf in de gevangenis in Egypte, kan vergeleken worden met de nederdaling van Christus in de geestenwereld en zijn zending in de geestenwereld.

Uiteindelijk wordt hij bevrijd uit de gevangenis en krijgt hij een positie die slechts onderdeed voor die van de koning van het rijk. Het kleed, dat zijn broers van hem afgenomen hebben (een symbool van zijn vlees), wordt vervangen door een koninklijk gewaad, en iedere knie wordt gedwongen voor hem te buigen. In zijn

nieuwe, hoge positie wordt hij de redder van zijn broers, vergeeft hij ze en voedt ze, als het ware, met het brood des levens.

Het is daarom gemakkelijk te begrijpen waarom Jozef zo fascinerend is voor bijbelse geleerden en voor schrijvers zoals Thomas Mann, die een vierdelig werk schreef over Jozef en zijn broers. Maar het komt ons voor dat Jozef van het grootste belang zou moeten zijn voor ons, zijn nageslacht. Hij is niet slechts een grote historische en godsdienstige persoonlijkheid, maar hij kan ook een persoonlijk voorbeeld voor ons zijn.

De kennis van Christus

Als wij het voorbeeld van Jozef zouden volgen en zijn karaktereigenschappen zouden verkrijgen, zou ons leven rijker en in het algemeen beter geslaagd zijn. Hij toont ons de weg naar de kennis van de Meester, en in die betekenis is het leren over onze vader Jozef (of over welke ook van onze rechtvaardige voorouders) tevens een middel om dichter tot de Heer te komen. Wijlen Bruce R. McConkie beschreef eens hoe dicht wij uiteindelijk bij de Heer moeten komen. Omdat wij Hem moeten kennen om het eeuwige leven te beërven zei ouderling McConkie eens op een algemene conferentie: „Om God te kennen in die volle betekenis welke ons in staat zal stellen om eeuwige zaligheid te verwerven, moeten wij weten wat Hij weet, genieten waarvan Hij geniet, ervaren wat Hij ervaart. Om de taal van het Nieuwe Testament te gebruiken moeten wij als Hij worden.” (*Conferentieverslag* van april 1966.)

Sprekend over de eigenschappen die ons de kennis van Christus kunnen verschaffen, zei de apostel Petrus eens: „Maar schraagt om deze reden met betoet van alle ijver door uw geloof de deugd, door de deugd de kennis, door de kennis de zelfbeheersing, door de zelfbeheersing de volharding, door de volharding de godsvrucht, door de godsvrucht de broederliefde en door de broederliefde de liefde (jegens allen). Want,” vervolgt Petrus, „als deze dingen bij u aanwezig zijn en overvloedig worden, laten zij u niet zonder werk of vrucht voor de kennis van onze Here Jezus Christus” (2 Petrus 1:5–8).

Jozef zorgt voor zijn vader, Providence Lithograph Company

Geloof in God is het begin, met inbegrip van vertrouwen op zijn weg en zijn beloften. De weg te volgen die door God is uitgestippeld vereist moed, Petrus' deugd, en begrip. Het vereist verder matigheid of zelfbeheersing, het onderwerpen van zijn wil aan die van God. Er is geduld voor nodig om de vruchten van christelijke inspanningen te zien; het vereist ook dat men ernaar streeft dicht bij God te blijven en zijn wegen te begrijpen. Uiteindelijk vereist het de ontwikkeling van broeder-

liefde en dan de liefde voor alle mensen, de reine liefde van Christus. Dan heeft men lief zoals Christus liefheeft en heeft men Christus lief.

Jozefs geloof en deugden

Jozef was een levende verpersoonlijking van al deze karaktereigenschappen en hij had ze waarlijk in hoge mate. Zijn geloof in God werd tot het uiterste beproefd. Als iemand ooit een reden heeft

gehad om te denken dat God hem verlaten had, dan was het Jozef. Verworpen en als slaaf verkocht omdat hij bekendgemaakt had wat God hem in zijn dromen verteld had, vals beschuldigd en in de gevangenis geworpen omdat hij probeerde de geboden Gods te onderhouden, werd hij daar ook nog twee jaar vastgehouden.

Zijn naamgenoot, Joseph Smith, die hetzelfde lot onderging, riep vanuit zijn gevangenis: „O God, waar zijt Gij?“ (Leer en Verbonden 121:1.) Jozef van Egypte moet dergelijke gevoelens gehad hebben, maar er is niets in het hele verslag waaruit blijkt dat zijn geloof ooit wankelde. In plaats daarvan bleef hij de hand van God zien in alles wat hem overkwam.

Laten wij er eens over praten

Nadat u 'Jozef, een voorbeeld van voortreffelijkheid' persoonlijk of als gezin gelezen hebt, zou u misschien enkele van de volgende vragen kunnen bespreken tijdens een studie-uurtje met het gezin:

1. In het artikel staat dat het verslag van Jozefs leven een prachtige typering is van het leven van de meester. Waarom denkt u dat de Heer ons deze typering heeft gegeven? Wat kunnen wij van ze leren?
2. Jozef behield zijn geloof in God hoewel hij veel te lijden had onder de handen van zijn broers en van Potifar. Wat kunnen wij doen om zulk een geloof te ontwikkelen?
3. Na al wat zijn broers hem hadden aangedaan vergaf Jozef hen. Wat kunnen wij in ons gezin doen om dezelfde nederigheid en liefde te ontwikkelen? Hoe kunnen wij, evenals Jozef, onze naasten liefhebben zoals Christus alle mensen liefhad?
4. Van welke andere eigenschappen van Jozef kunnen wij iets leren? Hoe kunnen wij beter zijn voorbeeld volgen en Christus in alle dingen navolgen?

Deugdzaamheid, de tweede eigenschap die door Petrus genoemd wordt, heeft een veel bredere betekenis dan seksuele reinheid – die Jozef toonde tijdens het voorval met Potifars vrouw. Hij leefde zoals hij wist dat de Heer het van hem verlangde en daardoor viel hij op zowel bij de mannen als bij de vrouwen. Niet alleen voelden de vrouwen, zoals Potifars vrouw, zich tot hem aangetrokken, maar ook vele van de mannen herkenden gauw zijn leiderscapaciteiten. Potifar stelde hem aan het hoofd van zijn huishouding en liet alles aan hem over. De gevangene waardeerde stelde hem aan over de andere gevangenen en farao stelde hem aan als onderkoning van Egypte.

Jozefs kennis en geduld

Petrus schreef „schrtaagt . . . door de deugd der kennis” (zie 2 Petrus 1:5). God verlangt kundige discipelen. Christus zei: „Weest dan voorzichtig als slangen en arageloos als duiven” (Matteüs 10:16). Paulus schreef: „Weest geen kinderen in het verstand, maar in de boosheid; wordt in het verstand volwassenen” (1 Korintiërs 14:20). Blind geloof is niet voldoende voor een discipel van Christus.

Wanneer wij bedenken dat Jozef van schaapherder opklom tot de positie van onderkoning in een wereldmacht, krijgen wij een idee van de kennis en het begrip dat hij moet hebben verworven. Wij nemen aan dat zijn kennis oorspronkelijk verworven werd door het luisteren naar de Heer; maar hij zal zeker ook veel wijsheid verkregen hebben door zijn positie in de Egyptische regering, vooral door de administratie van de oogsten en het land van Egypte. Nadat Jozef de dromen van farao had uitgelegd, merkte hij op: „Nu dan, Farao zie om naar een verstandig en wijs man, en hij stelde hem aan over het land Egypte.” Hierop antwoordde de farao: „Aangezien God u dit alles bekend gemaakt heeft, is er niemand zo verstandig en wijs als gij” (Genesis 41:33, 39). Hoewel dit gezien kan worden als farao’s erkenning van Jozefs geestelijke macht, bleek het toch ook te gelden voor Jozefs wijsheid in materieel opzicht.

Jozefs zelfbeheersing en geduld blijken duidelijk uit zijn hele manier van leven. Zij blijken in het voorval met Potifars

vrouw; zij blijken uit zijn bereidheid om op de Heer te vertrouwen tijdens zijn langdurige gevangenschap. In feite maakte Josephus, de joodse geschiedschrijver, een interessante opmerking over Jozefs reactie op zijn gevangenschap. In een passage die verband houdend veel lijkt op een beschrijving van Christus’ houding tegenover Pilatus, schrijft Josephus: „Jozef nu, alles aan de Heer overlatend, probeerde niet zichzelf te verdedigen, noch een verslag te geven van de juiste gang van zaken, maar onderging zwijgend de ketenen en de benarde toestand waarin hij zich bevond, in de vaste overtuiging dat God, Die de reden van zijn beproeving en de feiten kende, machtiger zou zijn dan hen die hem die straf lieten ondergaan.” (*Antiquities of the Jews*, deel 2, V, blz. 1.)

Jozefs vroomheid en naastenliefde

Vroomheid was ook een onderdeel van Jozefs karakter. Hoewel geen van zijn gebeden opgetekend zijn, voelt men door het hele verhaal heen hoe dicht hij bij de Heer geleefd heeft. De hand Gods is in zijn hele leven te merken. Hij weigert om op het verzoek van Potifars vrouw in te

gaan met de woorden: „Hoe zou ik dan dit grote kwaad doen en zondigen tegen God?” Toen hij herenigd werd met zijn broers in Egypte stelde hij ze gerust door erop te wijzen dat doordat zij hem naar Egypte verkocht hadden de Heer hen in staat gesteld had om voorbereidingen te treffen om ze op te vangen.

In zijn verhouding tot zijn broers ziet men Jozefs goede eigenschappen nog het best, vooral zijn naastenliefde. Jozef noemde zijn eerstgeboren zoon Manasse „want zeide hij: God heeft mij al mijn moeite doen vergeten, en ook het gehele huis mijns vaders” (Genesis 41:51). Wat een schok moet het voor hem geweest zijn om zijn broers na tweeëntwintig jaar weer voor hem te zien staan. Welke gedachten moeten er niet in hem opgekomen zijn! Maar hier merkt men opnieuw zijn groot geduld doordat hij zich niet bekendmaakt voordat hij weet wat voor gevoelens er in hen leven.

Men zou ver in de geschiedenis moeten zoeken om een ander taferel te vinden zo vol menselijke gevoelens als dat van Jozef die naar zijn broers luistert (hoewel zij zich er niet bewust van waren dat hij ze kon verstaan, omdat hij steeds met ze gesproken had door middel van een vertaler) als zij zeggen dat zij gestraft worden omdat zij hun broer als slaaf hebben verkocht. Jozef trad streng op, zoals ook God soms doet met ons, maar als wij dan lezen dat hij tot tranen toe geroerd was, zodat hij twee keer de kamer moest verlaten om zijn gezicht voor zijn broers te verbergen, voelen wij de diepte van zijn naastenliefde, zijn bereidheid om de oprechte berouwvolle te vergeven.

Ik respecteer onze vader Jozef om vele dingen – om zijn geloof, zijn deugdzaamheid, zijn kennis, zijn matigheid en geduld, en zijn vroomheid. Maar ik respecteer hem nog het meest om zijn broederlijke hartelijkheid en liefde. Dit zijn zijn beste eigenschappen; in dit opzicht lijkt hij het meest op de Heiland. Dit zijn de eigenschappen die wij moeten proberen na te streven als de kleinkinderen van dit prachtige voorbeeld van christelijke voortreffelijkheid, een van de grootste mannen die deze wereld heeft voortgebracht, een vader die zijn hele nageslacht onderwees wat het betekent Christus werkelijk te kennen. □

Jozef maakt zich bekend aan zijn broers, Providence Lithograph Company

Laat uw hart steeds in gebed tot God uitgaan

James T. Duke

In zijn grootse toespraak tot de armoe-
dige Zoramieten op de heuvel Onidah,
leerde Alma ze de beginselen van ge-
loof en gehoorzaamheid. Daarna besprak
hij hoe God aangebeden wil worden en
verwees hij naar de leringen van Zenos.
Toen stond Amulek op om zijn getuigenis
te voegen aan dat van Alma en maande hij
de mensen om te bidden zoals Zenos had
gedaan:

„Moge God u daarom toestaan, mijn
broederen, dat gij zult beginnen uw geloof
tot bekering te oefenen, opdat gij Zijn hei-
lige naam begint aan te roepen, dat Hij u
genadig moge zijn.

Ja, roept Hem aan om genade, want Hij
is machtig om te verlossen.

Ja, vernedert u en volhardt in gebed tot
Hem.

Roept Hem aan voor al uw kudden,
wanneer gij op uw velden zijt.

Roept Hem aan in uw huizen over uw
gehele huisgezins, zowel des morgens als
des middags en des avonds.

Ja, roept Hem aan tegen de kracht van
uw vijanden.

Ja, roept Hem aan ter bestrijding van de
duivel, die een vijand van alle gerechtig-
heid is.

Roept Hem aan over de opbrengst van
uw velden, opdat gij er voorspoedig mee
moogt zijn.

Roept Hem aan voor de kudden van uw
velden, opdat ze mogen vermeederen.

Doch dit is niet alles; gij moet uw ziel in
uw binnenkamer uitstorten en in uw ver-
borgene plaatsen en in uw wildernis.

En als gij de Here niet overlied aan-
roept, laat dan uw hart voortdurend tot
Hem in gebed uitgaan voor uw welzijn,
en tevens voor het welzijn van hen, die ron-
dom u zijn” (Alma 34:17-27).

Jarenlang heb ik mij afgevraagd hoe ik

voortdurend mijn hart in gebed uit kon
laten gaan. Toen ontdekte ik een sleutel die
de deur van voortdurende communicatie
met mijn Hemelse Vader opende.

Met mijn sociologiestudenten besprak

*Als ik nu in plaats van
tegen mijzelf
te praten, met mijn
Hemelse Vader praatte,
zou ik in wezen
voortdurend bidden.*

ik dikwijls het werk van George Herbert
Mead, een groot analist van het menselijk
gedrag. George Mead was vooral geïnte-
resseerd in het menselijk brein en de ma-
nier waarop het werkt. Zijn uitleg van het
denkproces houdt, misschien juist om de
eenvoud ervan, veel in. Volgens Mead is
denken in wezen een gesprek met jezelf.
„Wij kunnen onszelf horen praten, en het
belang van wat wij zeggen is voor onszelf
hetzelfde als het voor anderen is” (*Mind,
Self and Society*, blz. 62).

Dit beschrijft precies de werking van
mijn brein als ik mijn gedachten de vrije
loop laat. Mijn lippen bewegen niet en
niemand hoort mij. Maar nagenoeg zon-
der ophouden zeg ik iets tegen mijzelf:
„De vuilnisbak moet vandaag buiten ge-
zet worden. Hoe zou Dave (mijn zoon die
op zending is) het vandaag maken? Ik
hoop dat het vandaag niet te koud is in
Minneapolis waar hij werkt. Het is tijd dat
ik opstop, anders kom ik te laat op mijn
werk. Ik heb gisteren niet getankt. Mis-
schien heb ik niet genoeg benzine in de

tank om naar mijn werk te gaan. Zou ik op
weg naar school even kunnen tanken?”

Al deze gedachten vormen een gesprek
met onszelf. Waarom van dat gesprek dan
niet een gesprek met God maken? En een
gebed verschilt niet zoveel van denken. In
feite zijn er veel overeenkomsten.

Als ik nu in plaats van tegen mijzelf te
praten, met mijn Hemelse Vader praatte,
zouden mijn gedachten gebeden worden.
Ik zou mijn Hemelse Vader betrekken bij
ieder aspect van mijn leven, bij iedere
beslissing die ik neem. Ik zou in wezen
voortdurend bidden zoals Amulek onder-
wees.

Sinds ik dat zo ben gaan zien, gaat mijn
hart vaker uit in gebed tot God. Mijn Va-
der in de hemel is een vriend geworden
die altijd tegenwoordig is en naar mij
luistert. Mijn gedachten worden zinvoller
en heiliger als ik ze tot de Vader richt:

Hoe zou Dave het vandaag maken? Va-
der, waak alstublieft over hem en zorg dat
hem niets overkomt. Leidt hem naar men-
sen die het evangelie zoeken. Ik dank u
dat ik zo'n fijne jongen heb mogen groot-
brengen en dat hij bereid is U te dienen.
Maar ik moet opschieten, anders ben ik te
laat op mijn werk.”

Natuurlijk val ik vaak terug in die gewo-
ne gesprekken met mijzelf en doe ik het
weer op mijn eigen houtje. Maar hoe lan-
ger hoe vaker ben ik mij bewust van de na-
bijheid van de Heer en de invloed van de
Heilige Geest. In die kostbare ogenblik-
ken, wanneer mijn hart zacht gestemd is
en ik weet dat mijn Vader mij hoort en lief-
heeft, heb Ik Hem ook zeer lief. Ik noem
Hem graag „Vader”. Ik prijs Hem en aan-
bid Hem en mijn dankbaarheid jegens
Hem wordt met de dag intenser naarmate
mijn hart meer en meer in gebed tot Hem
uitgaat. □

De winter van 1979/1980 was strenger dan gewoonlijk in onze streek, en onder de zware sneeuwval bezweek het dak van het vakantiehuisje van een vriend. Hij vroeg mij het dak te vernieuwen.

Het huisje lag op een eenzame plaats aan de oever van een riviertje, onder van majestueuze pijnbomen, in een dal niet zover van ons vandaan. Het is daar zo prachtig en vredig dat het wel lijkt alsof het niet tot deze telestiale wereld behoort.

Het was om die prachtige omgeving en vredige rust dat ik besloot het werk zelf te doen in plaats van het uit te besteden, wat ik gebruikelijk deed. Mijn broer Rusty zou mij helpen en tegen het einde van april, toen de sneeuw genoeg gesmolten was om het huisje te kunnen bereiken, begonnen wij met het afbreken van het beschadigde gedeelte.

Toen het weer geleidelijk warmer werd, begon ik mijn zontje Kenny iedere dag mee te nemen. Hij was toen tweeëneenhalf jaar en vond het prachtig om met zijn vader naar het werk te gaan. Hij vermaakte zich de hele dag door alles te onderzoeken wat hem maar naar de ogen kwam. Hij werd gefascineerd door al het moois dat de natuur daar te bieden had, vooral de eekhoorns en de vogels, en hij bracht uren door bij de rivier waar hij stenen en stokken in het snelstromende water gooi- de. Dikwijls rolde hij zich op onder een denneboom om een dutje te doen.

Dagenlang ging dat zo door. Hij viel weleens en liep dan wat schrammen en schaafwondjes op, maar ik ging maar zelden naar hem toe om hem te helpen omdat ik zag hoe hij erdoor groeide. Naarmate hij meer vertrouwd raakte met zijn omgeving, ontwikkelde hij meer vertrouwen in zichzelf en in wat hij kon. Desondanks bleef ik goed op hem letten, hij was tenslotte nog maar een klein knulletje, en zeker ook vanwege de rivier die door de smeltende sneeuw dieper en sneller was geworden. Hij gaf blijk van verbaasd veel gezond verstand, en kwam nooit zo dicht bij het water dat hij erin zou kunnen vallen, maar toch merkte ik dat hij met de dag overmoediger werd en zich dichter bij de oever waagde.

Op een nacht, nadat ik Kenny zo'n week of vier had meegenomen, had ik een verschrikkelijke droom. Ik werd badend in het zweet wakker. Ik had gedroomd dat hij in het snelstromende water verdronken was. Het was zo echt geweest en ik was er zo door geschrokken dat ik rechtop ging zitten in mijn bed en ontdekte dat ik zat te beven.

Waarschuwend droom

David J. Hardy

Ik kon niet meer slapen. De rest van de nacht probeerde ik mijzelf te kalmere en dacht ik na over de afschuwelijke beelden die voortdurend terugkwamen. Ik had een sterk gevoel dat deze droom een waarschuwing was die ik niet mocht negeren. Aan de andere kant vroeg ik mij af hoe ik de kleine Kenny kon vertellen dat hij niet meer mee zou mogen naar het huisje. Ik maakte er mij zorgen over hem te moeten teleurstellen omdat ik wist dat hij zo graag meeding naar de bergen.

De volgende morgen vertelde ik mijn vrouw, Georgia, over mijn droom en wat ik ervan dacht, en zij was het met mij eens dat ik hem maar beter thuis kon laten. Maar ook zij maakte er zich zorgen over hoe wij het hem zouden moeten vertellen.

Kenny was vroeg op die morgen en be-

gon zich als gewoonlijk aan te kleden. Hij kwam onze slaapkamer binnen en kroop bij mij op schoot, zodat ik hem kon helpen zijn sokken en schoenen aan te trekken. Ik vroeg mij nog steeds af hoe ik het hem zou vertellen toen hij plotseling zei: „Papa, ik ga vandaag maar niet met je mee.”

„Waarom niet?” vroeg ik verbaasd.

„Omdat ik anders verdrink,” luidde zijn antwoord.

Tranen van vreugde kwamen in mijn ogen toen ik begreep dat Kenny dezelfde waarschuwing had gekregen als ik die nacht. Een gevoel van intense vrede kwam er over mij door de wetenschap dat onze Hemelse Vader ons zo had laten weten hoe wij onze zoon moesten beschermen om hem te bewaren voor zijn taak in dit leven. □

Geïllustreerd door Dilleen Marsh

Door de liefde en steun van zijn familie, vrienden en medeleiden, heeft Si Peterson (hier met zijn moeder) geleerd zich aan te passen en, ondanks zijn handicap, iets van zijn leven te maken.

Foto's van Michael McConkie

Een typische, maar unieke heilige der laatste dagen

Jeannie Takahashi

Franks Siedel (Si) Peterson uit Edmonton, Alberta (Canada), is een typische, jonge heilige der laatste dagen.

Hij studeert; bezoekt het instituut en de kerkvergaderingen; doet zijn huisonderwijs; bezoekt honkbalwedstrijden, concerten en de bioscoop. Hij is twee meter lang, heeft bruin haar, blauwe ogen, is slank en bescheiden. Hij is zelfs de coach van het softball-team van de wijk. Kan het nog meer typisch?

Maar hoewel Si typisch is, zou niemand hem ooit als doorsnee willen bestempelen. Hij is een erkende superster in het moeilijke vak mensen aan te moedigen en te helpen. Zijn talent is dat hij goed met mensen kan opschieten en hij verbergt dat talent niet.

„Si heeft absoluut een uitzonderlijke invloed op mensen,” zegt Russ Brailley. „Hij is ook een heel betrouwbare huisonderwijscollega, hoewel ik eraan moest wennen dat zijn moeder met me mee gaat.”

„Juist. Ik weet wat Russ bedoeld,” verklaart Glen Hudson, aanvoerder van het softball-team. „Toen Si onze coach werd, kwam het ons wat vreemd voor dat ook zijn moeder er altijd was.”

Si is niet helemaal afhankelijke van zijn moeder, maar iemand, en dat is dan meestal zijn moeder Anita Begieneman, vergezelt hem altijd, omdat hij sinds 1 maart 1975, toen hij van een gymnastiektoestel viel, volledig verlamd is. Hij kan slechts zien, horen, denken, woorden met zijn lippen vormen, en glimlachen.

Vóór zijn ongeluk was Si een nogal gewone heilige der laatste dagen geweest. Bijna zeventien, de oudste van zes kinde-

ren, hield van alle sporten; kon goed meekomen op school; speelde piano; en plaagde zijn broers, zusjes en moeder. Zijn grootste wens was op zending te gaan zodra hij negentien was.

In één ogenblik ging Si van kerngezond naar verlamd. Hij kon zich niet meer bewegen. Hij kon niet ademen, spreken of eten. Hij lag vierentwintig uur per dag aan een ademhalingsapparaat.

Gewoonlijk gaan mensen die plotseling gehandicapt raken door een dal van agressiviteit, verontwaardiging en zelfs wrok heen, voordat zij uiteindelijk hun situatie aanvaarden. Het medische team dat Si begeleidde was verbaasd, hij kende geen boosheid, depressies of paniek.

Wel kreeg hij longontsteking, en zijn moeder vroeg Si's voormalige bisschop en goede vriend Robert S. Patterson voor een zelvred. Broeder Patterson zei: „Je ongeluk heeft een uitgesproken en blijrijk

doel, je zult een instrument in de handen van je Hemelse Vader zijn om vele mensen, die nu niet in God geloven, tot Hem te brengen. Dat is jouw zending. Je bent ermee akkoord gegaan, voordat je naar deze aarde kwam, en als je deze goed vervult, zul je daar je Hemelse Vader elke dag van de eeuwigheid voor danken.”

Si's moeder ontving ook een manifestatie van de liefde van de Heer. Si herinnert zich: „Mam vroeg mij wat ik zou doen als ik nooit meer kon lopen, praten, piano spelen en sporten. Ik had daar lang over nagedacht. Ik zei: 'Het is goed, ma; toen ik deze dingen kon doen, heb ik geprobeerd ze zo goed mogelijk te doen, nu moet ik leren wat anders te doen.’

Zij vertelde mij dat zij de dag na het ongeluk naar mijn kamer was gegaan, op mijn bed was gaan zitten en had gehuild: 'Hemelse Vader, waarom? Waarom is dit mijn zoon overkomen?’ In antwoord op haar vraag schoten er gedachten door haar hoofd. Zij besefte dat het de Heilige Geest was. Daarom greep ze een pen en papier van mijn bureau en schreef op wat zij voelde: 'Dit leven is een leerschul voor het godschap. Hoe wij beproevingen tegemoet treden en deze ons leven laten beïnvloeden is heel belangrijk. Wij moeten deze zien als groeimiddelen. Alle dingen kunnen ten goede voor ons keren als we dit maar toelaten. Dit leven is de tijd om ons voor te bereiden op een leven bij onze Hemelse Vader, om in karakter en kracht te groeien om de uitdagingen en enorme verantwoording van het celestiale koninkrijk aan te kunnen. Deze fase van Si's leven zal opwindend en uitdagend zijn nu hij met totaal nieuwe ervaringen te maken zal krijgen. Geen van de talenten die hij al heeft ontwikkeld zal verloren gaan. Zij zijn slechts tijdelijk opzij gezet, zodat hij anderen kan ontwikkelen.’”

Met het verstrijken van de maanden leerde Si dat hij geen passief leven hoefde te leiden, omdat hij zich gewoonweg niet kon bewegen. Er was nog veel dat hij kon geven. Hij kwam er zelfs achter dat één manier van geven was, de hulp van anderen met liefde en in dankbaarheid te aanvaarden. En hij heeft van vele, vele mensen ontvangen.

Om er een paar te noemen: zijn moeder bezoekt hem iedere dag in het ziekenhuis en blijft daar dan vele uren. Andere gezinsleden tonen ook hun liefde en steun. De artsen en verpleegsters in het ziekenhuis zorgen goed voor hem. De jeugdwerkkinderen uit zijn ring zamelden zesduizend gulden in voor de aanschaf van een hydraulische lift, waarmee zijn

rolstoel in zijn busje gereden kon worden. De alleenstaandenwijk in Edmonton voerde een musical op en zijn vier getalenteerde stiefzusters presenteerden een muzikaal programma, waarvan de opbrengst bestemd werd voor een personal computer.

Broeder Bob Layton, redacteur van een plaatselijk radiostation, stelde een tweedelige documentaire over Si samen. Het radiostation zendt nooit een documentaire twee maal uit, maar de reacties van de luisteraars waren zo overveldigend, dat zij het vele keren moesten herhalen.

Na verloop van tijd werd de geluidsband van de documentaire gekoppeld aan een diaprojectie. Broeder Layton heeft deze presentatie op verzoek vele keren op hardvuuravonden, scholen en in buurt-huizen getoond. De post, waaronder veel van schoolkinderen, is het bewijs van dat Si werkelijk een instrument is om mensen tot God te brengen. Een meisje schreef: „Jouw geloof en aanvaarding van je ongeluk hebben mij geholpen ook te geloven.”

Sommige gaven, die Si ontving, werden in het begin niet helemaal in dank afgenomen. Op een dag in 1977, wandelde er een jongeman, Duane Simpson, zijn ziekenhuiskamer in, deed de televisie uit en zei: „Wat doe jij met je leven, Si? Waarom verspil jij je tijd met televisiekijken? Je herseinen zijn prima in orde – waarom gebruik je ze dan niet?”

Si was verbaasd. Zijn moeder was heel boos. Maar Duane ging door: „Si, ik ben hier gekomen om je hoe dan ook te helpen.” Hij legde uit dat hij Si was toegewezen als zijn privé-leraar.

Vanaf dat moment, nam het leven van Si een ingrijpende wending. „Ik denk dat ik Duane nodig gehad heb om mijn houding te veranderen. Ik deed niets omdat ik voelde dat ik toch niets kon doen.”

Sinds die bewuste dag heeft Si het voortgezet onderwijs afgemaakt. Nu is hij van plan zich op een sociale academie te laten inschrijven en hoopt hij een graad in maatschappelijk werk te behalen.

Hoe studeert iemand met zo'n lichamelijke conditie? Hij luistert naar cassettebandjes en zijn leraar. De leraar leest hem daarna de vragen voor. Si geeft de antwoorden „mondeling”. Maar omdat Si geen geluid kan maken, moet zijn leraar liplezen, de antwoorden opschrijven en deze ter beoordeling naar de school sturen. Het is een langzame, eentonige manier om te studeren, maar Si grapt: „Ik heb nog nooit zulke goede cijfers gehaald.”

Leerde Si in dankbaarheid te ontvan-

gen, ook leerde hij onzelfzuchtig te geven. Hij heeft vele mensen raad gegeven, die in het put zaten en het moeilijk hadden met een handicap of problemen, en allen zijn gesterkt vertrokken.

Zijn diepe empathie voor de gevoelens en problemen van anderen hebben ook hem geholpen mensen bij de kerk te brengen of weer actief te maken.

Eén van hen, een verpleegster in het ziekenhuis waar Si ligt, herinnert zich: „De eerste keer dat ik van de kerk hoorde was in mijn gesprekken met Si. Hij gaf inhoud aan vele gevoelens die ik mijn leven lang al gehad had. Toen vroeg hij mij of ik naar de zendingen wilde luisteren, en ik stemde toe. Ik ben in augustus 1983 gedoopt.”

David McTavish is nog zo iemand – één van de velen – wiens leven Si ten goede heeft beïnvloed. „Ik was al een tijdje inactief en voelde me in het begin niet erg op mijn gemak bij Si. Maar zijn opstelling tegenover kerk en geloof hebben mij, samen met de gesprekken die ik met hem mocht voeren, geholpen de hindernissen tussen mij en de kerk uit de weg te ruimen. Hij heeft mij geleerd niet bang te zijn voor de persoon die ik ben.”

Mevrouw G. Von Busse, een blonde grootmoeder, is Si's fysiotherapeute en een goede vriendin. „Ik heb Si zien opgroeien van een tiener tot de fijne jongeman die hij nu is. Ik heb een hele goede vriend aan Si. Niemand in het ziekenhuis kent mij zo goed als Si. Wij praten over alles en nog wat – mijn jeugd, muziek, financiën, politiek, mijn familie – alles. En als ik voor familiebezoek naar Duitsland ga vragen zij: 'Hoe is het met Si?' En als ik terugkom, zorgt Si ervoor dat mijn favoriete plaat opstaat. Hij is heel goed, intelligent en gezond, het enige wat hem scheelt is zijn verlamming, dat is alles.”

Als u onaangekondigd bij Si langsgaat, zult u hem waarschijnlijk achter zijn computer aantreffen of met zijn hoofdtelefoon op, luisterend naar een van zijn videocassettebandjes: de standaardwerken (hij heeft deze al minstens vier keer beluisterd), conferentietoespraken, opgenomen boeken, schoollessen of muziek, variërend van het mormoons tabernakelkoor tot klassieke en populaire muziek.

Si werd een stuk zelfstandiger toen de gezondheidsraad van Alberta in 1978 voor hem een elektronische besturingseenheid installeerde. Door de hendel, die hij met zijn onderlip beweegt, kan hij alles bedienen wat er op het systeem wordt aangesloten. Hij kan zelfs een verpleegster oproepen. Ook zijn personal computer is

aangepast en kan met het systeem verbonden worden en dat staat hem toe, voor de eerste keer in tien jaar, zijn eigen boodschappen te schrijven. „Dit opent een nieuwe wereld voor mij, die ik voorheen niet kon binnengaan,” zegt hij, „Ik kan er nu mijn studie op doen. Daarna schrijf ik een boek over mijn leven. En misschien, na wat meer oefening, kan ik ook wat componeren.”

Veel van Si's kracht vloeit ongetwijfeld voort uit het evangelie. Hij is sinds november 1977 ouderling. En op 22 juni 1982 reisde hij zo'n 500 kilometer om zijn begiftiging te ontvangen in de Alberta-tempel. Tempelpresident Vi A. Wood, die Si jaren daarvoor zijn patriarchale zegen had gegeven, stond hem bij tijdens de begiftigingsdienst.

Si berust in zijn verlamming, maar het is geen makkelijk leven dat hij leidt. Naast de onmiskenbare ongemakken en beperkingen, ondergaat hij ook de bijwerking van dit alles. Omdat hij, bijvoorbeeld, voortdurend aan het ademhalingsapparaat is aangesloten, raakt het evenwicht van zijn bloedgassen verstoord, wat ernstige hallucinaties tot gevolg heeft. Hij heeft vele, vele keren op het randje van de dood gelegen wanneer zijn ademhalingsapparaat het begaf. Hij heeft een hartstilstand gehad, keer op keer longontsteking, nierstenen, maagzweren en beroerten. Maar zijn geloof in zijn Hemelse Vader is onwankelbaar.

Zo ook zijn gevoel voor humor. Er is doorgaans een glimlach op zijn gezicht en hij weet een goede grap te waarderen. Toen zijn moeder op een keer het ziekenhuis binnenkwam, kreeg ze de schok van haar leven. Voor de gesloten deur van Si's kamer zaten twee heel ernstig kijkende verplegers. Zij ging zijn kamer in.

De kamer was donker en hij was bedekt met een laken. Anita's hart stond stil. Zij liep naar het bed en trok het laken weg. En daar lag Si, lachend! Daarna kwamen de verplegers binnen die ook hartelijk lachten.

Si is een inspiratie voor zijn hele familie. Zijn jongste zusje, Barbie, stelt: „Ik was pas vijf toe het ongeluk gebeurde, voor mij is het dus een deel van mijn leven. Het is geen last voor ons. Ik neem aan dat het wel zou zijn als Si veel poeha maakte, maar dat doet hij niet, en ik dus ook niet. Soms wou ik dat ik hem beter kon maken, maar dan bedenk ik me hoeveel mensen hij al tot zegen is geweest. Ik hoop wel dat hij eens beter zal zijn. Hij is werkelijk een toffe knul.”

Si's vader, dr. Frank Peterson, besluit:

Nast het coachen van een softball-team, vindt Si Peterson het heerlijk om naar wijkfeestjes te gaan, huisonderwijs te ontvangen en zelf op huisonderwijs te gaan, waarbij zijn moeder als zijn stem fungeert.

„Het is betreurenswaardig dat hij zich niet kan bewegen, maar al het andere er omheen is goed geweest. Ik ben trots op hem.”

Si heeft een sterk getuigenis en hij spreekt dat vaak uit tegenover anderen. Zijn moeder leest zijn lippen en verwoordt daarna zijn gevoelens op het ritme van zijn ademhalingsapparaat.

„Eén van de voornaamste redenen van dit aardse leven is beproefd te worden, om te zien of wij waardig zijn terug te keren naar onze Hemelse Vader; daarom ook zijn beproevingen een belangrijk deel van ons leven. Iedereen zal op de een of andere manier beproefd worden. Het belangrijkste daarbij is hoe wij ons tegenover

die beproevingen opstellen. Zij kunnen een struikelblok vormen, maar ook een springplank.

Ik ben dankbaar voor mijn lidmaatschap van de ware en levende kerk en ik ben dankbaar voor het priesterschap dat ik draag. Ik ben dankbaar voor mijn familie die van mij houdt en mij ondersteunt, en voor al die anderen die zoveel voor mij doen. Ik weet dat mijn Hemelse Vader leeft en mijn gebeden hoort en verhoort. Ik ben dankbaar voor mijn Heiland Jezus Christus en voor het verzoeningswerk dat Hij ook voor mij deed. Ik weet dat mijn ongeluk een doel had in het plan dat mijn Hemelse vader met mij voor heeft.

Ik ben dankbaar dat mijn beproeving zo

duidelijk is, dat ik van zoveel mensen steun ontvang. Uw beproevingen zijn wellicht net zo moeilijk als die van mij, maar misschien niet zo waarneembaar. Daarom bid ik dat u in staat zult zijn ze te aanvaarden en de kracht zult hebben te volharden en van deze beproevingen te groeien.”

Deze gedachte is typerend voor Si Peterson. Gevangen in de cel van zijn eigen verlamde lichaam, met genoeg excuses voorhanden om verbolgen in zichzelf te keren, bekommert hij zich om anderen door gebed en dienstbetoon. Zelfs liggend op zijn rug is het een reus. Si Peterson – een typische heilige der laatste dagen en een uniek mens. □

Ik pakte mijn Leer en Verbonden, sloeg afdeling 89 op en las de openbaring, die bekend is als het woord van wijsheid, langzaam aan hem voor.

't Is nooit te laat

Ouderling John K. Carmack

Van het Eerste Quorum der Zeventig

Het was vrijdagavond, betaaldag op het hoofdkwartier van het achtste Amerikaanse leger in Seoul (Korea). Ik had die dag gewerkt en had dus de avond voor mijzelf om te lezen en brieven te schrijven.

De betaaldag was altijd welkom, ondanks het feit dat sommige soldaten niets beters wisten te doen met hun soldij dan dit zo snel mogelijk te verbrassen bij bar ter plaatse. Rond bedtijd die bewuste avond, kwamen er drie soldaten, duidelijk onder invloed, luidruchtig de barak binnen.

De vrede en rust in de kale legerverblijven, vóór de Tweede Wereldoorlog gebouwd door het Japanse bezettingsleger, werden er danig door verstoord. Ik keerde mij af van de rumoerige indringers en ging door met lezen, vastbesloten de keldering van sfeer te negeren.

Deze poging om mij afzijdig te houden ten spijt, was één van de soldaten, een lange, goed ogende jongeman, vastbesloten mij in hun feestje te betrekken. Hij wankelde naar mijn bed. „Wat lees je daar?” vroeg hij. „De biografie van John Stuart Mill,” antwoordde ik. Ik keek op en herkende onmiddellijk Alma Anderson (fictieve naam) van onze kleine maar hechte kerkgroep. Ik zag dat hij ook mij herkende. Hij draaide zich ogenblikkelijk om, duidelijk betrapt, maakte aanstalten om weg te lopen, maar liet zich toen verslagen op mijn brits zakken. „Ben jij een paar maanden geleden

niet in onze vergadering geweest, Alma?” vroeg ik.

„Ja, dat klopt,” antwoordde hij weinig enthousiast. Hij zat volledig in de put. „Heb je een Leer en Verbonden bij je?” vroeg hij plotseling. „Zou je het woord van wijsheid willen voorlezen?”

Ik pakte mijn Leer en Verbonden, sloeg afdeling 89 op en las de openbaring, die bekend is als het woord van wijsheid, langzaam aan hem voor, met inbegrip van de frase „sterke dranken zijn niet voor de buik” (Leer en Verbonden 89:7).

„Dit is niet het ergste wat ik gedaan heb,” zei hij. „Weet je, mijn moeder denkt dat ik op zending zal gaan. Maar dat kan nu echt niet meer.”

Op dit punt onderbrak ik hem: „Alma, je kunt nog steeds op zending. Wil je weten hoe?”

„Denk je dat werkelijk, ondanks alles wat ik gedaan heb? Ik heb zo’n beetje alle regels overtreden. Ik denk dat het te laat is.”

Ik wist wat hij bedoelde toen hij zei dat hij zo’n beetje alle regels had overtreden. Veel van mijn collega’s bleven ’s nachts gewoon weg. Hun interesses lagen ergens anders. Alma’s gedrag leek al te veel op dat van zijn „vrienden”, maar over het algemeen wisten de leden van onze kerkgroep zich afzijdig te houden van dergelijke nachtelijke escapades.

Alma zou de week daarop naar huis gaan. Maar, niettemin, nu ik wist van

zijn vermoedelijke zonden en ook van het plan van zaligheid, dat ons redt, verklaarde ik vol vertrouwen: „Ja, jij kunt nog steeds op zending, maar het zal niet gemakkelijk zijn.”

Ik sloeg Leer en Verbonden 58:42-43 op en wij lazen over bekering. We praatten over de noodzaak ernstige zonden te belijden aan priester-schapsleiders. Ik gaf hem de raad om, zodra hij weer thuis was in Californië, naar zijn bisschop te stappen. Daar kon hij het bekeringsproces voortzetten, dat wij die avond begonnen waren. Ik drong er bij hem op aan zich vanaf dat moment voor te nemen zijn seksuele zonden te verzaken en er nooit meer in te vervallen. Ook vertelde ik hem geduld te hebben, omdat er tijd over heen zou moeten gaan. Ik stelde voor dat hij Alma 39 las, opdat hij zou begrijpen hoe ernstig zijn zonden in de ogen van de Heer waren. Tenslotte legde ik hem uit dat hij, als onderdeel van zijn bekering, zich moest voornemen de rest van zijn leven zijn naaste te dienen. Wij praatten over de Heiland, zijn barmhartigheid en zijn verzoening. Ik probeerde hem duidelijk te maken dat hij, hoewel zijn zonden ernstig waren, niet verloren was. „Wij zondigen allemaal en zonder de grote zending van de Heiland zouden we allemaal verloren zijn,” waren mijn vertroostende woorden, „maar wij moeten ons wel bekeren van die zonden om te kunnen worden gereinigd door het bloed van Christus.”

*Als je verlangt terug te keren en je te kwalificeren
voor het werk van de Heer, is het nooit te laat!
De Heer is barmhartig en goed.*

Morgen is het zaterdag, Alma. Laten we de avond samen doorbrengen. En als je op zondagmorgen om acht uur hier bent, kunnen we samen de kerkvergaderingen bezoeken." Hij beloofde dat hij zowel zaterdag als zondag zou komen en hij hield zijn woord. Op zondag was hij heel rustig, maar bleef de hele dag bij mij. Wij genoten van een geestelijk feest en je kon aan Alma zien dat hij weer hoop begon te krijgen. Aan het eind van die mooie rustdag ging hij terug naar zijn eenheid.

Op maandag kwam hij afscheid nemen, waarna hij afreisde naar Inchon, waar een schip lag, dat hem over de Stille Oceaan naar de Verenigde Staten en zijn trotse familie zou brengen. Ik heb mij vaak afgevraagd wat er van hem geworden zou zijn, nadat hij thuis was gekomen. Toen op een dag, ontving ik deze brief:

Beste John,

Misschien herinner je je mij nog. Hoevel wij maar kort met elkaar hebben opgetrokken, heb jij een blijvende invloed op mijn leven gehad. Ik heb mij vaak afgevraagd waarom ik juist met jou een gesprek ben begonnen, maar ik ben wel dankbaar dat ik het gedaan heb. Ons gesprek betekende een keerpunt in mijn leven. Mijn leven is er sindsdien alleen maar beter op geworden.

Je kunt stellen dat ik een harde leerschool doorlopen heb om er achter te komen hoe je het beste kunt leven en ik ben nu erg tevreden met het leven dat ik leid als heilige der laatste dagen. Na mijn thuiskomst ben ik met mijn bisschop gaan praten. Een paar maanden later had ik een gesprek met (ouderling Hugh B. Brown van het Quorum der Twaalf) over een zending en hij liet duidelijk blijken, dat hij veel van mij verwachtte ter compensatie van mijn fouten. Het gesprek eindigde met een positieve beslissing van mijn kant. Afgelopen zaterdag heb ik mijn zen-

dingsoproep ontvangen; ik ga al snel naar het zendelingenhuis. Al blijf ik in Californië, ik ben toch heel blij met mijn oproep.

Ik ben dankbaar dat jij me die bewuste avond aangespoord hebt en verteld hebt wat ik moest doen. Hoewel ik mij niet zo goed voelde, herinner ik me je woorden nog goed. Misschien heeft ons gesprek zo moeten zijn. Ik denk van wel. Hoe dan ook, ik wil je uit de grond van mijn hart bedanken voor de hulp die mij toen gegeven hebt en hoop ik dat het je goed gaat in je verdere leven.

Schrijf me alsjeblift hoe het me jou gaat. Ik zou graag wat van je willen horen.

Met vriendelijke groeten

Een broeder in het evangelie.

Nadat ik de brief gelezen had, besefte ik dat ik op het juiste moment op de juiste plaats was geweest om Alma te helpen zijn bekeringsproces op gang te brengen. De Heer werkt altijd door mensen – zijn kinderen. Mijn beloning was een moment van pure vreugde.

De volgende (en laatste) keer dat ik Alma zag, was op een dag in de Los Angeles-tempel, in afwachting van het begin van een begiftigingsdienst. Alma kwam binnen en wij begroetten elkaar als oude vrienden uit het leger en, belangrijker, als eeuwige vrienden. Hij gaf een kort verslag van zijn geslaagde zending. Het was niet gemakkelijk geweest, maar hij was toch wel trots dat hij een full-time zending had vervuld. Inderdaad, hoewel hij gedacht had dat het te laat was voor een zending, was dat niet zo.

De boodschap voor onze fijne jonge mensen is duidelijk. Als je verlangt terug te keren en je te kwalificeren voor het werk van de Heer, is het nooit te laat! De Heer is barmhartig en goed. Zeker, wanneer er ernstige zonden gepleegd zijn, zullen er, ter vereffening van de schuld, wat pijnlijke momenten zijn – de pijnlijke

erkenning dat je gezondigd hebt, het belijden, het goedmaken, het geduld, en het voornemen van een levenslang dienstbetoon. Het zou beter geweest zijn nooit aan zulke activiteiten, die geestelijke duisternis brengen, te hebben deelgenomen. „Ik, de Here, kan niet met de geringste mate van toelating de zonde aanschouwen; Niettemin zal hij, die zich bekeert en de geboden des Heren nakomt, vergiffenis ontvangen" (Leer en Verbonden 1:31-32). Maar de Heer blijft van je houden, ondanks je zonden.

Jonge mensen, wij hebben je nodig om de Heer te dienen. Het is misschien moeilijk, en je zult pijn lijden als er ernstige zonden te overwinnen zijn; maar je zult nooit spijt hebben van een zending. Die momenten van vreugde, wanneer je een ander helpt te beseffen dat hij of zij gezondigd heeft en geloof dient te oefenen in de Heer, zich te bekeren en zich te laten dopen, zullen de moeilijke momenten en de pijn in belangrijke mate overtreffen. De zegeningen waarmee je het leven van anderen zult verrijken, zullen van eeuwige aard zijn. En die zegeningen zullen ook jouw leven van vreugde vervullen. Die vreugde zal niet verdwijnen maar juist toenemen.

Bekeer je dus en kom terug om de Heer te dienen. De Heer heeft je lief en de kerk heeft je nodig. Ontdoe jezelf van valse schaamte en maak een afspraak met je bisschop of gemeentepresident om dat bekeringsproces op gang te brengen. Je beloning zal vrede in dit leven zijn en eeuwige leven in de komende wereld (zie Leer en Verbonden 59:23). Ik ben ervan overtuigd dat er velen zijn die door zonde, schuldbees en een onbegrip van het verlangen van de Heer de bekeerlijke zondaar te vergeven, de hoop hebben opgegeven en besloten hebben niet op zending te gaan. Mijn oprechte boodschap aan jullie is dat het nooit te laat is! □

Het antwoord
op vragen van algemeen
evangeliebelang
geldt als leidraad
en niet als officiële
uitspraak aangaande
het beleid van de kerk

Vraag en antwoord

Vraag:
Ik begrijp het
oudtestamentische gebod
„oog voor oog, tand voor
tand” (Exodus 21:24) niet.
Waarom zou de Heer zo’n
wraakzuchtige wet aan de
kinderen van Israël gegeven
hebben?

Antwoord:
Ermel J. Morton,
patriarch van de Ring Rexusburg Idaho
Oost, Rexusburg (Idaho)

Deze passage was, interessant als die is, nooit bedoeld als vrijbrief voor wraak en vergelding. Deze frase, door de Heer in het Oude Testament uitgesproken, is een beeldspraak met een strekking van

„leer om leer”. Dit idee werd door Paulus in een paar welgekozen woorden tot uitdrukking gebracht: „Want wat een mens zaait, zal hij ook oogsten” (Galaten 6:7).

In oudtestamentische tijden werd dit idee „oog voor oog” gegeven als leidraad voor rechters, zodat hun oordelen rechtvaardig zouden zijn en zij het toedienen van de straf uit handen van de aanklagers konden nemen.

Zoals Alma het uitlegde aan zijn zoon Corianton was het beginsel herstelling ofwel „het terugkrijgen van kwaad voor kwaad, of zinnelijkheid voor zinnelijkheid . . . of goed voor wat goed is, rechtvaardigheid voor wat rechtvaardig is” (Alma 41:13). Of, zoals de Heiland het in zijn bergrede stelde: „En met de maat, waarmee gij meet, zal u gemeten worden” (Matteüs 7:2).

In het laatste oordeel zal oog voor oog hersteld worden, tand voor tand, barmhartigheid voor barmhartigheid, vriendelijkheid voor vriendelijkheid – en zal kwaad hierna hersteld worden voor een kwaad leven.

Toen de Heiland zijn bergrede gaf, citeerde Hij: „Oog om oog en tand om tand,” en voegde eraan toe: „Maar Ik zeg u, de boze niet te weerstaan, doch wie u een slag geeft op de rechterwang, keer hem ook de andere toe” (Matteüs 5:38–39). De Heer herriep niet het beginsel van goddelijke gerechtigheid, dat Hij aan Mozes op de Sinaï had gegeven, maar verwierp de leer van de schriftgeleerden en Farizeeën, wier begrip van deze tekst verwrongen was. In plaats van het oordeel aan hen, die daarvoor aangewezen waren, te laten, interpreterden zij het beginsel „oog om oog”

als een rechtvaardiging om persoonlijk wraak te nemen wanneer men verwond of beledigd werd.

De kinderen van Israël waren als onderdeel van de wet van Mozes duidelijk op het hart gedrukt: „Gij zult niet wraakzuchtig en haatdragend zijn tegenover de kinderen van uw volk, maar uw naaste liefhebben als uzelf” (Leviticus 19:18). Aldus werd hen niet alleen verboden wraak te nemen maar ook geen wrok te koesteren jegens iemand, die tot vergelding zou kunnen leiden. In plaats daarvan was het hun plicht lief te hebben en de wraak aan de Heer over te laten (zie Deuteronomium 32:35; Psalm 94:1.)

Toen de Heiland in zijn bergrede de mensen onderwees niet wraakzuchtig te zijn, herstelde Hij slechts een beginsel, dat Hij aan Mozes gegeven had en zocht Hij een wereldse traditie, die er door de jaren was ingeslopen, uit te bannen. □

Vraag: Hoe staat het op dit moment met het onderzoek van het „Boom des levens“-reliëf afkomstig uit Chiaps in Mexico?

Antwoord:
V. Garth Norman,
hoofd van Archeological Research
Consultants (ARCON),
researchmedewerker van het museum
voor volkeren en culturen aan de Brigham
Young University en voormalig
onderzoeker verbonden aan de
New World Archeological Foundation.

In 1941 werd door een door de Smithsonian Institution en de National Geographic Society gesponsorde expeditie melding gemaakt van de ontdekking van een opmerkelijk stenen monument tussen de ruïnes van Izapa in het zuiden van Mexico. Dit reliëf, dat geregistreerd staat als Izapa Stela 5, is het belangrijkste monument dat tot dusver ontdekt is uit de premayaanse periode te Izapa, die dateert van ongeveer 500 v. Chr. tot 1 n. Chr.

Wat het monument zo belangwekkend maakt voor heiligen der laatste dagen is zijn mogelijke verband met het Boek van Mormon. In de jaren vijftig en de vroege jaren zestig, duiden onderzoeken van Dr. M. Wells Jakeman van de faculteit der archeologie van de Brigham Young University erop dat bepaalde elementen

van het monument overeen leken te komen met elementen van Lehi's visioen van de boom des levens (zie 1 Nephi 8) [1]. De meest opvallende van deze overeenkomsten is een vruchtdragende boom in het midden, met een erlangs stromende rivier. Er voert een pad van de oorsprong van de rivier naar de boom, terwijl een brede, lange het pad getrokken streep doet denken aan de ijzeren roede. Twee cherubijnachtige wezens houden de wacht bij de boom, terwijl eromheen zes figuurtjes gezeten zijn die, naar is verondersteld, de leden van Lehi's gezin zouden kunnen voorstellen, zoals zij voorkomen in Lehi's visioen. Wanneer wij de figuurtjes namen geven, zien wij links Lehi en Sariah tegenover Laman, en rechts Nephi en Sam tegenover Lemuel. Dr. Jakeman heeft zelfs de hiëroglfen boven het hoofd van twee van de figuurtjes mogelijkkerwijs ontcijferd als „Lehi“ en „Nephi.“

Kort nadat Dr. Jakeman zijn interpretatie van Stela 5 in 1958 had gepubliceerd, begon de BYU New World Archeological Foundation met zijn onderzoek van de ruïnes van Izapa. Sindsdien is men op vele beeldhouwwerken gestoten en zijn er in totaal 89 stenen monumenten gevonden die lijken op Stela 5. [2] De Mexicaanse regering heeft de opgraving later bestempeld als archeologisch park, waar studenten en toeristen de monumenten kunnen bezichtigen. Een cementen kopie van stela 5 is te zien in het museum voor volkeren en culturen van de Brigham Young University.

De jaren van onderzoek die sinds Dr. Jakemans eerste studie verlopen zijn, hebben noch het bewijs noch het tegenbewijs van zijn hypothese geleverd. Vooralsnog zijn de gepubliceerde data niet doorslaggevend en dat zal zo blijven totdat wij een vollediger beeld hebben van de Izapancultuur. In de jaren zeventig heb ik een verklarende studie gepubliceerd van de Izapamonumenten, met inbegrip van Stela 5, als onderdeel van een groot werk getiteld *Izapa Sculpture*.

[3] De studie laat zien dat Stela 5 een centrale positie inneemt, conceptueel gesproken, met betrekking tot de andere in Izapa ontdekte sculpturen die, onder andere denkbeelden, de volgende te zien geven: 1) Er is een god in menselijke vorm, wiens voornaamste symbool de zon is en die woont in de hemelen en op

de bergen. 2) Hij is de god van de boom des levens, die te maken heeft met het leven na de dood. 3) Bij de dood stijgt de geest van de mens uit het lichaam op naar de hemel. 4) Er wordt gezinspeeld op een lichamelijke opstanding. 5) De aanbidding van god omvat offerande en een goddelijk zoenoffer. 6) En de geest van een ongeborn kind heeft zijn oorsprong in de hemelen.

Eén belangrijke bijdrage aan mijn studie was een meer nauwkeurige en gedetailleerde voorstelling van Stela 5 (zie de foto), die een onderzoek mogelijk maakte van bijzonderheden die voordien niet onderkend waren. Hoewel enkele van de eerste interpretaties van Stela 5 daardoor incorrect bleken te zijn, werden de meeste reeds geanalyseerde motieven bevestigd. De ontcijfering van de 'cipactli'-hiëroglief, bijvoorbeeld, een ontblote kaak, die mogelijkkerwijs op de naam „Lehi“ wijst („Lehi“ in het Hebreeuws betekent „kaakbeen“ of „wang“), wordt gestaafd door een onderzoek van de nieuwe details. Aan de andere kant wordt de interpretatie van „Nephi“ voor de andere naam-hiëroglief nu door bepaalde deskundigen in twijfel getrokken, hoewel de hiëroglifische details wel wijzen op een priesterlijk leider of een profeet.

Een aantal van de nieuwe bijzonderheden doen meer dan de eerdere interpretaties staven; zij versterken ze zelfs [4]. Er is, bijvoorbeeld, een hiëroglief voorbij de oorsprong van de rivier, waar de lijn begint die een pad zou kunnen aanduiden, die te ontcijferen is als „donkere nevels“, in verwantschap tot de hiëroglfen van de Maya's. In de context van het visioen van Lehi zou deze hiëroglief de tweeledigheid kunnen uitdrukken van de geestelijke reis vanuit het donker naar het volle licht van het evangelie, dat bereikt wordt bij de boom des levens (zie 1 Nephi 8:4–8, 22–24). Deze hiëroglief bevindt zich rechts van het midden op het reliëf, waar de scheppingscyclus begint en de ogen en oren van een menssenhoofd bedekt zijn met regenstroken of „nevelen.“ Andere nu herkenbare concepten zijn het concept dat onsterfelijkheid te maken heeft met het nuttigen van de vruchten van de boom, en dat de twee eerder genoemde cherubijnen mannelijk en vrouwelijk zijn, zoals ook het geval was in de oude Israelitische tem-

Nieuws uit de regio

februari 1986

Groot-Brittannië: voedingsbodem van een groeiende kerk.

Toen de kerk haar eerste regionale conferentie plande, leek het niet meer dan gepast deze in Engeland te houden: het land dat de pas georganiseerde kerk in deze bedeling van zoveel sterke leiders had voorzien. Tijdens deze conferentie zei de toenmalige president van de kerk, Joseph Fielding Smith: 'Ik heb het gevoel dat de kerk in Groot-Brittannië zal bloeien, in veel hogere mate nog dan tot nu toe het geval is geweest.' Deze profetische uitspraak is bewaarheid en de kerk in Groot-Brittannië produceert ook nu nog in hoog tempo sterke leiders. Dit artikel belicht hun erfgoed.

Rond het jaar 1837 had de kerk in Kirtland veel vervolging te verduren, maar ondanks dat werd de profeet Joseph Smith ertoe geïnspireerd om twee apostelen, Heber C. Kimball en Orson Hyde, op zending te sturen naar Engeland. Vergezeld van de ouderlingen Willard Richards en Joseph Fielding reisden zij naar New York City, waar John Goodson, Isaac Russel en John Snyder zich bij hen voegden.

Straatarm

De meeste zendelingen waren volkomen berooid en hun vooruitzichten - naar wereldse maatstaven gemeten - waren somber. Maar de Heer zorgde voor zijn dienstknechten en tijdens de conferentie in 1971 in Engeland vertelde ouderling Spencer W. Kimball, toen lid van het Quorum der Twaalf Apostelen, hoe zijn grootvader Heber C. Kimball (die voor de tweede keer naar Engeland reisde) en Brigham Young zich in 1840 op weg naar New York City be-

gaven met slechts \$13.50 op zak.

'Toen ze zich voor de reis over de oceaan inscheepten, hadden ze \$ 84 van die \$ 13.50 uitgegeven, zonder dat ze wisten waar het geld vandaan was gekomen ... De Heer had op veel manieren voor hen gezorgd.'

Op 20 juli 1837 arriveerden de eerste zendelingen in Liverpool. Hier brach-

Onderling George A. Smith gaf zijn eerste toespraak in Londen op het Tabernacle Square.

ten ze enige dagen door waarna ze een koets naar Preston namen met de bedoeling predikant James Fielding te vinden, een broer van Joseph Fielding. Op het moment dat zij in Preston aankwamen werden er verkiezingen gehouden, en er heerste een feestelijke sfeer in de stad. Net toen de koets de stad binnenreed werd er, als het ware boven hun hoofd, een groot spandoek opgehangen met daarop de woorden 'De waarheid zal overwinnen'. Met vreugde in het hart dankten de zendelingen hun Hemelse Vader en riepen uit: 'Amen! De waarheid zal overwinnen!'

De eerste dopelingen.

Niet meer dan acht dagen later vond de eerste doopplechtigheid in Groot-Brittannië plaats, in de rivier Ribble, bij Preston. Negen bekeerlingen werden in het koude water gedoopt, met meer dan 9.000 belangstellenden die de gebeurtenis vanaf de kant volgden. Het bleef niet bij dit succes en spoedig kon de gemeente Preston worden georganiseerd, de gemeente die tot op de dag van vandaag de oudste nog steeds functionerende gemeente in Engeland is.

In april 1838 keerden de ouderlingen Kimball en Russel naar de Verenigde Staten terug. Joseph Fielding bleef als president van de Engelse zending achter. Op dat moment was het ledental tot boven de 1.500 gestegen. Dit ledental bleef gestaag stijgen, maar de groei van de kerk kreeg een enorme impuls toen in 1840 Brigham Young naar Engeland terugkeerde, vergezeld van zeven andere leden van de Raad der Twaalf Apostelen. Eugene England beschreef deze gebeurtenis in zijn boek *Brother Brigham*: 'Weer reageerde de profeet (Joseph Smith) met euvelde moed op de vervolging, die ditmaal bijna de uitroeiing van de heiligen in Missouri tot gevolg had. Hij stuurde zijn sterkste steunpilaren naar het buitenland om daar het koninkrijk op te bouwen, in plaats van hen angstvallig om zich heen te verzamelen.'

De Music Hall in Liverpool diende in 1840 als vergaderruimte voor de kerk en was het grootste gebouw dat gehuurd kon worden.

Uittocht

Deze moed en vooruitziende blik van de profeet waren echter precies wat de kerk nodig had. Het ledental werd in één jaar verdubbeld en door het werk van Brigham Young en de andere apostelen ontstond er een aanhoudende stroom van getrouwe, vaak vakbekwame bekeerlingen naar de Verenigde Staten, die meehielpen Nauvoo en andere nederzettingen van de kerk op te bouwen.

Later zou het belang van deze groep zendelingen blijken. Uit hun midden zouden de eerstvolgende vier pre-

sidenten van de kerk voortkomen - mannen die tot aan het begin van de 20^e eeuw aan haar roer zouden staan. In juni 1842 telde de kerk in Groot-Brittannië 8.245 leden. Zes jaar later was dit aantal tot 18.000 gestegen, en in 1858 tot maar liefst 33.000 - meer mensen dan de totale bevolking van de staat Utah toentertijd.

De eerste mormoonse emigratie vond plaats op 6 juni 1840. Toen in 1849 echter het Perpetual Emigrating Fund Company (Fonds voor emigranten) in het leven werd geroepen, kwam de uittocht van Engelse heiligen naar de Verenigde Staten pas

In de rivier Ribble bij Preston werden op 30 juli 1837 de eerste Britse bekeerlingen gedoopt.

goed op gang. Tussen 1840 en 1900 zijn volgens de officiële registers van de kerk ongeveer 50.000 Engelse leden geëmigreerd. Dit getal geeft echter niet de leden weer die op eigen gelegenheid of in kleine groepen geëmigreerd zijn, dus het werkelijke aantal ligt veel hoger.

Terugval

Toen in 1887 het fonds voor emigranten werd opgeheven, liep het aantal bekeerlingen terug. Tussen 1920 en 1929 was het aantal emigranten 256, tussen 1850 en 1859 waren dit er 12.355. De eerste helft van de 20^e eeuw waren magere jaren voor de kerk, met anti-mormoonse campagnes en georganiseerde oppositie door

geestelijken en afvalligen. Vergaderingen werden door gepeupel verstoord, en zendelingen werden met pek en veren bewerkt, zoals in 1912 in Nuneaton en Bristol. De kerk groeide maar langzaam en in 1950 bedroeg het ledental slechts 6.500.

Herboren

Sindsdien kan met recht gezegd worden dat de kerk herboren is. De toenmalige president van de kerk, David O. McKay, deed met het inwijden van de Londen-tempel in 1958 en de organisatie van de eerste ring in Europa in Manchester in 1960 hetzelfde voor de kerk in Groot-Brittannië in de twintigste eeuw als Brigham Young en de andere apostelen honderd jaar eerder hadden gedaan. Met een tempel op hun grondgebied hadden de heiligen alle redenen te blij-

ven en het koninkrijk daar op te bouwen. In 1960 lag het ledental rond 20.000, tien jaar later rond 85.000 en halverwege de jaren zeventig rond 120.000. Momenteel zijn er ongeveer 130.000 leden in Groot-Brittannië.

In zijn boek 'A Century of Mormonism in Great Britain' (Honderd jaar mormonisme in Groot-Brittannië) zegt ouderling Richard L. Evans het volgende: 'Het blijkt dat de tekst van meer dan de helft van de 421 lofzangen die in het officiële zangboek van de kerk staan, door leden van Engelse afkomst is geschreven, terwijl de muziek van meer dan driekwart van deze lofzangen door leden van Engelse afkomst is geschreven'.

Het Mormoons Tabernakelkoor is ontstaan uit een groep mijnwerkers uit Wales met een grote voorliefde voor vierstemmige samenhang. De eerste dirigent van het koor, John

Parry, kwam uit Wales. Het eerste orgel voor het koor werd door een Engelsman gebouwd, Joseph Ridges, die het in een wagen getrokken door muilezels naar Salt Lake City vervoerde.

De oprichter van de zondagsschool, Richard Ballantyne, kwam uit Schotland en Charles A. Callis, van de Raad der Twaalf Apostelen, die op jonge leeftijd met zijn moeder naar de Verenigde Staten emigreerde, uit Ierland.

Vier jaar geleden, toen het Morris Tabernakelkoor in de Royal Albert Hall in Londen een concert gaf, bleek eens te meer hoezeer erfgoed, cultuur en gewoonten van het westen van de Verenigde Staten en Groot-Brittannië met elkaar verweven zijn. Na afloop van het concert vroeg Spencer Kinard, woordvoerder van het koor, alle leden van Engelse afkomst van dit 375 leden tellende

Richard Ballantyne, een Schot, oprichter van de zondagsschool.

koor op te staan. Het hele koor op zes na stond op.

Een tastbare herinnering aan de bijdrage die Groot-Brittannië geleverd heeft aan de opbouw van de kerk, niet alleen op haar eigen grondgebied,

Heber C. Kimball leidde de eerste zendingen in Groot-Brittannië.

maar vooral ook waar de kerk nu 'als een narcis' bloeit: het westen van de Verenigde Staten.

Uit: Church News.

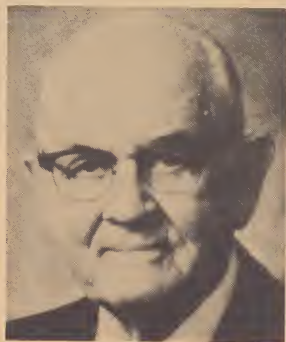
Condoleancebrief president Reagan

De president van de Verenigde Staten, Ronald Reagan, was één van de velen die na het overlijden van president Kimball schriftelijk zijn deelneming betuigde aan president Kimballs familie. Onderstaand zijn brief aan zuster Kimball:

Geachte mevrouw Kimball.

Nancy en ik zijn diep getroffen door het overlijdensbericht van president Kimball. Zijn dynamisch leiderschap van De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen hebben hem over de gehele wereld erkenning en waardering bezorgd. Eens is hij een 'niet klein te krijgen persoonlijkheid' genoemd en dat is een passende beschrijving van een man wiens geloof zo groot was dat er voor hem geen obstakel was dat niet genomen kon worden.

President Kimball stond ook bekend om zijn enorme vriendelijkheid, met een groot vermogen om zijn medemens lief te hebben. Hij hield veel van familietradities en de waarden waar deze natie eens op gebouwd is. Wij delen in uw verdriet om dit verlies en wij bidden dat u getroost zal zijn in de wetenschap dat hij nu onder de hoede van onze Hemelse Vader is.

President Spencer W. Kimball

Uit Church News

'Een leven dat alleen op zichzelf gericht is kan nooit gelukkig zijn. Als je je ongelukkig voelt, vergeet dan je eigen problemen, ga de deur uit en zoek iemand op die je nodig heeft'.

Onderling Robert L. Backman, van het presidium van het Eerste Quorum der Zeventig.

Naast het feit dat ouderling Johann Wondra een belangrijk persoon voor de kerk in Oostenrijk is (tot voor kort was hij president van de ring Wenen Oostenrijk, nu is hij werkzaam als regionale vertegenwoordiger), neemt hij ook in zowel maatschappelijk als cultureel opzicht een uitzonderlijke positie in: hij is algemeen secretaris van één van de oudste theaters van Wenen, het Burgtheater. Dit statige gebouw vertegenwoordigt een belangrijk deel van de muzikale historie van de Oostenrijkse hoofdstad. Dit aandeel in die historie begon in 1741 toen het theater door keizerin Maria Theresia gesticht werd. In 1776 werd het door keizer Jozef II tot nationaal theater gereorganiseerd. In zijn functie van algemeen secretaris is ouderling Wondra verantwoordelijk voor de invulling van het culturele programma dat het Burgtheater biedt. Een bijzondere taak, vervuld door een bijzonder lid van de kerk in Europa.

Achter de schermen in Wenen.

'Wij hebben een boodschap voor u van God.' Deze eenvoudige woorden brachten Johann Wondra ertoe twee zendelingen van de kerk binnen te laten. Hij luisterde aandachtig naar hun getuigenis van Joseph Smith en beloofde het Boek van Mormon te zullen lezen. De drie daarop volgende dagen besteedde hij geheel, op eten en slapen na, aan het lezen ervan. Toen bad hij erover. 'Ik werd van een onbeschrijflijke vrede en vreugde vervuld,' vertelt hij. 'Wat geweldig om te weten dat er een heilig wezen bestaat, net zoals ik dat in mijn jeugd aanvoelde. De dag dat ik gedoopt werd, 30 november 1958, besloot ik mijn Hemelse Vader en mijn Verlosser werkelijk te leren kennen en dicht tot Hen te naderen.' Een besluit dat veel invloed heeft gehad op zijn werk als algemeen secretaris van het Burgtheater, en dat centraal staat in zijn huidige roeping als regionale vertegenwoordiger.

Diepgeworteld geloof

Johann Anton Wondra werd op 24 april 1935 in Wenen geboren. Hoewel hij niet godsdienstig werd opgevoed, ontwikkelde hij toch een sterk geloof in het bestaan van een onzichtbaar, geestelijk wezen dat zich voor hem interesseerde. 'Voor mij was God iets heel wezenlijks, ik legde hem al mijn kinderlijke behoeften voor.' Toen Johann vier was, werd Oosten-

Johann A. Wondra, met op de achtergrond het Burgtheater te Wenen.

rijk door Hitler ingenomen. Voor het einde van de Tweede Wereldoorlog vluchtte hij met zijn moeder in een door ossen getrokken huifkar naar een vrije zone van de Verenigde Staten, op ongeveer tweehonderd kilometer afstand. Zijn vader bleef achter; na afloop van de oorlog troffen zij elkaar in goede welstand weer aan. Broeder Wondra herinnert zich nog hoe in 1955 de Russische troepen zich uit Oostenrijk terugtrokken. Het was precies dat gebied waar op 20 april 1980 de eerste ring in Oostenrijk georganiseerd werd, met broeder Wondra als president.

Hongaarse vrijheidsstrijd

In eerste instantie had hij voor een loopbaan in de architectuur gekozen

en volgde hiertoe een studie aan de Technische Hochschule in Wenen. Maar de Hongaarse vrijheidsstrijd in 1956 raakte hem diep en deed hem een andere studierichting kiezen: 'Ik zag veel mensen die naar ons land vluchtten', vertelt hij. 'Ik was ontstut door hun ellende en de zinloosheid van hun strijd.' Hij dacht diep na over de zin van het leven en begon oprecht naar waarheid te zoeken. Hij stakte zijn studie architectuur en ging aan de universiteit van Wenen filosofie, theater en kunstgeschiedenis studeren.

'In mijn zoeken naar waarheid kocht ik op een gegeven moment een Lutherse bijbel, en werd ik geraakt door de persoonlijkheid en leringen van Jezus Christus.' Slechts een paar maan-

den later, in de zomer van 1958, kloppen de zendelingen bij hem aan. 'Het evangelie bracht mij vrede', zegt hij, 'en ik overwoog van beroep te veranderen om zodoende wat meer regelmaat in mijn leven te krijgen.' Hij sprak erover met ouderling Eldred G. Smith, die Wenen bezocht toen ouderling Wondra daar als gemeentepresident werkzaam was. Maar ouderling Smith adviseerde mij niet van beroep te veranderen. Hij zei me dat juist op het gebied van de politiek en de cultuur negatieve krachten sterke invloed proberen uit te oefenen. "Leden van de kerk," zei ouderling Smith, "moeten op elk gebied van

priesterschap draagt en een waar patriarch van het gezin is. Ik heb het gevoel dat ik over alles met hem kan praten.'

In 1966 werd hun oudste zoon, Michael, geboren. Ulrike, hun enige dochter, een jaar later. De aprilconferentie na Ulrikes geboorte was er voor beiden één om nooit te vergen. 'We waren net terug uit het ziekenhuis,' vertelt broeder Wondra, 'waar ons dochttertje van zes maanden met kanker in een vergevorderd stadium lag. Haar wervelkolom was al aangetast. Haar lever was twee keer de normale grootte. In zegens was ons kind beterschap beloofd, hoewel de

Heer een dankoffer', zoals zij het zelf noemen, en besloten ze om het brengen van zielen tot God centraal te stellen in hun leven.

Luisteren naar de Geest

Ouderling Wondra vindt het zeer belangrijk dat zijn gezin leert de taal van de Geest te verstaan. Zelf is hij regelmatig in de bossen van Wenen te vinden, waar hij bidt, mediteert, en opschrijft wat de Geest hem influistert. Het gezin stelt gezamenlijk doelen voor de maandelijkse vastenperiode. Voor ze bidden om de vasten te beginnen of te beëindigen, brengt ieder lid van het gezin, te beginnen met de jongste, zijn gevoelens of impressies onder woorden. Ook lezen en bestuderen ze samen de Schriften. Naast een liefde voor de Schriften koestert hij een grote liefde voor de profeten. Toen hij voor het eerst de geschiedenis van Joseph Smith hoorde, voelde hij meteen een sterke verbondenheid met deze man. 'Ik kan me haast geen grotere vreugde voorstellen, dan waardig te zijn een film over de profeet Joseph Smith te maken', zegt hij. 'Ik ben ervan overtuigd dat hij, na Jezus Christus, de grootste man is die ooit op deze aarde geleefd heeft.'

'Culturele jaarvoorraad'

Zijn grote voorliefde voor kunst heeft broeder Wondra ertoe gebracht een 'culturele jaarvoorraad' aan te leggen. Hij is van mening dat ouders een goede, geestelijke en culturele atmosfeer in hun huis moeten creëren, zodat de kinderen opgewassen zijn tegen het 'culturele barbarisme', en artistieke talenten al vroeg ontdekt en ontwikkeld kunnen worden. 'Wij leggen een voorraad van de stoffelijke noodzakelijkheden aan,' zegt hij. 'We moeten hetzelfde doen met de mooie en goede aspecten van onze cultuur.' En zo is hij regelmatig met zijn gezin in de concertzaal te vinden, waar zij luisteren naar werken van Mozart, Strauss, Brahms en andere groten uit

Broeder Wondra in het Burgtheater

het leven een positieve invloed uitoefenen."

Dus bleef Johann Wondra bij het theater en werd in 1961 adjunct-directeur van het Burgtheater. In 1972 werd hij lid van de raad van commissarissen van het theater, in 1975 werd hij benoemd tot algemeen secretaris met verantwoordelijkheid voor de artistieke planning.

In 1981 werd zijn inzet beloond met het 'Goldene Ehrenzeichen für Verdienste um die Republik Österreich', die hij uit handen van de president van Oostenrijk ontving.

Steun van echtgenote

Ouderling Wondra zegt dat zijn vrouw, Ursula Tischhauser, een grote steun voor hem is in alle aspecten van zijn leven. Over haar echtgenoot zegt zuster Wondra: 'Het is geweldig om een metgezel te hebben die het

specialisten op dit gebied haar geen kans gaven.

Toen hoorden wij de boodschap van president David O. McKay. Hij sprak over de goddelijkheid van Jezus Christus en het opwekken van Lazarus uit de dood, en hij haalde de Heiland aan toe Hij zei: 'Indien gij gelooft, (zult) gij de heerlijkheid Gods zien' (Johannes 11:40). Deze boodschap hielp ons een hernieuwd vertrouwen in de macht van de Heer te stellen. Wij wisten dat als het de wil van de Heer was, ons geloof zou bepalen of ons kind al dan niet zou blijven leven. Wij versterkten ons geloof door elke dag oprecht te bidden, te luisteren naar de Geest, op te schrijven wat Hij ons influisterde, en ernaar te streven te doen wat Hij zei. Onze dochter leeft, van pijn bevrijd en enorm aangesterkt.' Om hun dankbaarheid voor het herstel van hun dochter te tonen 'brachten zij de

Broeder Wondra en zijn gezin

Voor de Ensign geschreven door Kurt Stattner en Karen T. Arnesen

de wereld van de muziek. Als vader, regionale vertegenwoordiger, in zijn werk, in zijn streven de Heilige Geest te volgen en schoonheid te vinden, probeert Johann Wondra als zijn Heiland te worden. Zijn toewijding aan de Heer en zijn naaste komt tot uitdrukking in een psalm die hij geschreven heeft:

*O Heer, mijn Heer,
Mijn Redder, mijn Verlosser, mijn
Heiland,
Gij schild van mijn geloof,
Gij rots van mijn zaligheid,
Gij troost in mijn smart,
Gij alleen zijt de God van mijn toewijding,
Van mijn lofzangen en aanbidding.*

*O, hoe wonderbaar is het Uw liefde te smaken!
Geef mij, Heer, de liefde die in U is,
Opdat het in mij mag verblijven,
En ik in U mag verblijven,
En de tijd kome,
Dat de wereld U voor eeuwig prijst.*

Haardvuuravond voor jonge-vrouwen

Op 10 november j.l. werd in de tabernakel te Salt Lake City een bijzondere haardvuuravond gehouden voor de jonge vrouwen in de kerk. Sprekers waren presidente van de jonge-vrouwen, Ardeth G. Kapp en ouderling Russel M. Nelson van het Quorum der Twaalf Apostelen. Tijdens deze haardvuuravond werden zeven normen voor jonge vrouwen geformuleerd, die aan het einde van dit artikel staan afgedrukt. Aan de hand van de toespraken van zuster Kapp en ouderling Nelson wordt een boekje samengesteld voor jonge vrouwen, dat in de loop van 1986 over de hele wereld verspreid zal worden.

Bewustzijn

Zuster Kapp onderstreepte hoe belangrijk het is voor jonge vrouwen deze normen in hun leven toe te passen: 'Deze normen geven je een voortdurend bewustzijn van wie je bent en wat het betekent een jonge vrouw te zijn in De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen ... wie stapt naar voren om anderen het voorbeeld te geven? Je hebt macht in

je. Jouw invloed kan anderen redden. Durf je pal te staan? Verhef jij je stem tegen het kwaad in de wereld? Voeg jij je bij die grote groep rechtvaardige jonge vrouwen die strijden tegen laagbij-de-grondse reclame en vermaak? Wie steunt deze jonge vrouwen over de hele wereld in hun strijd tegen alcohol, verdovende middelen, in hun verdediging van reinheid van geest en lichaam? ... Ik beloof jullie dat als jullie besluiten pal te staan voor gerech-

Zuster Ardeth G. Kapp

Ouderling Russel M. Nelson

tigheid, de Heer jullie zal sterken. Je zult de liefde van onze Hemelse Vader en Jezus Christus voor jou sterker voelen. Elke stap in de rijk-

ting van het goede zal je sterker maken. Elke juiste beslissing zal je meer zelfvertrouwen geven. Je zult onderkennen hoe de duivel probeert het kwade populair te doen lijken, leuk en begerenswaardig. Je zult door de Geest geleid worden om de dingen te zien 'zoals die werkelijk zijn' (Jakob 4:13). Vanwege je vastbeslotenheid om het goede te doen, zul je zichtbaar verschillen van de wereld. Anderen zullen tot je worden agetrokken. Omdat je een levend getuigenis bent, zul je in staat zijn het licht van het evangelie aan velen over te brengen, die voor altijd je vrienden zullen zijn.'

Voorbereiden

Ouderling Nelson zei in zijn toespraak tot alle jonge-vrouwen in de kerk dat 'het tijd wordt, dat jonge vrouwen gaan begrijpen wie ze zijn en hoe ze, in hun tienerjaren, de kerk en het koninkrijk van God kunnen ondersteunen ...Bereid je erop voor het huisgezin op een hoger niveau te brengen, het te verrijken, ja, zelfs het hart en de ziel ervan te worden ... Je

kunt anderen zegenen als moeder of als wetgever, als lerares op school ... of aan de wieg.'

Oproep

Zuster Kapp riep de jonge-vrouwen op zich met haar voor te bereiden om hun plaats in te nemen 'in een grote stap voorwaarts die door de jonge vrouwen in de kerk genomen zal worden - een stap waarin je de geschiedenis zal schrijven en deel zal hebben aan de vervulling van profetie.'

Zeven Normen

1. *Geloof.* Ik ben een dochter van mijn Hemelse Vader, die van mij houdt. Ik zal geloof oefenen in zijn eeuwig plan, dat wordt uitgevoerd onder leiding van Jezus Christus, mijn Heiland (zie LV 14:7).
2. *Goddelijke aard.* Ik heb goddelijke eigenschappen meegekregen,

ik zal ernaar streven die te ontwikkelen (zie 2 Petrus 1:4-8).

3. *Eigenwaarde.* Mijn waarde is oneindig groot, ik zal ernaar streven mijn eigen goddelijke zending te vervullen (zie LV 18:10).
4. *Kennis.* Ik zoek steeds naar mogelijkheden om te leren en vooruitgang te maken (zie LV 88:118).
5. *Vrije keuze en verantwoording.* Ik zal vrij blijven door het goede boven het kwade te verkiezen en zal verantwoording dragen voor mijn keuzen (zie Jozua 24:15).
6. *Goede werken.* Ik zal anderen ondersteunen en het koninkrijk opbouwen door rechtvaardig dienstbetoon (zie Nephi 12:16).
7. *Integriteit.* Ik zal de morele moed hebben om mijn handelingen in overeenstemming te laten zijn met mijn kennis van goed en kwaad (zie Job 27:5).

Gemeente Dordrecht bestaat negentig jaar

Op 8 december 1895 werd in een klein zaaltje aan het Stek 5 de eerste avondmaalsvergadering van de Dordrechtse gemeente gehouden. Aanwezig: zes leden, twee zendelingen. Om dit feit te herdenken organiseerde de gemeente op zaterdag 7 december een open huis en werd op 8 december een bijzondere avondmaalsvergadering gehouden. Aan het open huis, dat van 11.00 tot 16.00 uur gehouden werd, was, middels de krant en extra in Dordrecht geplaatste zendelingen, ruime bekendheid gegeven. De ZHV

hield een tentoonstelling van zelfgemaakte kleding, de kinderen van het jeugdwerk hadden een ark van Noach gemaakt. Er was een speciale kamer voor genealogie ingericht, en verder werden er films en videobanden gedraaid. Tijdens de avondmaalsvergadering gaf gemeentepresident W. Vernes een overzicht van de geschiedenis van de gemeente en zuster W. Wedemeijer, één van de oudste leden van de gemeente, vertelde hoe het vroeger in de ZHV toeging. Het was interessant om een aantal gebeurtenissen uit

het verleden weer te horen vertellen. Met name die verhalen, die aangaven hoe de leden vroeger in armoede en ziekte toch vasthielden aan het evangelie, waren ontroerend. Er was een fijne geest in de vergadering aanwezig. Al met al een geslaagde viering van het negentig-jarig bestaan van de kerk in Dordrecht.

H. Vernes.

Apostel bezoekt Nederland

"Maar bovenal zegen ik u, dat u nader tot onze Heer Jezus Christus zult komen, en tot een dieper besef van wat hij voor ons heeft gedaan." Zichtbaar geëmotioneerd besloot ouderling Neal A. Maxwell, lid van het Quorum der Twaalf Apostelen, zijn apostolische zegen aan de in het Amsterdamse RAI-Congrescentrum vergaderde leden van de kerk uit Nederland en Vlaanderen. Maar niet alleen hij was door de Geest geraakt, velen van de ruim 800 aanwezigen waren tot tranen toe geroerd door de met krachtige, oprechte eenvoud gesproken woorden van deze apostel des Heren. De lange rij die zich onmiddellijk na het slotgebed op en voor het podium vormde en de warme dankbetuigingen, waren kenmerkend voor het verlangen van de anders zo stugge Hollanders en Vlamingen nu uiting te geven aan hun gevoelens.

Ouderling Neal A. Maxwell

Ondanks de korte termijn waarop de vergadering was uitgeschreven, was men op zondagavond 8 december j.l. in groten getale naar Amsterdam gekomen, zo zelfs dat ook van de zitplaatsen op het podium gebruik gemaakt moest worden en laatkomers met een staanplaats achter in de zaal genoeg moesten nemen. De bijeenkomst volgde op een vergadering op zaterdag 7 december in Frankfurt van een aantal algemene autoriteiten met de regionale vertegenwoordigers en ringpresidenten uit Nederland, Duitsland en Oostenrijk. Alvorens de terugreis naar Salt Lake City te aanvaarden, maakte ouderling Maxwell van de gelegenheid gebruik met de Nederlandstalige leden te vergaderen.

De kerk in de wereld

Ouderling Maxwell vertelde over de reorganisatie van het Eerste Presidium, waarbij president Benson unaniem als profeet, ziener en openbaarder van de kerk door de apostelen werd ondersteund. 'Hoezeer week deze gang van zaken af van de wijze waarop de wereld handelt,' zei ouderling Maxwell. 'Er was geen competitie, geen eerezuchtige ambitie, alles verliep in volmaakte harmonie, met een verlangen de Heer in zijn koninkrijk te dienen.' Ouderling Maxwell gaf met enkele voorbeelden de groei van de kerk aan in de laatste jaren. In

de Filippijnen telde de kerk aan het begin van de jaren zestig een lid. Nu zijn er ruim 100.000 leden en 30 ringen. Het afgelopen jaar zijn er zeven tempels ingewijd en het aantal full-time zendelingen bedraagt ruim 30.000. In de kerk zijn momenteel meer dan 1.500 ringen georganiseerd, en de kerk zal doorgroeien naar 2.000 ringen, dan 3.000, binnen afzienbare tijd zullen er 10.000 ringen zijn. Ook putte hij uit eigen ervaring toen hij vertelde hoezeer de kerk onder de Amerikaanse indianen groeit. Maar deze vooruitgang is een doorn in het oog van de tegenstander, die alles in het werk stelt om deze groei te dwarsbomen. De gevolgen van zijn invloed zijn dagelijks om ons heen te merken. Ouderling Maxwell voorspelde dat de tijd zal komen dat zij die de christelijke leer aanhangen, beschouwd zullen worden als zonderling, excentriek, een leer aanhangend die volkomen uit de tijd is. In verband met tegenslag en vervolging waar de kerk soms mee kampt, haalde hij een uitspraak aan van president Brigham Young, die zei: 'Elke schop die we krijgen, is een schop omhoog.' Vooral voor de jeugd in de kerk is deze tijd een grote uitdaging, en hij noemde het streven naar gerechtigheid, en het pal staan voor waarheid 'een groot avontuur'.

Fundamentele beginselen

Vervolgens werden enkele fundamen-

tele geloofspunten van de kerk belicht: de aard van God, de zending van de profeet Joseph Smith, en de verzoening van Christus. Vele mensen vragen zich af: 'Als er een God is, waarom laat Hij dan zoveel ellende toe? Goed beschouwd zijn er twee vormen van ellende, van beproeving. De eerste is het gevolg van ongehoorzaamheid aan Gods geboden en wordt dus door de mens zelf veroorzaakt, niet door God.' De tweede vorm is de beproeving die God over ons laat komen opdat onze zielen 'gerekt' worden, en zodoende lenig en sterk worden. De mensen zijn op deze aarde om beproefd te worden, om te zien of 'zij alles zullen doen wat de Here, hun God, hun ook zal gebieden' (Abraham 3:25). Wij zijn niet uit het niets gecreëerd, in dat geval zou God verantwoordelijk zijn voor al onze eigenschappen, ook onze minder goede. Wij zijn echter verantwoordelijk voor hoe wij ons karakter tijdens dit sterfelijk leven vormen, en de Heer heeft ons beloofd dat Hij ons hierbij zal helpen, als wij Hem daartoe de gelegenheid geven.

Joseph Smith

Joseph Smith is verantwoordelijk voor het overgrote deel van de schriftuur waarover wij momenteel, naast de Bijbel, beschikken. Een sterk getuigenis van het feit dat Hij het boek van Mormon onder goddelijke leiding vertaalde, is dat hij dit gehele

werk in ruim drie maanden voltooid. Dit betekent dat hij gemiddeld acht gedrukte bladzijden per dag produceerde. Iedere schrijver weet uit ervaring dat het normaal gesproken onmogelijk is zoveel bladzijden per dag te schrijven. Een treffend voorbeeld van hoe het Boek van Mormon de Bijbel aanvult, is de definitie die gegeven wordt van 'een kindeke gelijk' worden: 'onderworpen, zachtmoedig, nederig, geduldig, vol liefde, gewillig zich aan alles te onderwerpen, wat de Here geschikt acht hem op te leggen, evenals een kind zich aan zijn vader onderwerpt' (Mosiah 3:19).

Naast een grote schat aan evangeliebeginselen geven de Evangelien die dankzij Joseph Smith tot stand zijn gekomen, ook een prachtig beeld van zijn eigen geestelijke en intellectuele groei. Op realistische wijze beschreef ouderling Maxwell hoe de jonge Joseph, die op 22-jarige leeftijd met de vertaling van het Boek van Mormon begon, toegroeide naar het niveau waarop hij zich op 34-jarige leeftijd bevond, toen hij in de gevangenis te Liberty (Missouri) de afdelingen 121 en 122 van de Leer en Verbonden ontving. We mogen bijzonder dankbaar zijn voor de Schriften die wij door hem hebben ontvangen, en die dankbaarheid moeten we tonen door ze te bestuderen. De Heer heeft zelf aangegeven dat het de Schriften zijn die van Hem getuigen. In de wereldlijke geschiedenis vinden wij niet datgene wat we nodig hebben om tot Hem te komen, er zijn slechts enkele geschiedschrijvers die melding van Hem maken. 'Zullen uw kinderen de Schriften gaan bestuderen door het voorbeeld dat ze van hun ouders

krijgen, of blijven in uw gezin de Schriften op de plank staan, en worden ze alleen tevoorschijn gehaald om een toespraak voor te bereiden?'

De verzoening van Jezus Christus

'We weten niet hoe Christus onze zonden op zich genomen heeft, we weten alleen dat Hij het gedaan heeft en dat dit Hem zo deed lijden, dat Hij 'zeer ontsteld en beangst' werd. Hoe kon Jezus ontsteld en beangst worden? Bedenk, dat Jezus in zijn hele leven niet gezondigd had. Hij had nooit eerder de ervaring van verzoening doen gehad. Nooit had Hij de pijn van zonde gevoeld, maar nu werd het gewicht van de zonden van alle mensen die geleefd hebben, die nu leven en nog zullen leven, op zijn schouders gelegd. Het was veel erger dan Hij had verwacht. Zo erg zelfs dat Hij, de grootste van allen, smeekte: 'Abba, Vader, alles is U mogelijk, neem deze beker van Mij weg.' Maar Hij deed wat ieder mens tijdens zijn aardse leven moet doen: zich 'aan alles onderwerpen, wat de Here geschikt acht hem op te leggen'. Chris-

tus onderwierp zich aan de wil van de Vader, ook al deed dit lijden voor de zonden van de wereld Hem druppels bloed zweten... Apostel Talmage leert ons dat de Vader zijn tegenwoordigheid aan de Heiland onttrok, opdat zijn victorie volledig mocht zijn en geheel de zijne, opdat Hij kon zeggen: 'Ik heb de winnaars alleen getreden.' En Hij heeft de winnaars alleen getreden, hoe dankbaar mogen wij Hem daarvoor niet zijn."

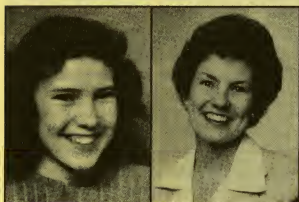
Apostolische zegen

Aan het einde van zijn toespraak sprak ouderling Maxwell een zegen uit hoofde van zijn apostelschap uit. Deze zegen omvatte onder meer een onlesbare dorst naar de Schriften, een sterker getuigenis van het werk van Joseph Smith, geloof om tiende te betalen, kracht om problemen in het huwelijk op te lossen, kracht om angst bij zendingswerk te overwinnen, en vooral een dieper begrip van het verzoeningswerk van Jezus Christus voor ons.

Merryn P. Jongkees

Ouderling Maxwell, vertaald door president J.P. van Oudheusden

Van vriend tot vriend

Uit een interview van Janet Peterson met Barbara W. Winder, algemeen presidente van de zustershulpvereniging.

Barbara Winder groeide op in een gedeelte van Salt Lake City dat East Millcreek genoemd wordt; het was ten tijde van de grote depressie aan het begin van de jaren dertig. „Ik weet nog dat moeder mij leerde om voor de arme kinderen te bidden. Daar er liefde in ons huis heerste, was ik mij er niet van bewust dat ik zelf één van die arme kinderen zou kunnen zijn. Maar over het algemeen hadden we wel de noodzakelijke dingen.

Er waren veel boomgaarden en aardbeien en frambozen. Toen ik naar de middelbare school ging droeg ik mijn steentje bij om het gezin financieel draaiende te hou-

den door in een ijswinkelje te gaan werken. En tijdens mijn jaren aan de University of Utah, deed ik ook kantoorwerk om mijn studie te bekostigen.

Mijn ouders waren niet actief in de kerk, maar het waren geweldige mensen. Ik weet nog hoe mijn moeder mij leerde bidden. Ik weet ook nog hoe ze me steeds weer het beginsel gehoorzaamheid voorhield. Toen ik m'n eerste rolschaatsen kreeg, waarschuwde mijn moeder me: 'Niet de heuvel afgaan, dat is te moeilijk voor je. De vlakke weg aan de andere kant van het huis is veel gemakkelijker.' Maar de heuvel afgaan vond ik veel spannender, en het zal niet veel meer dan vijf minuten later zijn geweest dat ik huilend weer binnenkwam, met twee flink geschaafde knieën. Moeder zei dat als ik gehoorzaam was geweest, ik me geen pijn gedaan zou hebben.

Sindsdien heb ik daar veel aan gedacht, en ik denk dat als wij onze ouders gehoorzamen en leren om tot onze Hemelse Vader te bidden en zijn ingevingen te gehoorzamen, we veel moeilijkheden zullen voorkomen.

Ik kan me onze eerste echte tocht herinneren, we gingen vissen. Ik was tien, en we gingen naar Mackay (Idaho). Vader leerde me hoe ik de worm aan het haakje moest doen, en ik vond het vreselijk onsmakelijk. Ik dacht maar, *Pa, waarom kan u dit nou niet doen? Ik wil het niet.* Toen ik het hem vroeg zei hij: 'Als je wilt leren vissen, moet je leren om het helemaal zelf te doen.' Toen ik m'n eerste vis ving, wist ik niet wat ik met dat glibberige, kronkelende geval aan moest. Mijn vader leerde me hoe ik de vis moest schoonmaken: ik moest hem in m'n ene hand vasthouden en hem opensnijden en de ingewanden eruit halen, wat ik een heel onplezierig karweitje vond. Maar ik kon mijn vaders wijsheid wel zien - zonder alles te doen wat bij een bepaalde taak komt kijken, leren we vaak niet alles wat we moeten weten.

Ik was het oudste kind thuis. Ik heb een broer die net achttien maanden jonger is dan ik, en we konden het heel goed met

elkaar vinden. We zaten steeds een jaar na elkaar in dezelfde klas. Mijn zuster is zeseneenhalf jaar jonger dan ik en naarmate ik ouder werd, voelde ik me net een moeder voor haar. Omdat de economische omstandigheden het noodzakelijk maakten, werkte moeder toen mijn kleine zusje nog erg jong was, dus had ik veel zorg voor haar. Toen ik zestien was, werd mijn kleine broertje geboren. Ik was ook gek op die baby, en keek er met grote vreugde en bewondering naar. Mijn broers, zusje en ik zien elkaar nog regelmatig.

Er was altijd wel iemand bij ons in huis. Eerst kwam mijn vaders jongste zuster bij ons wonen, die een verpleegopleiding volgde. Mijn moeders jongste zuster woonde ook een tijdje bij ons toen hun moeder stierf. Het feit dat de tantes bij ons woonden was een grote hulp in de tijd dat moeder werkte, en ik heb daardoor een heel goede verstandhouding met beide tantes gehad.

Ook mijn vaders moeder, die weduwe

was, woonde het laatste jaar van haar leven bij ons in. Het was een grote zegen voor mij, omdat ik veel leerde over haar voorouders en de dingen die belangrijk voor haar waren.

Mijn moeders moeder, oma Hand, overleed toen ik nog maar een klein meisje was. Bij haar thuis voelde ik altijd zo'n warme liefde en ik weet nog hoe lekker ze altijd kookte. Ze had acht kinderen, en ze bakte van alles – taarten bijvoorbeeld, en broden, tientallen!

Mijn beide oma's waren presidente van de zustershulpvereniging. Ze zorgden voor de weduwen en maakten lekkernijen voor hen bij bijzondere gelegenheden. Er waren maar erg weinig mensen die toen een auto hadden, dus brachten mijn oma's kinderen het eten in hun kleine wagentjes en deden andere dingen om de weduwen te helpen en hun eenzaamheid te verdrijven."

De raad van zuster Winder aan de kinderen van vandaag is: „Blijf dicht bij je He-

melse Vader. Wees gehoorzaam aan je ouders. Bid vaak, en werk hard aan de dingen die je wilt doen." □

Participatieperiode

Wat zeg je zoal in je gebed?

Pat Graham

Hebben ze jou weleens gevraagd om te bidden waar andere mensen bij waren en dat als je je ogen dicht deed, je niet meer wist wat je wilde zeggen? Er zijn dingen die, als je eraan denkt, je kunnen helpen om op de woorden te komen die je wilt zeggen. Nadat we een gebed beginnen door onze Vader in de hemel aan te spreken, danken we Hem voor wat we hebben. Denk aan al je zegeningen – je huis, familie, vrienden, de kerk, de natuur die zo mooi is enzovoort. Probeer aan dié dingen te denken. Als je bidt, dank je Hemelse Vader dan voor een paar van deze dingen.

Bedenk nu waar je graag hulp bij zou hebben, of waar anderen misschien hulp bij nodig hebben. Als je bidt, vraag dan om hulp bij de dingen die belangrijk voor je zijn. Als je voor iemand bidt die je kent, probeer zijn gezicht dan in gedachten te zien, dan zal het gemakkelijker zijn om een zegen voor hem te vragen.

Hieronder staat een manier om je te helpen aan al die dingen te denken, om je te helpen de dingen te herinneren die je moet zeggen als je bidt.

Instructies:

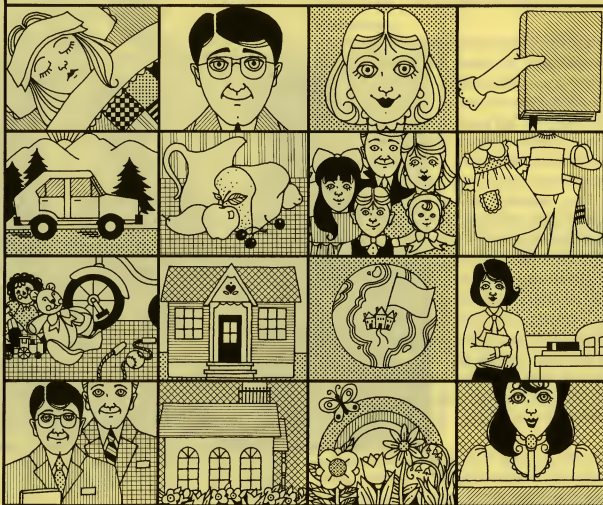
1. Kleur woorden en plaatjes; knip ze uit.
2. Plak elk kopje op een apart stuk gekleurd papier
3. Stel vast waar je denkt dat het plaatje thuishoort – is het iets waar je dankbaar voor bent, of is het iets om een zegen voor te vragen? Sommige plaatjes kunnen onder beide vallen.
4. Plak elk plaatje onder het kopje dat je hebt uitgekozen.

5. Doe je ogen dicht en zie hoeveel dingen je van elk blad kunt herinneren.

Voeg je eigen tekeningen hieraan toe als je nog andere dingen te binnen schieten. □

IK DANK U . . .

IK VRAAG U . . .

Jakob en Esau

Isaak en Rebekka waren al bijna twintig jaar getrouwd, maar ze hadden nog steeds geen kinderen. Isaak wist dat de Heer zijn vader, Abraham, veel afstammelingen had beloofd en dus had hij om gezegend te worden met kinderen. En de Heer gaf gehoor aan de smeekbede van Isaak.

Toen Rebekka op het punt stond een kindje te krijgen, voelde ze hoe er zich binnenin haar een vreemde strijd afspeelde waarover ze zich zorgen maakte. In antwoord op haar gebeden openbaarde de Heer haar dat ze een tweeling zou krijgen en dat beide kinderen volkeren zouden leiden. Het ene volk zou sterker zijn dan het andere en het oudste kind zou dienstbaar zijn aan het jongste.

Rebekka kreeg een tweeling, en het waren twee jongetjes. Het tweede jongetje hield zijn broertje vast bij de hiel. De twee jongens waren totaal verschillend van elkaar. De eerste, die Esau werd genoemd, was rossig en zijn hele lichaam was bedekt met donzig haar. De jongste, Jakob, had een gladde huid. Later werd Esau een man, ervaren in de jacht, die zijn dagen met de pijl en boog doorbracht in het veld. Jakob werkte in de buurt van de tenten waarin ze woonden.

Eens, Jakob kookte juist een pot linzen¹, kwam Esau vermoeid terug van de jacht. Hij had vreselijke honger en toen hij dat heerlijke eten rook, zei hij tegen Jakob: „Laat mij toch slokken van dat rode, dat rode dar, want ik ben moe.”

In die tijd had je bepaalde zegeningen en voorrechten, die van de vader op de oudste zoon werden doorgegeven en die het eerstgeboorterecht werden genoemd. Esau, Isaaks oudste zoon, had recht op dit eerstgeboorterecht.

Maar Esau zei tegen Jakob: „Zie, ik ga toch sterven; waartoe dient mij dan het eerstgeboorterecht?”

„Belooft me jouw eerstgeboorterecht,” zei Jakob en Esau deed dit. En zo ruilde hij zijn eerstgeboorterecht voor een kom dikke soep. Esau gaf meer om eten dan om zijn eerstgeboorterecht en at tot hij niet meer kon. Daarna ging hij weer weg.

De jaren verstreekten en Isaak werd oud.

Zijn gezondheid was hard achteruitgegaan en zijn ogen waren zo slecht geworden dat hij bijna niets meer zien kon. Hij wist dat hij niet erg lang meer te leven had.

Als patriarch² van zijn familie had Isaak het recht zijn kinderen het eerstgeboorterecht en een bijzondere zegen te geven. Isaak riep dus zijn oudste zoon, Esau, bij zich en zei: „Zie toch, ik ben oud geworden, ik weet de dag van mijn dood niet.

Nu dan, neem toch uw wapentuig, uw pijlkoker en uw boog, en ga uit, het veld in en schiet voor mij een stuk wild; bereid mij dan een smakelijk gerecht, zoals ik het gaarne heb, en breng het mij, opdat ik ete; dan zal ik u zegenen, eer ik sterf.”

Rebekka gaf gehoord wat Isaak tegen Esau gezegd had en ging gauw Jakob zoeken. De Heer had Rebekka geopenbaard dat Jakob het eerstgeboorterecht moest ontvangen. Rebekka wist echter heel goed hoeveel Esau van zijn oudste zoon hield en dat hij daarom die bijzondere zegen aan Esau wilde geven. Omdat Esau, als hij moest kiezen, niet altijd de juiste keus kon doen, wist Rebekka dat hij deze zegen eigenlijk niet waardig was. Hij had ook de leer van zijn ouders verworpen door met een dochter van de Kanaänieten te trouwen. Door inspiratie wist Rebekka dat Jakob de zegen die bij het eerstgeboorterecht hoorde, moest ontvangen.

Rebekka vertelde Jakob dat Isaak Esau erop uit had gestuurd om een stuk wild te gaan schieten en dat hij na de maaltijd Esau zou zegenen. „Luister naar mij,” zei Rebekka. „Ga naar de kudde, haal mij vandaar twee beste geitebokjes, dan zal ik die tot een smakelijk gerecht voor uw vader bereiden, zoals hij het gaarne heeft.”

Toen zei ze dat Jakob het eten aan zijn vader moest brengen, dan zou Isaak de zegen aan Jakob geven in plaats van aan Esau.

Maar Jakob zei: „Zie, mijn broeder Esau is een ruig man en ik ben een onbehaard man. Misschien zal mijn vader mij betasten; dan zal ik in zijn ogen zijn als iemand, die de spot met hem drijft, en ik zal vloek over mij brengen en geen zegen.”

En Rebekka zei tegen Jakob: „Uw vloek

zij op mij; luister nu naar mij en ga ze halen.”

Jakob haastte zich naar buiten en toen hij terugkwam met de geitebokjes, bereidde zijn moeder er een smakelijk gerecht van. Rebekka haalde Esau's beste kleren tevoorschijn en trok ze Jakob aan. Ze trok de velletjes van de geitebokjes over zijn handen en zijn nek, zodat ze een harige bedekking vormden. Ze gaf Jakob het smakelijke gerecht en het brood dat ze bereid had, en stuurde hem naar zijn vader.

Jakob was verschrikkelijk zenuwachtig, toen hij op Isaak toetrad. „Mijn vader,” zei hij. Isaak keek op, maar omdat hij haast niets meer kon zien, vroeg hij: „Wie zijt gij, mijn zoon?”

En Jakob gaf ten antwoord: „Ik ben Esau, uw eerstgeborene; ik heb gedaan, zoals gij tot mij gesproken hebt. Richt u op, ga zitten en eet van mijn wildbraad, opdat gij mij moogt zegenen.”

Isaak was verbaasd dat hij het wild zo vlug geschoten had. Hij stak zijn hand uit en zei: „Kom toch dichterbij, opdat ik u betaste, mijn zoon, of gij inderdaad mijn zoon Esau zijt of niet.”

Jakob kwam dichterbij en Isaak betastte hem en zei: „De stem is Jakobs stem, maar de handen zijn Esau's handen.”

Jakob diende het eten op. Toen Isaak genoeg gegeten had, zei hij: „Kom toch dichterbij en kus mij, mijn zoon.”

Toen Jakob neerknielde en zijn vader een kus gaf, rook Isaak Esau's kleren. Hij was ervan overtuigd dat het inderdaad Esau was. Toen legde Isaak zijn handen op Jakobs hoofd en zegende hem met het eerstgeboorterecht dat Esau voor een kom dikke soep had verwanseld. Isaak zegende Jakob met het goede der aarde en probeerde dat zijn broer voor hem zou buigen en hem zou dienen. Jakob ontving dezelfde zegen die Abraham en Isaak hadden gekregen. Hij zou het beloofde land beerven en vele nakomelingen krijgen. Die afstammelingen zouden het heilige priesterchap dragen en een zegen zijn voor alle volken der aarde.

Vlak nadat Jakob het vertrek verlaten had, kwam Esau terug. Hij had ook een smakelijk gerecht voor zijn vader bereid. Esau sprak: „Mijn vader richtte zich op en ete van het wildbraad van zijn zoon, opdat gij mij zegent.”

Isaak was helemaal in de war. Hij riep: „Wie zijt gij?” Esau antwoordde: Ik ben uw eerstgeboren zoon Esau. „Isaak begon te beven. „Wie was het dan toch, die het wild geschoten en mij gebracht heeft? En ik heb van alles gegeten, eer gij kwamt en heb hem gezegend.”

1 Linzen zijn gedroogde groente, die lijken op erwten en bonen.

2 De patriarch van een familie is de oudste nog levende man in die familie.

Maar Isaak zag in dat het de wil van God was dat Jakob het eerstgeboorterecht zou ontvangen en dus zei hij: „Ook zal hij gezegend zijn.”

Geschokt door zijn vaders woorden, gaf Esau een luide, bittere schreeuw: „Zegen mij, ook mij, mijn vader.”

Isaak vertelde Esau dat Jakob vermoed moest zijn binnengekomen en hem zijn zegen had ontnomen. Esau was woedend. Hij verzocht zijn vader dringend: „Hebt gij voor mij geen zegen overgehouden?”

Isaak antwoordde: „Zie, ik heb hem tot heerser over u gesteld, en heb hem het goede der aarde gegeven.”

Esau barstte in tranen uit. Hij had de zegen die hem ten deel had kunnen vallen, verloren, omdat hij deze door zijn levenswijze niet waardig was. Hij smeekte zijn vader hem slechts één enkele zegen te geven.

Isaak legde zijn handen op Esau's hoofd en sprak de zegen uit. Esau zou leven van zijn zwaard en zou zijn broeder dienen.

Esau haatte Jakob om wat er was overgevallen en overlegde bij zichzelf: „Mijn vader zal weldra sterven, dan zal ik mijn broeder Jakob doden.”

Rebekka ontdekte wat Esau dreigde te zullen doen en riep Jakob bij zich. Ze wist

dat de Heer een bijzondere opdracht voor Jakob had en ze wilde hem tot elke prijs beschermen, zodat hij die opdracht uit kon voeren. Daarom zei ze: „Zie, uw broeder Esau wil zich op u wreken. Maak u gereed, vlucht naar mijn broeder Laban, in Haran, en blijf enige tijd bij hem, totdat de toorn van uw broeder van u afgewend is; dan zal ik u vandaar laten halen.”

Jakob volgde de raad van zijn moeder op en verliet het ouderlijk huis. Voor hij vertrok, gebood Isaak Jakob om niet met een dochter van de Kanaänieten te trouwen, maar naar Labans huis te gaan en daar een vrouw te zoeken. Toen Jakob in de buurt van Haran was gekomen, zag hij een put waarbij drie kudde schapen stonden te wachten om gedrenkt te worden. Hij vroeg aan de mannen die op de schapen letten, waar ze vandaan kwamen en ze antwoordden: „Uit Haran.”

„Kent gij ook Laban, de zoon van Nachor?” vroeg Jakob. De schaapherders zeiden van wel.

Jakob vervolgde: „Gaat het hem wel?”

De mannen antwoordden: „Ja, maar zie, daar komt zijn dochter Rachel aan met het kleinvee.”

Jakob zag zijn nichtje Rachel over de velden aankomen. Ze was jong en heel mooi. Toen ze bij de bron was gekomen, stapte

Jakob naar voren. Hij wentelde de steen van de opening van de put en putte water voor haar kudde. Vervolgens wendde hij zich tot Rachel en groette haar met een kus.

„Ik ben de zoon van Isaak en Rebekka,” verklaarde hij.

Rachel liep weg om haar vader te vertellen dat Jakob was gekomen en Laban snelde hem tegemoet. Hij omhelsde Jakob en nam hem mee naar huis. Hij vond het fijn de zoon van zijn zuster te ontvangen.

Toen Jakob een maand voor Laban had gewerkt, zei deze tegen hem: „Zoudt gij, omdat gij mijn bloedverwant zijt, mij dienen om niet? Zeg mij, wat uw loon moet zijn?”

Jakob wist precies wat hij wilde. Laban had twee dochters. De oudste heette Lea en de jongste Rachel. Jakob was van Rachel gaan houden en wilde haar tot vrouw, dus zei hij tegen Laban: „Ik wil u zeven jaren dienen om uw jongste dochter Rachel.” En Laban stemde daarin toe.

Jakob werkte heel hard en omdat hij zoveel van Rachel hield, leek het alsof de jaren omvlogen. En toen zijn diensttijd ten einde liep, ging Jakob naar Laban toe en zei: „Geef mij mijn vrouw, want ik heb u zeven jaren gediend.”

Laban trof de voorbereidselen voor het

huwelijk en nodigde alle mannen uit op een feestmaal. Aan het eind van die avond bracht Laban Jakob zijn bruid. Ze had haar trouwjapon aan en een sluijer voor het gezicht. Jakob was dolgelukkig. Zeven jaar lang had hij moeten wachten op het meisje waar hij van hield. Maar toen ze alleen waren en de bruid haar sluijer terugsliep, was hij verbijsterd. In plaats van Rachel stond Lea voor hem.

Jakob stormde weg om Laban te zoeken. „Wat hebt gij mij daar gedaan?” vroeg hij op hoge toon. „Heb ik niet om Rachel bij u gediend, waarom hebt gij mij dan bedrogen?”

Kalm antwoordde Laban: „Ik kan de jongste niet hun huwelijk geven voor de eerstgeborene.”

Laban deed Jakob een nieuw voorstel: „Na een week zal ik u Rachel ook tot vrouw geven, als gij mij nog eens zeven jaren wilt dienen.”

Jakob had al zeven jaar voor Laban gewerkt. Hij wilde natuurlijk liever niet nog eens zeven jaar voor zijn oom werken, maar Jakob hield zoveel van Rachel, dat hij Labans voorstel aannam. En een week later was hij met Rachel getrouwd.

Jakob werkte hard voor Laban. De kudden schapen en rundvee waren maar klein geweest, toen Jakob bij Laban kwam, maar onder zijn hoede groeiden ze en vermenigvuldigden zich. Jakob diende Laban geduldig dag in dag uit, jaar in jaar uit.

Jakob was gelukkig, vooral met zijn knappe Rachel. De Heer wist dat Jakob meer van Rachel hield dan van Lea en om Lea's verdriet te verzachten zegende Hij haar met kinderen. Lea kreeg vier zonen: Ruben, Simeon, Levi en Juda. Maar Rachel kreeg geen kinderen.

Rachel werd jaloez. Omdat zijzelf geen kinderen kon krijgen, gaf zij haar dienstmaagd, Bilha, aan Jakob als vrouw, iets wat in die tijd gewoon was. Bilha kreeg twee zonen, Dan en Naftali. Dus gaf Lea haar dienstmaagd, Zilpa, ook aan Jakob. En Zilpa kreeg ook twee zonen, Gad en Aser. Vervolgens kreeg Lea nog twee zonen, Issakar en Zebulon en een dochter Dina. Nu was Jakob dus de trotse vader van tien zonen en één dochter.

Rachel was nog altijd erg ongelukkig omdat ze zelf geen kinderen had. Ze bad vurig tot God en tenslotte werd haar wens verhoord en werd ze gezegend met een zoon, die ze Jozef noemde.

Nadat hij Laban veertien jaar lang trouw had gediend, wilde Jakob Laban verlaten om met zijn vrouwen en kinderen naar zijn vaderland terug te keren. Laban wilde

hem eigenlijk niet laten gaan, de Heer had Laban op zoveel zegeningen gegeven sinds Jakob bij hem was gekomen. Laban probeerde Jakob dus over te halen: „Blijf bij me en ik zal u geven wat u wilt.”

Jakob had het gevoel dat het tijd werd om voor zichzelf te beginnen, maar door Labans aanbod liet hij zich overhalen nog een tijdje te blijven. Ze kwamen overeen dat Jakob door Labans kudden schapen en rundvee zou gaan en daar alle gespikkelde en gevlekte exemplaren tussenuit halen om daarmee een eigen kudde te beginnen. Laban zou alle ongevlekte koeien, schapen en geiten houden. Toen er jonge dieren werden geboren, bleken de meeste gevlekt of gespikkeld, zodat Jakobs kudden sneller groeiden dan die van Laban.

Jakob diende Laban geduldig nog zes jaar voor hij zijn familie en dieren mee terugnam naar Kanaän.

Jakobs terugkeer

Jakob was twintig jaar weggeweest uit Kanaän, het land waar hij geboren was. Toen de Heer hem gebod om terug te keren, was hij bang hoe zijn broer Esau hem zou ontvangen.

Jakob was destijds van huis weggevlucht, omdat Esau hem wilde doden en Jakob vroeg zich af of Esau dat misschien nog steeds wilde doen.

Toen hij met zijn familie in de buurt van de landerijen van Esau kwam, stuurde Jakob boodschappers vooruit, die Esau moesten melden dat hij in aantocht was. De boodschappers kwamen terug met de mededeling dat Esau eraan kwam met vierhonderd man.

De schrik sloeg Jakob om het hart. Hij splitste zijn volk, zijn kudden schapen en rundvee in twee groepen. Als Esau dan de ene groep aanviel, zou de andere misschien kunnen ontsnappen. Vervolgens wendde Jakob zich in gebed tot de Heer. Nederig gaf hij toe dat hij de genade van de Heer eigenlijk niet waard was, maar hij vroeg God om hem en zijn familie te verlossen van Esau.

Terwijl ze die nacht hun tenten opsloten, maakte Jakob geschenken klaar voor Esau. Hij nam tweehonderd geiten en twintig bokken, tweehonderd oien en twintig rammen, dertig zogende kemelingen met hun veulens, veertig koeien en tien stieren, twintig ezels en tien ezelhengsten. Hij stelde ze op in verschillende kudden en stelde ze onder de hoede van zijn slaven. Jakob stuurde de verschillende groepen de beek over. Hij gaf ze instructies om te zeggen dat deze dieren Ja-

kob toebehoorden en dat ze bedoeld waren als een geschenk aan Esau.

De volgende morgen zag Jakob Esau met zijn vierhonderd man aankomen. Hij liep voor zijn familie uit en boog zich zeven maal ter aarde. Esau snelde op Jakob toe. Hij omhelsde en kustte hem en beiden barstten in tranen uit. Een dergelijke hereniging had Jakob zelfs in zijn stoutste dromen niet verwacht. Esau had zijn broer Jakob blijkbaar vergiffenis geschonken en was dolgelukkig dat zijn tweelingbroer was teruggekomen. Jakobs vrouwen en kinderen kwamen naar voren en bogen zich ter begroeting voor Esau neer.

Jakob verklaarde dat de kudden dieren voor Esau waren, maar Esau zei: „Ik heb al veel; wat gij hebt, blijf het uwe.”

Maar Jakob zei: „Neem mijn gave uit mijn hand aan, omdat gij welgevallen aan mij gehad hebt. God is mij genadig geweest en ik heb alles.”

Dus aanvaarde Esau de geschenken en vroeg Jakob hem voor de verdere duur van de tocht te vergezellen. Omdat Jakob wist dat het voor zijn kinderen en jonge dieren moeilijk zou zijn om snel te reizen, vroeg hij Esau om vooruit te gaan. Hij zou langzaam achter hem aankomen. Vol liefde en vergevensgezindheid bood Esau aan een paar van zijn mannen achter te laten om te helpen, maar daarvan wilde Jakob niets horen.

Jakob was ontzettend opgelucht dat zijn broer hem vergiffenis had geschonken. Hij vond het pijn weer in zijn eigen land te zijn.

Later werden Jakob en Rachel gezegend met nog een zoon, maar Rachel stierf bij de geboorte. Hoewel Jakob erg leed onder het verlies van zijn geliefde vrouw, vond hij troost in zijn beide zonen, Jozef en Benjamin.

Al met al had Jakob, wiens naam later veranderd werd in Israël, twaalf zonen.

De familie van elke zoon werd een stam genoemd en te zamen stonden ze bekend als de twaalf stammen van Israël.

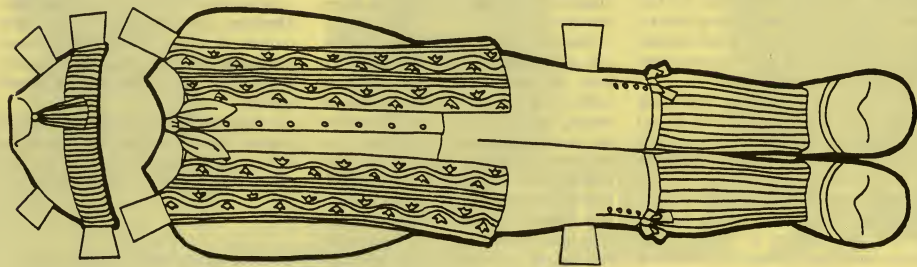
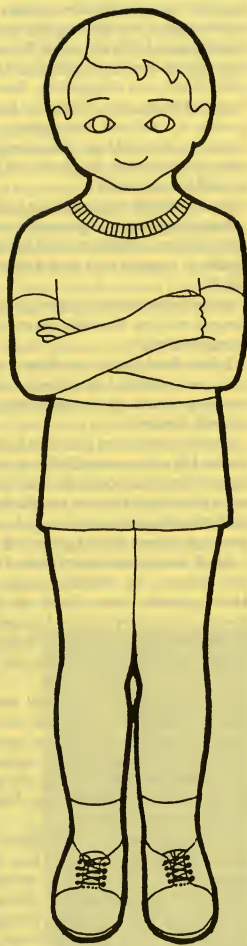
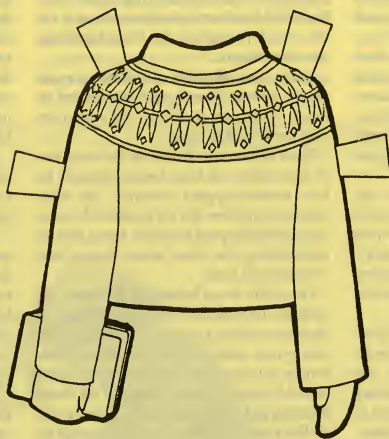
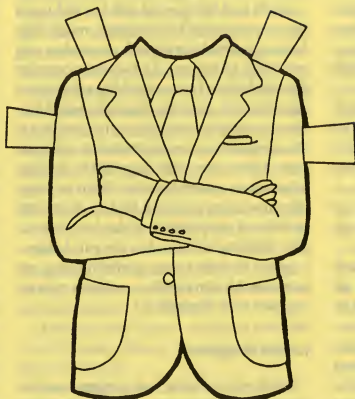
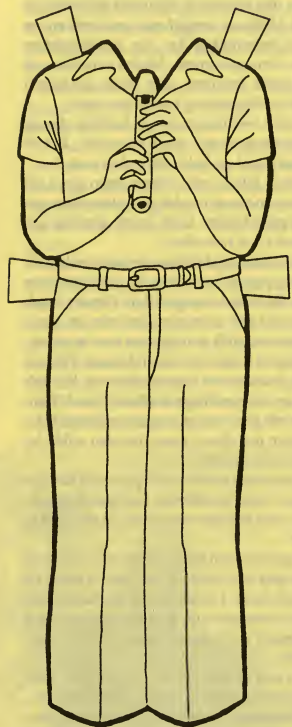
De beloften, door de Heer gedaan aan Abraham, Isaak en Jakob, zetten zich voort in de zonen. Hun afstammelingen zouden de zegeningen van het evangelie brengen aan vele volken over de gehele wereld.

De Heer had Jakob gezegend en hem behouden, zodat hij de vader van een groots volk was geworden, zoals dit eerder aan zijn moeder Rebekka was geopenbaard. □

(Dit verhaal staat in Genesis 25; 27; 29–33; 35.)

Niels uit Denemarken

June Anne Olsen

De Zendingenpagina's

Onlangs werd zuster Claire Verschoof, uit de Wijk Eindhoven, geroepen een zending te vervullen in het zendingsgebied Edinburgh Schotland. Ter voorbereiding hierop bracht zij drie weken door in het opleidingsinstituut voor zendelingen (OVZ), gevestigd op het terrein van de Londen-tempel. Op verzoek van de redactie van De Ster zette zij haar ervaringen daar op papier.

Een week in het opleidingsinstituut voor zendelingen.

Tegenover de Londen-tempel staat een imposant, driehonderdvijftig jaar oud gebouw: het Manor House. Al jaren doet dit gebouw dienst als onderkomen voor de staf van de Londen-tempel, maar sinds februari 1985 heeft het er een functie bij gekregen: de behuizing van een opleidingsinstituut voor zendelingen. De zendelingen, die hier een kleine drie weken doorbrengen, gaan bijna allemaal naar Britse zendingsgebieden en zijn afkomstig uit Europa of Zuid-Afrika. Het OVZ in Londen mag dan misschien een miniatuur-uitgave van het OVZ in Provo zijn, de organisatie en het af te werken programma zijn dat zeker niet! Ik had zelf het voorrecht om achttien dagen in het OVZ door te brengen, als voorbereiding op mijn zending in

Schotland. Ik ben daar erg dankbaar voor, want die achttien dagen zijn erg intensief besteed en hebben me meer kennis gegeven van o.a. de Schriften, de kerkgeschiedenis, het leven van de profeet Joseph Smith en van de Schotse cultuur. Bovendien waren we in de gelegenheid om eens per week een dienst bij te wonen in de tempel, wat natuurlijk door alle zendelingen zeer gewaardeerd werd.

De groep waar ik deel van uitmaakte, bestond uit 22 zendelingen en was tot dusverre de grootste. We werden ondergebracht in het accommodatiecentrum op het terrein van de tempel en er werd zoveel mogelijk geprobeerd om zendelingen met dezelfde bestemming in één kamer onder te brengen. De eerste dag was natuurlijk nog een beetje improviseren daar iedereen

op verschillende tijdstippen arriveerde. Vanaf de tweede dag echter ging het programma in werking en dus zag een week in het OVZ er als volgt uit: Om zes uur stonden we op om onszelf klaar te maken voor het ontbijt, wat we om zeven uur in de tempel hadden. We gebruikten alle maaltijden in de tempel en zelfs op zondag en maandag waren er gewillige tempelwerkers die ons van het nodige voedsel voorzagen. (En reken maar dat het ze in dank werd afgenomen!) Na het ontbijt hadden we een half uur om aan onze persoonlijke studie te besteden, om acht uur werden we in de klas verwacht.

De meeste tijd werd besteed aan het vertrouwd raken met de lessen; deze werden met ons doorgenomen en we oefenden regelmatig in het onderwijzen in de klas, waarbij twee zendelingen een les onderwezen aan twee andere zendelingen, terwijl de rest van de klas toekeek en naderhand kritiek mocht leveren. Ook werd er veel gebruik gemaakt van videobanden, waarop we konden zien hoe twee 'model-zendelingen' mensen onderwezen. Er werd dan naderhand besproken wat we ervan geleerd hadden.

De ochtendles duurde meestal tot 11.30 uur, waarna we gingen lunchen, en ongeveer één uur de tijd hadden om met onze collega de lessen te bestuderen. Voor sommigen was de studietijd meer een tijd waarin ze met hun collega Engels leerden, want daar werd in klassikaal verband helaas geen aandacht aan besteed.

's Middags van één uur tot vijf werden we weer in de klas verwacht. Regelmatig kwamen er gastsprekers (dit waren meestal teruggekeerde zen-

*Het
driehonderd-
vijftig jaar oude
Manor House*

delingen) om met ons de lessen en onderwijstechnieken door te nemen. Er werd ook tijd besteed aan de zendingsregels, en aan het belang van een verzorgd uiterlijk en een goede houding. Zo hadden wij, de zendeling-zusters, een ZHV-les waarin we persoonlijke verzorging (kleding, kapsel en make-up), tafelmanieren, en taalgebruik bespraken. Een andere ochtend kregen we uitgebreidere informatie over het land van onze bestemming: het klimaat, de geografie, en de algemene aard van de mensen. Op donderdagmiddag woonden we een dienst bij in de tempel. Behalve dat het een fijne, geestelijke ervaring was, betekende het voor de meesten van ons dat we meer inzicht kregen in het eeuwige perspectief van het evangelie, en dat de verbonden die we gesloten hadden meer waarde en betekenis kregen.

Op zondag hadden we onze vergaderingen in het Manor house, enkele zendelingen werden dan uitgenodigd om toespraken te geven. De zondagmiddag brachten we studerend door en op zondagavond hadden we meestal een haardvuuravond met een gast, waarbij o.a. over het Boek van Mormon gesproken werd. De laatste zondag viel in een vastenweekend, en die dag bezochten wij de vergaderingen van de Wijk East Grinstead, waar enkelen van ons hun getuigenis gaven.

De maandag was onze voorbereidingsdag, dan hadden we zulke typische bezigheden die er ook bijhoren, als de was, en het beantwoorden van post. Een aantal zendelingen ging sporten en één keer zijn we zelfs gaan bowlen, wat heel leuk was. Meestal gingen we ook naar East Grinstead om de nodige boodschappen te doen. Om vijf uur 's middags eindigde deze voorbereidingsdag, dan was het weer studie- en lestijd.

In die drie weken hadden we een hechte band met elkaar gekregen en

'We hadden in die drie weken een hechte band met elkaar gekregen en het viel dan ook niet mee om afscheid van iedereen te nemen.' (Zuster Verschoof voorste rij, derde van rechts.)

het viel niet inee om afscheid van iedereen te nemen. De laatste getuigenisvergadering was dan ook erg ontroerend, en de volgende morgen gingen we allemaal onze eigen richting op, per trein of per vliegtuig.

Ik ben heel dankbaar voor de kans die ik heb gehad om een tijdje op het OVZ te kunnen zijn ter voorbereiding op mijn zending hier in Schotland, vooral tijdens het onderwijzen denk ik vaak aan de technieken die we daar geleerd hebben. Ik ben ook dankbaar voor de tijd die we daar genomen hebben om dieper op de kerkleer in te gaan, het heeft mijn kennis verruimd en mijn begrip over hoe de Schriften in elkaar passen vergroot. Ik wil graag nog mijn getuigenis aan dit alles toevoegen. Ik weet dat de kerk waar is, het evangelie is zo logisch, en hier op zending is mijn dankbaarheid voor mijn getuigenis alleen maar toegenomen. Wat een voorrecht om lid te zijn van de enige ware kerk! Ik ben zo dankbaar dat ik op zending kan zijn en ik weet dat Schotland het land is waar onze Hemelse Vader wil dat ik ben. Een zen-

ding is niet altijd gemakkelijk, maar het is beslist de moeite waard en doet je nog eens extra beseffen wat het evangelie voor je betekent, vooral op dagen dat niemand geïnteresseerd schijnt te zijn in onze boodschap. Ik weet dat wij en onze profeet hebben die ons ten goede leidt en die de spreekbuis van onze Hemelse Vader is. God leeft, Jezus Christus leeft, en zij houden van ons en bekommeren zich om ons. Wij hebben de capaciteit om bij Hen terug te keren, en om voor eeuwig gelukkig te zijn. Ik ben blij dat ik nog een jaar te gaan heb hier, maar tevens zie ik uit naar de dag dat ik thuis zal komen en ieder van jullie weer zal zien. Ik bid en hoop dat in de tussentijd alles goed zal gaan met jullie.

Bedankt voor jullie steun, per brief of door jullie gebeden, het helpt mij te weten dat er zoveel mensen voor het zendingswerk bidden! En post krijgen is altijd weer een extra stimulans om erop uit te gaan! Nogmaals mijn dank, en tot ziens!

Zuster Claire Verschoof

De wijk Apeldoorn in de Ring Den Haag heeft er weer een teruggekeerde zending bij in de persoon van Wim Mulder, die onlangs terugkeerde van een zending in het zendingsgebied Manchester Engeland. Hij voldeed graag aan het verzoek van de redactie van De Ster zijn impressies aan het papier toe te vertrouwen:

Wim Mulder terug van zijn zending in Engeland.

'Mijn zending begon pas echt voor me te leven toen ik in juli 1983 mijn zendingsoproep kreeg. Ik was de daklijsten van de burens aan het schilderen toen ik de postbode langs zag komen, even later kwam m'n moeder naar buiten rennen. En u snapt natuurlijk dat ik toen dat dak wel afmoest. Bij het openen van de brief ging, zoals bij velen, denk ik, de hele wereld in een flits door me heen. Maar toen mijn oog op Manchester, Engeland bleef rusten was het alsof er eigenlijk niets nieuws onder de zon was en dat het eigenlijk al tijden zo had vastgestaan.

Ik wilde op zending om mijn liefde voor mijn Hemelse Vader te betuigen, maar of ik dat nu voor de juiste kerk deed, ja, daar was ik nog niet zo zeker van. Echter bij het lezen van Manchester, Engeland wist ik dat ik er daar achter zou komen en dat ik daar nog vele lessen zou leren die ik nergens anders leren kon. En behalve dat ik er trots op was te kunnen gaan, leek het me ook nog een mooie, avontuurlijke uitdaging.

Op 13 september 1983 was het einde-lijk zo ver: om 20.30 uur vertrok ik van het busstation (volgens mijn moeder was het de eerste keer dat ik ruimschoots op tijd was).

In Manchester werd ik samen met andere zendelingen ontvangen door president Livingstone en zijn vrouw, die ons op een heerlijke maaltijd vergastten (toch wel fijn, zo'n begin). Na twee dagen instructie werd ik in Liverpool gestationeerd. Schitterend, daar wilde ik altijd al heen. Ik zag dat zonnetje voor de komende twee jaar wel schijnen. Maar ik kwam er al gauw achter dat het niet allemaal zonneshijn is, en ik werd geconfronteerd met de harde werkelijkheid van het (zendings)leven. Dat was lang niet altijd even gemakkelijk.

Wat de taal betreft, zij die mij kennen zullen wel begrijpen dat ik de nodige blunders heb gemaakt. Maar wat voor mij het zwaarst gewogen heeft was dat mijn getuigenis lang niet was wat het moest zijn, eigenlijk stelde het maar weinig voor. Dat zat me al gauw enorm dwars en het rechtzetten er-

Iets wat ik, naast hun cakes, trifflles en biscuits, van de Engelsen erg waardeer is hun enorm positieve houding om nieuwe uitdagingen in hun leven te aanvaarden. Het evangelie was ook zo'n uitdaging. Wat dat betreft was het veld wit om geoogst te worden. Ik vond het prachtig om op zending

Ook een zending moet wel eens eten....

van heeft me toen ook veel moeite, zorgen en oprecht onderzoek gekost. Toen ik mijn zending begon begreep ik maar weinig van wat die evangelie-waarheden voor mij konden inhouden, maar al snel was het mij duidelijk hoe ontzettend belangrijk het is om het evangelie goed te begrijpen. Later werd het trouwens een enorm genot om mijn verkregen inzichten met anderen te delen en ze dan nog eens extra te onderstrepen met m'n getuigenis. Schitterend.

zoveel mensen te leren kennen, iets wat ik nu eigenlijk best wel mis. Het mooie ervan was dat ik vaak meer van hen leerde dan zij van mij. Ik durf daarom ook rustig te zeggen dat zonder hen ik het evangelie nooit had kunnen begrijpen zoals ik dat nu doe. Het was prachtig om van elkaar te leren en dankzij elkaar te groeien. In ons zendingsgebied hadden we 'goede' plaatsen en 'slechte', de goede waar veel gedoopt werd, en de slechte waar zelden gedoopt werd. Het viel me op dat de goede zendelingen overal succes hadden en het er eigenlijk niet toe deed waar ze waren. Eigenlijk

'Ook als je op de bus wacht kan je zendingswerk doen ...'

geldt dit voor de hele kerk: overal zijn er qua zendingswerk grote successen te behalen. Het verschil zit hem in onze eigen houding. We kunnen alleen succes hebben wanneer we er enthousiast over zijn, ons niet

schamen voor de kerk maar er trots op en gelukkig door zijn, het iets moois in ons leven is. Weet u nog wat Christus zei over ons licht laten schijnen?! Laten we er niet moeilijk over doen, maar gewoon eerlijk ons

licht laten schijnen. U zult er verbaasd van staan hoeveel mensen er nog gevoelig voor zijn.

Als mij nu gevraagd wordt wat ik het mooiste van mijn zending vond dan waren dat niet alleen de doopdiens-ten. Wat ik het mooiste van alles vond waren die mooie, eenvoudige getuigenissen van je onderzoekers die je nederig konden vertellen dat ze wisten dat Jezus Christus leeft en onze Verlosser is. Dat Joseph Smith de kerk van Christus heeft hersteld en dat we daardoor de weg naar onze Hemelse Vader terug kunnen vinden. Het is zo mooi zoiets te horen van mensen die soms eerst helemaal niets geloofden en om je lachten; ze zien dat ze zich langzaam veranderen en hun leven verbeteren.

Ik weet dat Jezus Christus leeft, dat Hij van ons houdt. Ik ben dankbaar dat ik lid mag zijn van zijn kerk. Dat is toch niet iets wat we onder de tafel willen schuiven voor onze vrienden, ook al komen ze dan niet uit Engeland ...'

Wim Mulder

Esther Arts
England Manchester Mission
Paul House, Stockport Road
Timperley, Altrincham
Cheshire, WA 15 7 UP
Engeland

Saskia Arts
New York Mission
Two Lincoln Square
New York, New York 10023
U.S.A.

Jan Debaene
Zendingsgebied Amsterdam Nederland
Laarderweg 128
1402 BM BUSSUM
Nederland

Thies de Jonge
Zendingsgebied Amsterdam Nederland
Laarderweg 128

1402 BM BUSSUM
Nederland

Alexander Marshall
German Hamburg Mission
p/a Königsbergerstrasse 21
D-1000 Berlin 45
West-Duitsland

Mendel Anja van der Molen
South Africa Johannesburg Mission
P.O. Box 52114, Saxonwold
Johannesburg 2132
Zuid-Afrika

Ernst Mollemans
England London Mission
64-68 Exhibition Road
London SW7 2 PA
Engeland

Ingrid Panhuyzen
New Mexico Albuquerque Mission
10832 Prospect Street, Suite E,

North East Albuquerque,
New Mexico 87112
U.S.A.

Jan Peters
England Bristol Mission
St. Lawrencehouse,
Quay Street
Bristol, BS1 2HV
Engeland

Bart van der Put
Coventry England Mission
4 Copphall House, Stationsquare
Coventry
West Midlands CV12 SFO
Engeland

David van der Put
London South Mission
484 London Road
Mitchan
Surrey CR4 4ED
Engeland

Zr. M. van Schaick
Londen-tempel
Newchapel, near Lingfield
Surrey. RH7 6HW
Engeland

Roland van Stokkum
Vienna Mission
Fuerfangasse 4
A-1190 Wenen
Oostenrijk

Willem Swart
South Africa Johannesburg Mission
P.O. Box 52114, Saxonwold
Johannesburg 2132
Zuid-Afrika

Claire Verschoof
Edinburgh Scotland Mission
Boroughfield
32 Colinton road
Edinburgh
Schotland

Wim Vreugdenhil
Vienna Mission
Fuerfangasse 4
A-1190 Wenen
Oostenrijk

Percey de Wilde
Indianapolis Mission
P.O. Box 495
Carmel JN 46032
U.S.A

Interkerkelijke samenwerking bij hulpacties

In september 1985 zijn er in de wijken Apeldoorn en Haarlem in de Ring Den Haag interkerkelijke werkzaamheden gestart met projecten voor mensen in moeilijkheden.

Hulp aan Ethiopië

In Apeldoorn kwam van de interkerkelijke stichting 'Hulp aan Ethiopië', gevestigd te Urk, een verzoek om steun voor de Urkers, die hulp geven aan Ethiopiërs. Urker vissers leren deze mensen netten te maken en te repareren om er mee te kunnen vissen op meren en rivieren. Tot voor kort was vis als voedsel voor deze bevolking onbekend. Geheel op eigen kosten gaan Urker vissers naar verschillende gebieden in Ethiopië. De wijk Apeldoorn begon met een extra vastenzondag; de opbrengst mocht meteen op de girorekening van de stichting worden gestort. Het resultaat? Ruim f 1.000,-!

Daarnaast stelden Apeldoornse leden zich beschikbaar om andere hulp te bieden. En dit gebeurt nu regelmatig met het inzamelen, sorteren en samenpersen van textiel (kleding, linnengoed, gordijnen enzovoorts), om zo min mogelijk ruimte bij transport in te nemen. Helaas hebben zich weinig andere kerkgenootschappen gemeld, zodat de zusters zich niet kunnen verheugen in de samenwerking met andersdenkende kinderen van onze Hemelse Vader, zoals dat in Haarlem gebeurde.

Haarlemmers helpen Polen

Door de stichting 'Haarlemmers helpen Polen' werd van 4 tot 21 november, in samenwerking met negentien kerkgenootschappen, voedsel, kleding, schoenen, dekens, vitaminen, medische apparatuur, verbandmiddelen, zeepmiddelen, tandpasta en baby-voeding, gesorteerd en verpakt in kartonnen dozen. Dit gebeurde in een onverwarmede, voor de sloop bestemde postsorteerruimte op het station. Tevoren waren er in negentien kerken plastic zakken uitgedeeld, waarin de - op een lijst vermelde hoogst noodzakelijke - levensmiddelen konden worden gepakt.

Voor het geld, dat velen op de rekening van de stichting stortten, werden met grote kortingen olie, boter, zuigelingenvoeding, vitaminen enzovoorts ingekocht, terwijl sommige ziekenhuizen kostbaar materiaal voor operatiepatiënten gaven. Daar dit materiaal dikwijls een verlopen sterilisatiedatum aangaf, stelde iemand zich beschikbaar om gedurende een vrij weekinde in een ziekenhuis alles opnieuw te steriliseren. En zo kwam er van alle kanten wonderbaarlijke hulp. Tijdens de werkzaamheden hoorden

In een oude postsorteerruimte werden de ingezamelde goederen in dozen gepakt.

Een goederentransport van f 250.000,- was gerealiseerd!

we alleen maar positieve geluiden; alle 'stalletjes' vielen weg, iedereen had hetzelfde doel: 'Wij mogen dit

In Haarlem werkten leden van 19 kerken eendrachtelijk samen om de nood van enkele vergeten groepen in Polen te lenigen. Zuster J.H. Kirschbaum, vierde van rechts, lid van de wijk Haarlem, is een van de mede-organisatoren van de hulpactie.

doen voor onze Poolse medemensen'. In alle werkgroepen was onze kerk met jonge en oude zusters en broeders zeer goed vertegenwoordigd.

Drie auto's

Al aan het begin van de actie was de eerste vrachtwagencombinatie van 70m³ gratis (inclusief chauffeur en bijrijder) toegezegd. Na enkele dagen voegde deze bloemenexporteur er nog een busje van 15 m³, ook gratis, aan toe. Door de toevloed van artikelen huurden we er nog een truck van 80 m³ bij! De stapels dozen werden in enkele uren geregistreerd

en geladen. Daarna volgde een korte gebedsdienst en toen was het zo ver: Het vertrek naar Polen van goederen ter waarde van f 250.000,- was gerealiseerd! De vergeten groepen, zoals uit Warschau gemeld - methodisten en baptisten, een bejaardentehuis, een kindertehuis en een klein kinderziekenhuis - ontvingen, enkele dagen later, in grote dankbaarheid hun deel. Na de behouden thuiskomst van de drie wagens met chauffeurs, bijrijders

en drie begeleiders uit de actiegroep, konden we op zondagavond 1 december een interkerkelijke dankdienst houden; vijf kerkgenootschappen, waaronder onze kerk, namen hieraan deel. De doopsgezinde predikant, die de preek hield, was evenals alle ruim honderd aanwezigen - bewogen door de grote eenheid, omdat, zoals hij zei, volgens Efeze 2:14, de Heer 'de tussenmuur ... weggebroken heeft'.

Om deze eenheid te kunnen bewaren blijft de stichting bestaan; er worden nu al plannen gemaakt voor een volgend project voor dat land, dat zo dichtbij is, maar toch zo ver weg van onze gezegende levensomstandigheden

Zuster J.H. Kirschbaum-zur Kleinsmiede.

Hilversum bouwt aan de toekomst

'Trots ben ik op de leden van de Hilversumse gemeente,' zo zegt president Panhuijsen van de gemeente Hilversum, 'omdat hun getrouwheid bij alle tegenslagen, en de maandenlange slechte behuizing in een schoolgebouw zo groot is geweest!' En deze getrouwheid is beloond met een ruim en goed gebouw aan de Wernerlaan no. 28

In Hilversum is een groot woningtekort, waardoor het moeilijk was om vergunning te krijgen voor het veranderen van een bestaand pand tot kerkgebouw. Grond voor nieuwbouw was al helemaal uitgesloten. Maar dank zij het feit dat het oude huis verkocht kon worden om weer als woonhuis te worden ingericht, konden de Hilversumse leden uitzien naar het thans gereedgekomen kerkgebouw. In februari 1985 was het 'logeren' voorbij. In het nieuwe pand, dat in het centrum is gelegen, zijn vijftien verschillende ruimten; de kapel is ruim 60 m², met erachter een recreatie- en/of vergaderzaal van 40 m². Leslokalen zijn er voldoende en alles is, volgens de laatste normen van de afdeling Onroerend goed in Frankfurt, in prima staat en zeer compleet

Het kerkgebouw van de gemeente Hilversum aan de Wernerlaan.

opgeleverd. De eerste gastdienst is in december gehouden; voor eind februari staat een open huis op het programma. Zoals Hilversum als 'radiostad' de stem en de ogen zijn voor het Nederlandse volk, zo hoopt broeder Panhuijsen de Hilversumse gemeen-

te als geestelijke inspirator te mogen zien voor de verspreiding van de boodschap van het herstelde evangelie van Jezus Christus.

Zuster J.H. Kirschbaum-zur Kleinsmiede

'Als wij besluiten Zion te vestigen, dan zullen wij hier ook in slagen, en dat werk neemt een aanvang in het hart van ieder afzonderlijk. Als de vader van een gezin in zijn eigen huis een Zion wenst te vestigen, moet hij aan dat goede werk zelf de leiding geven, en dat zal hem onmogelijk zijn, tenzij hij zelf de geest van Zion heeft. Voordat hij het werk van de heiliging van zijn gezin teweeg kan brengen, moet hij eerst zichzelf heiligen, en daardoor kan God hem bijstaan in de heiliging van zijn gezin. God heeft in al het nodige voorzien om een Zion op aarde te vestigen, het is aan de mensen te beslissen hieraan te gaan werken'.

President Brigham Young, Discourses of Brigham Young, blz. 118.

Tempelreis jeugd District Groningen

Op 16 oktober vertrokken de deelne(e)m(st)ers aan deze tempelreis in verschillende auto's naar Zwitserland, waar we om ongeveer 19.00 uur aankwamen. Na een korte wandeling om de tempel kregen we soep in het gastenhuis om vervolgens de slaappleaatsen op te zoeken. Daar kregen

we te horen dat er ook Duitse kinderen bij ons sliepen uit de Ring Hamburg.

Na een (zeer) korte nachtrust gingen we de volgende morgen naar de tempel. Eerst kregen we een lekkere maaltijd en toen was het moment aangebroken dat we mochten dopen

voor de doden. Iedereen had het voorrecht om twintig keer te dopen; er was een ontzettend fijne geest.

's Middags hebben we in groepjes van drie of vier man een speurtocht door Zollikofen gehouden. We brachten de avond door in Shoppyland, waar we een flinke voorraad chocolade insloegen. Veel te vroeg moesten we alweer naar bed. Ook de ochtend daarop moesten we weer vroeg op om voor de tweede keer te dopen voor de doden. Na het eten hebben we een kasteel en een kaasfabriek in het dorpje Gruyère bezocht. Ook zijn we nog naar een waterval geweest. Van sommigen vond men dat ze nog niet genoeg waren ondergedompeld en deze gingen met tegenzin nog een keer onder, tot groot vermaak van de anderen. De volgende ochtend was het weer vroeg op om aan de terugreis te beginnen. We kunnen terugkijken op een zeer geslaagd weekend.

Jeugd van het District Groningen voor de Zwitserse tempel.

*Zuster Ilja Koens
Zuster Sandra Gout
Zuster Erika Weening*

Jonge-volwassenendag Ring Utrecht te Arnhem

Dat maar een paar jonge volwassenen samen een hoop plezier kunnen hebben, bleek op zaterdag 23 november j.l. toen er voor deze leeftijdsgroep in de Ring Utrecht een activiteitendag werd georganiseerd in Arnhem. In verband met het wel zeer gure weer besloten de organisatoren Erwin Mathijssen en Wim Methorst van de geplande speurtocht af te zien, maar basketbal en volleybal bleken niet minder leuk te zijn. En het was ook niet minder effectief in het op-

wekken van de eetlust voor de volgende activiteit: pannekoeken eten. 's Avonds stond er een haardvuuravond op het programma. Broeder Bert Niessink, lid van de hoge raad van de Ring Utrecht, introduceerde een oud programma in een nieuw jasje: 'Edel streven'. Dit programma begeleidt de leden bij het stellen en bereiken van doelen op vier gebieden: 1. geestelijke ontwikkeling, 2. fysieke ontwikkeling, 3. algemene ontwikkeling, 4. karaktervorming. Hoewel

deze doelen persoonlijk zijn, fungeren de quorumpresidenten ouderlingen en ZHV-presidenten van de wijken en gemeenten als begeleiders in algemene zin en helpen de jonge-volwassenen waar nodig met het bereiken van hun doelen. Het doel van dit programma is de jongelui (en uiteindelijk alle leden van de kerk) te helpen hun leven meer naar het voorbeeld van Christus te richten. Ook het onderwerp 'zendingswerk' nam een belangrijk deel van deze avond in

beslag. Zuster Ans Koks, onlangs teruggekeerd van een zending in Engeland, sprak over de voorbereiding op een zending. Voorbereiding in geestelijk opzicht, maar ook lichamelijk en financieel. Een van haar conclusies was dat het erg belangrijk is de gewoonte aan te kweken dagelijks in de Schriften te studeren en te bidden, en dit geldt vooral voor iemand die zich voorbereidt om op zending te gaan. Zuster Marlies Klutman gaf een indruk van haar zending in Zuid-Afrika en vertelde hoe zij hier nu op terugkijkt. Door haar zending is zij beter gaan begrijpen wat de beginselen van

het evangelie werkelijk inhouden. Beginselen als geloof in Jezus Christus, hedendaagse openbaring, schriftstudie, gebed, dienstbetoon, onvoorwaardelijke naastenliefde en communicatie. Beide teruggekeerde zendingelingen kijken met grote dankbaarheid terug op hun zending, zij zouden deze ervaring voor niets ter wereld willen ruilen en ze hebben geen moment spijt gehad van de beslissing om op zending te gaan. Broeder Rob Poort, president van het zeventigengquorum van de Ring Utrecht, besloot de avond met een toespraak over de vele manieren waarop zen-

dingswerk gedaan kan worden. Broeder Poort stelde dat we altijd zendingelingen kunnen zijn door ons goede voorbeeld, door echte vrienden te zijn voor alle mensen om ons heen, en door bewust te blijven van onze taak om zendingswerk te doen. Al met al was het voor alle aanwezigen een veelbetekenende dag. Iedereen had veel plezier, vriendschapsbanden werden versterkt en we stonden stil bij een paar belangrijke onderwerpen. En wat betreft de komende activiteitendagen: hoe meer zielen, hoe meer vreugd!

Zuster Marlies Klutman

Antwerpen bouwt

Reeds vele jaren kijken de Antwerpse leden uit naar een echt kerkgebouw. En eindelijk na heel wat gebed, zoek, geklop, offers en grijze haren, werd er bouwgrond te Merksem gevonden. Broeder en zuster Wouters van de Gemeente Antwerpen trokken naar dit terrein en plantten daar een bord met de historische woorden van Brigham Young, 'This is the place' ('Dit is de plek'). Daar is het echter niet bij gebleven, want momenteel zijn de fundamenteën reeds gelegd en de muren opgetrokken. De Antwerpse leden zijn erg dankbaar voor deze nieuwe mijlpaal in het Antwerpse gemeentebestaan. De opdracht die nu de meeste prioriteit vraagt is het vinden van nieuwe leden! Ze zijn er, immers anders zou de Heer nimmer toelaten dat dit nieuwe kerkgebouw opgetrokken wordt.

Jean Huijsmans

*Broeder
en zuster
Wouters laten
er geen twijfel
over bestaan:
Dit is de plek!*

'Ik heb gemerkt dat wanneer ik laks wordt in mijn relatie met God, wanneer het lijkt alsof er geen goddelijk oor luistert en geen goddelijke stem spreekt, ik het ben die deze verwijdering teweegbrengt. Als ik me in de Schriften verdiep, wordt de afstand kleiner en word ik weer geestelijk ingesteld.'

President Spencer W. Kimball.

THE CHURCH OF
JESUS CHRIST
OF LATTER-DAY
SAINTS

13 november 1985

OFFICE OF THE
EUROPE AREA PRESIDENCY
Porthstrasse 5-7
Postfach 501070
D-6000 Frankfurt am Main 50
Telephone 069/1534 291 or 292
Facsimile 069/1534 289
Telex 414 212

Aan: Alle seminariëleerkrachten

Geachte seminariëleerkracht,

Graag spreken wij langs deze weg onze oprechte waardering uit jegens u, uw gezin, en uw leerlingen, die dagelijks 's morgens vroeg bij elkaar komen.

Wij zijn ons bewust van de uitdagingen die er elke dag weer bij een succesvolle ochtendseminarie komen kijken. Graag wijzen wij erop dat door deze extra mijl te gaan u bijzondere zegeningen te wachten staan met vruchten van eeuwige waarde.

Deze koude winterdagen moedigen wij u aan niet te verslappen en attent te blijven, opdat dit belangrijke werk niet terugzakt, zelfs niet een klein beetje. Wij dagen u en uw studenten uit om met uw geloof tegen een eventuele terugval te strijden, met een beeld voor ogen van uw belang in het plan van God, om zodoende de discipline van deze dagelijkse momenten te handhaven. Bedenk dat uw ochtendseminarie Gods raad aan de jeugd van zijn kerk is om weerstand te bieden aan het toenemende kwaad in de wereld. Wij loven Hem voor zulk een passende zegening!

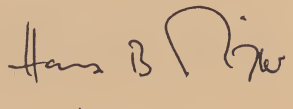
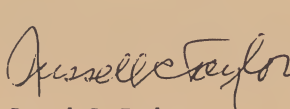
Wij achten het van groot belang dat iedere leerling het cursusjaar succesvol afrondt, het is de veiligste weg tot een degelijk getuigenis. Breng dit alstublieft ook over aan uw leerlingen.

Wij geven uiting van onze liefde aan u en uw familie, en bevestigen nogmaals de genoemde beloften van onze Eeuwige Vader.

Hoogachtend,
het gebiedspresidium,

Joseph B. Wirthlin
Gebiedspresident

Russel C. Taylor
Eerste raadgever

Hans B. Ringger
Tweede raadgever

pel, en samen een functie hebben ten behoeve van de mens om hem tot de boom des levens te brengen.

Er zijn nog andere studies uitgevoerd, waarvan sommige de boom-des-levenshypothesen staven, terwijl andere ermee in conflict zijn. Eén waardevolle bijdrage is van Michael T. Griffith, die zich op een gedetailleerde studie van het bewijs toelagde om aanvallen door critici van het Boek van Mormon te weerleggen. Met uitzondering van zijn bespreking van de vermeende „Nephi“-hiëroglief, vormt zijn verdediging van Dr. Jakemans interpretaties, getiteld „The Lehi Tree-of-Life Story in the Book of Mormon Still Supported by Izapa Stela 5,” [5] een overtuigend geheel. Hij merkt op dat de door hem bestudeerde aanvallen op het Boek van Mormon haast onveranderlijk een verkeerd gebruik maakten van het bewijs, waardoor

de critici hun gebrek aan deskundigheid op het gebied van oude Amerikaanse studies verraadden.

Eén van de feiten die aan het licht is gekomen ten gevolge van het onderzoek in Izapa in de afgelopen 25 jaar, is dat het centrale tempelcomplex, alsmede zijn beeldhouwwerken, aan het begin van de derde eeuw voor Christus als één unit gepland en gebouwd is. Dit feit, tezamen met de ware denkbeelden over God en het plan van zaligheid die in de beeldhouwwerken uitgedrukt schijnen te worden, kan ons misschien tot de identiteit voeren van degenen die Izapa hebben gebouwd. Als het complex onder de handen van Boek-van-Mormonvolkeren tot stand is gekomen, kunnen we aannemen dat het eerder door Nephtien is gebouwd dan door Lamanieten of enige andere groep. Tegen het jaar 3 v. Chr. hadden de Lama-

nieten en de „Mulekieten” hun kennis van de aard van God en van het plan van zaligheid verloren (zie Omni 1:17; Alma 18:24–40). Het is onwaarschijnlijk dat Izapa gebouwd is door een groep die geen begrip had van deze leerstellingen.

Als dit waar is – en, wederom, wij moeten voorzichtig blijven totdat alle bewijzen onderzocht zijn – zal Stela 5 mogelijk wel het eerste ontcijferde artefact blijken te zijn uit de Nephtische beschaving.

Mijn huidige onderzoek heeft te maken met astronomische oriënteringen en de betekenis van de tijdsrekeningen op de verschillende monumenten van Izapa. Deze studie zou een sleutel kunnen leveren ter ontcijfering van de betekenis van de monumenten als één, geïntegreerd geheel ter ondersteuning van de centrale functie van de tempel van Izapa. Daarnaast worden er op dit moment ook vergelijkende studies verricht in de oude wereld om achter de oorsprong van de Izapan-cultuur te komen en de rol daarvan bij de opkomst van de Meso-amerikaanse beschaving te evalueren. Wederom, mocht het blijken dat wij in Izapa te maken hebben met Nephtische overblijfselen, dan hoeft het ons niet te verbazen wanneer er een verband blijkt te zijn met het oude Nabije Oosten. □

Voetnoten:

[1] Zie, bijvoorbeeld, *The Complex „Tree of Life” Carving on Izapa Stela 5; A Reanalysis and Partial Interpretation*, Brigham Young University Publications in Archaeology and Early History, Mesoamerican Series, no. 4 (Provo: Brigham Young University, 1958).

[2] Zie Stela 5, Izapa: A Review of Its Study as the „Lehi Tree-of-Life Stone” van Ross T. Christensen, *Newsletter and Proceedings of the Society for Early Historic Archaeology*, no. 156, blz. 4.

[3] New World Archaeological Foundation, paper no. 30.

[4] Zie *Izapa Stela 5 and the Lehi Tree-of-Life Vision Hypothesis: a Reanalysis* van V. Garth Norman, Mesoamerican Research Papers (American Fork, Utah: Archaeological Research Consultants, 1985.)

[5] *Newsletter and Proceedings of the Society for Early Historic Archaeology*, no. 151, blz. 1–13.

Het huwelijk verrijken

Ouderling Dean L. Larsen

van het presidium van het Eerste Quorum der Zeventig

Nooit eerder waarschijnlijk zijn er zoveel moeilijkheden geweest en was de druk van alledag zo groot als nu. Deze spanning heeft zijn weerslag op alle aspecten van ons leven. Zelfs het instituut van het huwelijk ontkomt er niet aan. De druk die ontstaat door de noodzaak een gezin te onderhouden, rekeningen te betalen, te slagen in een carrière,

dienstbaar te zijn in de kerk en de samenleving, heeft tot gevolg dat echtelieden soms nalaten de romantiek, tederheid en kameraadschap te onderhouden die essentieel zijn voor geluk in het huwelijk.

Dit wil niet zeggen dat alle huwelijken hierin tekort schieten of dat ze gedoemd zijn op de klippen te lopen. Wat het echter wel wil zeggen is dat huwelijksgeluk

kwetsbaar is en dat er aandacht en moeite voor komt kijken om het gezond en levend te houden. Als er geen aandacht aan besteed wordt gaat het al snel als een nachtkars uit.

Het huwelijk is geen eenvoudige onderneming. Het is veelal een pad dat maar één keer bewandeld wordt, een doe-het-zelf project voor man en vrouw. Tegen-

woordig zie ik herhaaldelijk dat, vooral onder jongere mensen, de illusie leeft dat volmaakte huwelijken gewoon gebeuren, als de juiste twee mensen bij elkaar komen. Dat is niet waar. Huwelijken zijn niet automatisch een succes. Zij die een gelukkig, geborgen, succesvol huwelijk opbouwen betalen de prijs hiervoor. Ze werken er voortdurend aan.

Enige tijd geleden werden zuster Larsen en ik naar Europa gestuurd. Op het programma stond onder andere een bezoek aan een grote groep ongetrouwde volwassenen die een conferentie in de Duitse Alpen hielden. Als onderdeel van die conferentie leidde ik een bijeenkomst met de mannen terwijl zuster Larsen met de vrouwen vergaderde. Na afloop van deze bijeenkomsten, zuster Larsen en ik waren juist op weg naar ons hotel, zei ze: „Ik hoop dat je je niet zult generen om iets wat ik de vrouwen verteld heb.”

Toen vertelde ze dat de grootste zorg die de vrouwen tijdens haar bespreking met hen naar voren hadden gebracht het vinden van waardige echtgenoten was met wie ze naar de tempel konden gaan. In de loop van de discussie had iemand gevraagd: „Zuster Larsen, vertel eens hoe u met een algemene autoriteit getrouwd bent.”

Mijn vrouw antwoordde: „Eén ding moeten jullie goed begrijpen: broeder Larsen was geen algemene autoriteit toen ik met hem trouwde.” Zowel de vraag van de jonge vrouw als het antwoord van zuster Larsen hebben een aantal belangrijke implicaties. Wat in de vraag geïmpliceerd werd was dat ik toen wij trouwden een aantal eigenschappen had waardoor ik algemene autoriteit zou worden – eigenschappen die ik, eerlijk gezegd, nog steeds verder tracht te ontwikkelen. En wat in zuster Larsen's antwoord geïmpliceerd werd is dat we hebben moeten werken voor wat wij nu in ons huwelijk hebben. We hebben een prijs betaald, en het is niet altijd even gemakkelijk geweest. Als wij er niet van het begin af aan grondig van doordrongen waren geweest dat het huwelijk heilig is, en niet een dwingend verlangen hadden om ondanks alle obstakels een succes van ons huwelijk te maken, dan zouden wij soms echt in moeilijkheden hebben gezeten.

Wij hebben zoiets ons 35-jarig huwelijk gevierd. Als ik zo terugblik kan ik zeggen dat het geweldige jaren waren, maar ze zijn niet gemakkelijk geweest of zonder uitdagingen gebleven. Die jaren hebben ons de belangrijkste dingen van het leven bijgebracht. Het gebeurt vaak dat mensen

die naar ons toekomen, ons vertellen dat wij een verstandhouding in ons huwelijk hebben die zij ook graag zouden willen hebben. Net als de ongetrouwde zusters op die conferentie in Duitsland hebben zij geen idee van de inspanning die het ons gekost heeft om dat vertrouwen, die liefde en eeuwige vriendschap tot stand te brengen die wij nu genieten.

Nu en dan komen er echtparen naar mij toe die met teleurstellingen en problemen in hun huwelijk hebben te kampen. Soms vragen zij zich af of ze wel de juiste partner gekozen hebben. Onder die omstandigheden valt het hun gemakkelijk de moed op te geven om te werken aan een goede relatie en gaan ze naar andere mogelijkheden zoeken. Ik denk dat men geen grovere fout kan begaan. Dit betekent niet dat de man en de vrouw zich bij de situatie moeten neerleggen en elkaar maar moeten toeleren om hun huwelijk intact te houden. Ik heb medelijden met de mensen die tot een dergelijke gelatenheid zijn afgezaakt, en ik ben ook teleurgesteld in ze. Een gelukkig, rijk huwelijk is mogelijk, maar het moet onderhouden en gevoed worden. Het bloeit niet zonder moeite en aandacht. Ik ben me ervan bewust dat ik op directe en openhartige wijze spreek, maar ik heb het voordeel uit ervaring te kunnen spreken.

Met dat in het achterhoofd zou ik u graag een paar suggesties doen die u zouden kunnen helpen uw eigen huwelijk te versterken. Het zijn geen nieuwe ideeën, en ze worden niet gebracht in de trant van „succes verzekerd”, maar geen van u zal er slechter door worden, en voor sommigen kunnen ze de springplank naar nieuwe hoop zijn.

1. *Beschouw uw relatie niet als iets vanzelfsprekends.* Word niet te laks in uw omgang met elkaar. Zie de kleine, gewone beleefdigheden niet over het hoofd, zelfs als u alleen bent. Dit houdt onder andere in „mag ik”, „alsjeblieft”, „dankjewel”, en soms, als dat nodig is „het spijt me”. Het betekent dat u regelmatig uw genegenheid onder woorden brengt om de gevoelens die u samenbinden te onderhouden, te koesteren en te sterken. Eén van onze getrouwde dochters zei het zo: „Wees niet altijd zo voorspelbaar.” En daar bedoelt ze gewoon mee dat je zo nu en dan iets ongebruikelijks moet doen.

Ik denk dat het wel gepast is om u over een ervaring te vertellen die ik met mijn vrouw had. Toen ik op een middag thuiskwam na een ringconferentie in Salt Lake City, had zuster Larsen een heerlijke maaltijd klaargemaakt. Ze had de tafel

Prijs elkaars goede kanten en sterke punten. Het bouwt het vertrouwen op en helpt man en vrouw nader tot elkaar te komen.

met het beste servies en bestek gedekt, iets wat we alleen doen als we gasten hebben. Het was iets bijzonders. Dat gebeurt niet elke dag of elke zondag, anders zou het niet iets bijzonders zijn. Maar dat zijn de dingen die ertoe bijdragen dat een band van liefde en kameraadschap de tand des tijds doorstaat.

Wees goed voor elkaar. Zoek naar manieren om leuke dingen voor elkaar te doen – al zijn het maar kleine dingen. Iets wat John M. Drescher eens zei spreekt me erg aan. Hij dacht na over de dingen die hij zou doen als hij met zijn huwelijk en gezin opnieuw mocht beginnen. „Ik zou meer van mijn vrouw houden,” zei hij, „als je als gezin zo dicht op elkaar leeft is het gemakkelijk elkaar als vanzelfsprekend te gaan beschouwen en te gaan vervlakken, iets wat de diepste liefde kan aantasten. Dus zou ik meer van de moeder van mijn kinderen houden . . . en vrijelijker deze liefde aan hen tonen. Ik zou attenter zijn op kleine, vriendelijke gebaren – haar met haar stoel aan tafel helpen, haar cadeautjes geven bij bijzondere gelegenheden, haar brieven schrijven als ik weg ben.

Het is mijn ervaring dat een kind dat zich bewust is van de liefde die zijn ouders voor elkaar hebben, weinig geleerd hoeft te worden over de aard van Gods liefde. De liefde tussen vader en moeder wordt onmiskenbaar op hem overgebracht en bereidt hem erop voor in alle toekomstige relaties waar liefde te herkennen. Als vader en moeder hand in hand lopen, zal het kind dit ook doen. Als ze gescheiden lopen, zal het kind niet gauw de hand van iemand vastpakken.

Sentimentaliteit? Geef ons daar dan nog maar een flinke portie van! Vaak is men voor het huwelijk te sentimenteel en na het huwelijk niet sentimenteel genoeg.” (Reader's Digest van februari 1981, blz. 102.)

2. *Wees plezierig in de omgang.* Glimlach als u bij elkaar bent. Wees optimistisch en positief, ook al gaat niet alles naar wens. Behoud uw gevoel voor humor. Neem

uzelf niet al te serieus. Mannen, ik denk dat dat in het bijzonder op u slaat als u na een dag werken thuiskomt, een dag van uitdagingen op het werk. Laat uw beslommeringen buiten de voordeur. Als u thuis bent, zorg er dan voor dat u ook echt voor uw vrouw en kinderen thuis bent.

3. *Bid elke dag samen.* Ik zal nooit precies onder woorden kunnen brengen wat een enorme kracht in ons huwelijk gekomen is door het gebed. Ik ken geen betere manier om onze Hemelse Vader bij die relatie te betrekken. Zorg ervoor dat God een partner in uw huwelijk blijft. Mannen, zoek naar redenen om uw vrouw bij gelegenheid te zegenen. Laat hen de liefde voelen die door dergelijke zegeningen tot hen komt, bij het aanwenden van het priesterschap dat u bevoorrecht bent te dragen. Mannen en vrouwen die niet samen bid-

den gaan voorbij aan één van de sterkste steunpilaren van een gelukkig huwelijk.

4. *Bestudeer en bespreek het evangelie samen.* Deel met elkaar de dingen die u leert. Zorg dat u blijft toenemen in uw kennis van het evangelie. Zorg dat dit gebeuren levendig, fris en uitdagend blijft. Dit gaat verder dan alleen maar de Schriften lezen, hoewel dat absoluut essentieel is. Het gaat verder dan alleen maar een uur vrijhouden op de maandagavond. Het betekent elke dag het evangelie delen en er een belangrijk onderdeel van het leven van maken. Het betekent deze groei in kennis en begrip van het evangelie levendig, jong, nieuw en uitdagend houden.

5. *Bekritiseer elkaar niet in het bijzijn van anderen, zelfs al zijn er goede redenen voor.* Vermijd harde woorden en verwijten. Prijs elkaars goede kanten en sterke pun-

Laten we erover praten

Nadat u, alleen of als echtpaar, dit artikel gelezen hebt, kunt u de volgende vragen en ideeën bespreken.

1. Sommige mensen hebben de illusie dat „volmaakte huwelijken gewoon gebeuren als de juiste twee mensen bij elkaar komen“. Welke andere illusies hebben mensen soms over het huwelijk?
2. De spreker suggereert een aantal gedragspatronen en handelswijzen die een huwelijk kunnen verbeteren. Bespreek deze ideeën in het licht van uw eigen huwelijk.

ten, maar praat nooit over zwakheden en onvolmaaktheden – zelfs niet met familie of goede vrienden. Dergelijke kritiek veroorzaakt altijd een breuk tussen man en vrouw. Het vernietigt het vertrouwen.

6. *Vind uit wat leuk is om samen te doen*, en doe dat dan regelmatig. Uit waardering voor elkaars talenten, moedig ze aan en koester ze.

Een verstandige bisschop zei me onlangs dat hij elke vrijdagavond uitgaat met zijn vrouw. De oudere kinderen weten dat ze 's vrijdagavonds op de kleintjes moeten passen. Het is een traditie waar zij samen met hun ouders van genieten.

7. *Wees geduldig, liefdevol en voel met elkaar mee*. Houd uw humeur goed in de hand. Beheers uw tong.

8. *Beheer uw financiën zorgvuldig*. Volg de raad van de kerkleiders op en blijf binnen

uw begroting. Geef minder geld uit dan u verdient. Wees geduldig in uw streven naar materiële goederen. Er is niets wat de voor een gelukkig gezinsleven zo noodzakelijke gemoedsrust zo snel en effectief vernietigt als schulden. Ga bij experts te rade voor u grote uitgaven doet. Geluk wordt niet gevonden in altijd de grootste en nieuwste bezittingen te hebben. Maak vooral geen schulden voor iets dat geen blijvende waarde heeft. Vermijd speculatie en handeltjes „om snel rijk te worden”. Ga uit van het beginsel „de toring naar de nering zetten”.

Mannen, zorg ervoor dat uw vrouw ook zelf over enige financiën kan beschikken. Hoewel het misschien maar om een klein bedrag gaat is het belangrijk voor haar om zelf geld te kunnen besteden zonder voor elke cent aan u verantwoording af te moe-

ten leggen. Een krenterige echtgenoot is soms moeilijk lief te hebben.

9. *Tenslotte, geef het nooit op*. Het huwelijksverbond is daar te heilig voor. We kunnen wel alleen het celestiale koninkrijk binnenkomen, maar we kunnen slechts onze verhoging ingaan als man en vrouw die „niet meer twee (zijn), maar één vlees” (Matteüs 19:6).

Dat wij in aanmerking mogen komen voor die grote zegen, en dat we van de vreugde mogen genieten die tot ons kan komen, hier en nu, en die zegen verdienen door de manier waarop we samen leven. □

(Deze toespraak werd op 29 januari 1984 gegeven tijdens een rechtstreeks uitgezonden haardvuuravond voor echtelieden in de tabernakel op Temple Square in Salt Lake City.)

„De Heer Jezus Christus” van Del Parsons

Het terugbrengen van de priesterschapssleutels op eerste paasdag 1836

Deel 1: Het dateren van het eerste paasfeest

John P. Pratt

Op eerste paasdag, 3 april 1836, verschenen achtereenvolgens de Heiland, Mozes, Elias en Elia in de Kirtland-tempel en brachten de sleutels van het priesterschap terug die nodig waren voor de bedeling van de volheid der tijden (zie Leer en Verbonden 110). Elia's bezoek was al 2200 jaar eerder door Maleachi geprofeteerd (zie Maleachi 4:5;

Leer en Verbonden 111:4).

Dit is het eerste van twee artikelen waarin het belang van deze teruggave wordt besproken en gesteld wordt dat zij plaatsvond op een paasdag die ten dele gekozen was vanwege zijn symbolische betekenis.

Dit eerste artikel bespreekt hoe er aan de hand van een bestudering van de Schriften, van de geschiedenis en van de astro-

nomie een exacte datum kan worden genoemd waarop de Heiland is opgestaan, namelijk zondag, 3 april 33 volgens onze kalender. Nadat een aantal redenen voor het poneren van andere datums in ogenschouw zijn genomen, wordt erop gewezen dat de datum 3 april 33 door heden-daagse openbaring wordt bevestigd.

Deel 2 behandelt het verband tussen de

rite van het Pascha en het Lam Gods en bespreekt vervolgens de terugkeer van de Heiland, Mozes, Elias en Elia; de sleutels en het priesterschapsgeslag die zij terugbrachten; en de betekenis van het feit dat deze teruggave op 3 april 1836 plaatsvond.

De lezer moet voor ogen houden dat de onderwerpen ingewikkeld zijn en dat een gedeelte van de aangevoerde bewijzen, gezien de aard ervan, onnauwkeurig is; desalniettemin zal de lezer de getrokken conclusies wellicht van belang achten. (Zie Aantekening [1] voor een verdere bespreking van de aard van de bewijzen die in dit artikel worden aangevoerd.)

Inleiding

De ochtend waarop de Heiland opstond, kan worden beschouwd als het belangrijkste moment uit de wereldgeschiedenis. De aankondiging „Hij is opgewekt!”, was het teken dat de dood overwonnen en de verzoening een feit was. Het is stellig een gebeurtenis die terecht ieder jaar met Pasen met grote vreugde wordt gevierd. Maar wanneer vond deze geweldige gebeurtenis plaats? Op welk datum stond Jezus op uit het graf?

Hoewel de datum van de opstanding al eeuwenlang een onderwerp van zorgvuldige studie is geweest, is er onder de bijbelkenners nog steeds geen overeenstemming wat betreft de dag of de maand, of zelfs maar het jaar van deze gebeurtenis. De Bijbel verschaft een aantal vingwijzingen, maar deze zijn niet voldoende om tot een onweerlegbare coördinatie te komen met onze kalender. [2]

Deze verhandeling zal aanvoeren dat het jaartal 33 n. Chr. voor de opstanding door hedendaagse openbaring wordt gestaafd. Hoewel er ook andere standpunten belicht zullen worden, wordt er een poging gedaan om aan te tonen dat deze datum de waarschijnlijkste van de verschillende mogelijkheden is wanneer er slechts van bijbelse bewijzen voor de dood en opstanding van Jezus Christus wordt uitgegaan. Vervolgens zal worden aangetoond hoe tegenstrijdig bewijs met betrekking tot de geboorte van Jezus ertoe heeft gevoerd dat een ander jaar, 30 n. Chr., eveneens in brede kringen als de juiste wordt aanvaard.

Bijbelse toespelingen

Dit onderdeel zal het bewijs doornemen uit de vier evangeliën, dat ertoe bijdraagt de dag van de week, de dag van de maand en het jaar van de opstanding van de Heiland te bepalen.

„De eerste dag der week,”

Eén chronologisch detail waar alle vier evangeliëschrijvers het over eens zijn, is dat het de ochtend waarop ontdekt werd dat de steen van het graf was afgewenteld, „de eerste dag der week” was, ofwel de dag die wij zondag noemen. [3] (Zie Matteüs 28:1; Marcus 16:2; Lucas 24:1; Johannes 20:1.) De meeste bijbelgeleerden concluderen uit deze verzen dat de Heiland op zondag opstond uit het graf.

Er is echter ook voorgesteld dat de opstanding misschien wel op zaterdag plaats heeft gevonden, maar dat het lege graf pas 's zondags ontdekt is. [4] Een letterlijke vertaling van Marcus 16:9 spreekt dit standpunt echter in niet mis te verstanen bewoordingen tegen: „Toen Hij des morgens vroeg op de eerste dag der week opgestaan was, verscheen Hij eerst aan Maria van Magdala.” [5] Een opstanding op zaterdag lijkt zelfs nog onwaarschijnlijker omdat de vroege christenen de opstanding op zondag vierden. [6] (Zie Handelingen 20:7.) De zondag wordt dus geopperd als de meest waarschijnlijke dag voor de opstanding van de Heiland.

Vervolgens zullen wij de nieuwtestamentische verwijzingen naar het tijdstip van de kruisiging bespreken, daar zij bijkomende chronologische gegevens bevatten.

„De dag der voorbereiding,”

Alle vier de evangeliën zijn het erover eens dat de Heiland gekruisigd werd op een dag van „voorbereiding” op een sabbat – dat wil zeggen, de dag voorafgaande aan een sabbat (zie Matteüs 27:62; Marcus 15:42; Lucas 23:54; Johannes 19:42). Er doet zich echter de moeilijkheid voor dat het woord „sabbat” of op een weeklijkse joodse sabbat (zaterdag) of op een feest-

dag kon slaan. Feestdagen waren heilige rustdagen, maar vielen vaak op een andere dag van de week dan de zaterdag (zie Leviticus 23:39). „De dag der voorbereiding,” waarop Jezus gekruisigd werd, kon dus slaan op (1) een vrijdag, de dag vóór de weeklijkse sabbat, of op (2) de dag voorafgaande aan een feestdag (mogelijkwerwijs elke andere dag van de week). Voorstanders van beide interpretaties worden door de Bijbel in hun mening gestaafd omdat er enig bewijs is dat de sabbat die op de kruisiging volgde zowel een zaterdag als een feestdag was. [7]

Ter ondersteuning van een sabbat die tevens een feestdag was, stelt Johannes uitdrukkelijk dat de dag der voorbereiding waarop Jezus gekruisigd werd de „Voorbereiding voor het Pascha” was (Johannes 19:14).

Tegelijkertijd duidt de continuïteit van de gebeurtenis, die in de drie synoptische evangeliën (Matteüs, Marcus en Lucas) beschreven wordt, aan dat de sabbat die kort vóór de dood van de Heiland begon tevens een zaterdag was, de weeklijkse joodse sabbat, daar het de dag voorafgaande aan de opstandingsdag was. Er wordt uitdrukkelijk verteld, dat nadat de Heiland op de dag der voorbereiding in alle haast in het graf was gelegd, de vrouwen die de begrafenis hadden bijgewoond heengingen om specerijen en zalf klaar te maken, op de sabbatdag rustten, en toen heel vroeg op de ochtend van de eerste dag van de week naar het graf terugkeerden om zijn lichaam te verzorgen (Lucas 23:54–56; 24:1; Marcus 16:1). Bijgevolg was de genoemde sabbat de dag voorafgaande aan de zondag, en de voorbereidingsdag daarvóór, de dag waarop de Heiland gekruisigd werd, een vrijdag.

Er zijn echter mensen die menen dat de kruisiging op een donderdag plaatsvond. [8] De voorstanders van een dondersdagse kruisiging vinden de bovenstaande redenering niet overtuigend. Zij opperen dat als de vrijdag een feestdag was, de sabbat waarop de vrouwen rustten een tweedaagse sabbat had kunnen zijn. Hoewel zij soms toegeven dat „vrijdag” de algemene betekenis is van „de voorbereiding,” [9], wijzen zij vrijdag als de kruisigingsdag af vanwege de redenen die nu besproken zullen worden.

„Ten derde dage“

De Heiland had bij vele gelegenheden geprofeteerd dat Hij „ten derde dage“ zou opstaan uit de dood (zie Matteüs 16:21; 17:23; 20:19; Lucas 9:22; 18:33), terwijl er ook af en toe gesproken werd over „na drie dagen“ (zie Marcus 8:31; 10:34; Matteüs 27:63), „op de derde dag“ (Lucas 13:32), en „binnen drie dagen“ (zie Johannes 2:19).

Het is duidelijk dat de uitdrukkingen van gelijke betekenis waren, daar ze door elkaar heen werden gebruikt. (Vergelijk Marcus 8:31 met 9:31; Matteüs 27:63 met 27:64.) Bij één bepaalde gelegenheid stelde de Heiland dat Hij „in het hart der aarde (zou) zijn, drie dagen en drie nachten“ (Matteüs 12:40).

Het is interessant dat deze zelfde verzen worden aangewend om drie verschillende meningen te staven: een kruisiging op woensdag, donderdag en vrijdag.

Het woensdagse standpunt. Zij die een kruisiging op woensdag voorstaan baseren hun standpunt op Matteüs 12:40. Zij merken op dat Jezus om ongeveer drie uur 's middags stierf (Matteüs 27:46; Marcus 15:34; Lucas 23:44), en geloven dat Hij precies drie dagen en drie nachten dood was. Dit voert tot de gevolgtrekking dat de opstanding 's middags plaats moest vinden. Daar de Heiland op zondagochtend al was opgestaan, gaan zij ervanuit dat de opstanding plaatsvond op zaterdag en de kruisiging op woensdag.

Dit standpunt lijkt onhoudbaar, daar de discipelen er getuigen van waren dat Jezus daadwerkelijk „ten derde dage (was opgestaan) uit de doden“ ná zijn kruisiging (Lucas 24:46–48), en de dag waarop zij Hem zagen is aangeduid als de zondag, de derde, (niet vierde) dag sinds de kruisiging (zie Lucas 24:1, 13, 20–21). Bovendien schijnt het feit dat de vrouwen zich op zondagochtend naar het graf begaven om het lichaam te behandelen na op de sabbat te hebben moeten rusten dit standpunt teniet te doen, daar er onder geen enkele omstandigheid een driedaagse sabbat kon zijn geweest om hen te beletten eerder te komen.

Het donderdagse standpunt. De voorstanders van een donderdagse kruisiging zijn eveneens van mening dat een overlijden

op vrijdag niet voldoende tijd toelaat voor de vervulling van Matteüs 12:40. Dat wil zeggen, hoewel er wel drie onderdelen van dagen tussen vrijdagmiddag en zondagochtend liggen, zijn er slechts twee nachten. Zij lossen dit probleem op door de kruisiging op donderdagmiddag te stellen en de opstanding op zondagochtend; dit dwingt hen ertoe een tweedaagse sabbat voor te stellen, zoals hierboven reeds besproken is.

Het vrijdagse standpunt. Bijbelkenners die een vrijdagse kruisiging voorstaan wijzen erop dat de redeneringen ten gunste van de woensdag en donderdag zo goed als geheel zijn gebaseerd op één interpretatie van een enkel vers (Matteüs 12:40), in plaats van op de vele uitspraken dat Jezus ten derde dage op zou staan. Hoewel wij de zondag als de derde dag na donderdag kunnen rekenen, merken zij op dat het duidelijk blijkt uit vele andere passages in het Oude Testament en in de rabbijnse geschriften, dat de joden inclusief telden [10] – dat wil zeggen, bij het tellen van drie dagen na een sterfgeval op vrijdag, zouden zij de vrijdag als de eerste, de zaterdag als de tweede, en de zondag als de derde dag hebben geteld (zie Lucas 13:32–33; 24:7, 21; 45–48). Bovendien werd, volgens de joodse gebruiken, elk deel van een dag als een gehele dag gerekend (met inbegrip van de nacht); [11] dientengevolge zou een gedeelte van de vrijdag, de gehele zaterdag en een gedeelte van de zondag gelden als drie dagen en drie nachten.

De joodse manier van rekenen doet dus het bezwaar tegen de vrijdag teniet en impliceert tevens dat de zondag zou zijn gerekend als de vierde dag na een kruisiging op donderdag.

Bijgevolg lijkt de woensdag als kruisingsdag te vervallen, terwijl de donderdag naar waarschijnlijk is, daar dit standpunt nagenoeg geheel steunt op één vers, waardoor de interpretatie van vele andere in het gedrang komt. Hoewel dus een donderdagse kruisiging niet geheel uitgesloten is, wordt voorgesteld dat de dag van de kruisiging vermoedelijk een vrijdag was.

De kruisiging met het Pascha

Alle vier de evangeliën zijn het erover

eens dat de dag van de kruisiging gelijk viel met de viering van het Pascha. Dit is een belangrijke chronologische aanwijzing, daar het Pascha altijd werd voorbereid op 14 Nisan, de veertiende dag van de joodse maanmaand Nisan, overeenkomstig het gebod van de Heer (zie Exodus 12:2–6).

Er is echter schijnbare onenigheid over het feit of 14 Nisan de dag van de kruisiging zelf was, of de dag die eraan voorafging.

Zoals hierboven is besproken, stelt het verhaal van Johannes duidelijk dat de kruisiging plaatsvond op de Voorbereiding voor het Pascha, 14 Nisan (Johannes 19:14; 18:28), en hij spreekt zichzelf op dit punt nergens tegen. Aan de andere kant zijn de synoptische evangeliën minder duidelijk. Zij zijn het met Johannes eens dat Jezus misschien vrijgelaten werd vanwege het Pascha (Matteüs 27:15; Marcus 15:6; Lucas 23:17; Johannes 18:39), waarmee zij ogenschijnlijk Johannes' kruisingsdatum op 14 Nisan steunen. Maar zij beschrijven het laatste avondmaal ook als een paasmaaltijd (Matteüs 26:17–19; Marcus 14:12–16; Lucas 22:7–13), hetgeen zou wijzen op een kruisiging op 15 Nisan.

Daar alle vier de evangeliën dezelfde gebeurtenissen beschrijven, en daar Johannes' verwijzingen naar datums zo nauwkeurig en consequent zijn, terwijl de synoptische verslagen onduidelijk zijn, [12] nemen de meeste bijbelgeleerden Johannes' verhaal dat de kruisiging op 14 Nisan plaatsvond aan, waarna zij uitleggen waarom de Heiland en zijn discipelen het laatste avondmaal (de paasmaaltijd) een dag eerder dan hun geloofsgenoten gebruikten. (Er is, bijvoorbeeld, voorgesteld dat het laatste avondmaal een dag te vroeg werd gebruikt omdat de Heiland wist dat zijn aanhouding op handen was, of dat de discipelen zich misschien bedienden van een Qumran- of Galilese kalender om uit te rekenen wanneer het Pascha gevierd moest worden.) [13] Deel 2 van dit artikel zal een leerstellige beredenering geven ter ondersteuning van 14 Nisan als kruisingsdatum. Dienovereenkomstig wordt voorgesteld, hoewel een kruisiging op 15 Nisan niet onmogelijk is, dat de meest waarschijnlijke joodse datum voor de kruisiging 14 Nisan is.

Kajafas en Pilatus

Helaas wordt het jaar van de kruisiging niet vermeld in de Schriften. Maar het feit dat de hogepriester Kajafas (Matteüs 26:57; Johannes 18:24) en de Romeinse stadhouder Pilatus (Matteüs 27:2; Marcus 15:1; Lucas 23:1; Johannes 18:29) Jezus'

verhoor presideerden, beperkt het jaar van de kruisiging tot de periode van hun gemeenschappelijke jurisdictie, de jaren 26 tot 36 – en er zijn voorstanders voor zo goed als elk van die jaren [14]. Andere bijbelse gegevens over het begin en de duur van de bediening van de Heiland beperken de mogelijke jaren waarin de kruisi-

ging plaats had kunnen vinden nog verder.

Het jaar van keizer Tiberius

Het enige jaar dat expliciet in de evangeliën wordt genoemd, komt voor in Lucas' verhaal, waar hij vertelt dat Johannes de

Doper zijn bediening begon „in het vijftiende jaar van keizer Tiberius” (Lucas 3:1), kort voordat Jezus naar hem toekwam om te worden gedoopt (Lucas 3:23).

Als men wist (1) hoe Lucas de regering van Tiberius berekende, en (2) de duur van de bediening van de Heiland, dan zou het jaar van de kruisiging berekend kunnen worden. Deze beide vragen zullen nu overwogen worden.

Het begin van de bediening. Er is veel bewijs dat de jaren van Tiberius door het gehele Romeinse rijk heen werden gerekend vanaf het begin van zijn regering na de dood van Augustus in het jaar 14. Bijgevolg was het vijftiende jaar van Tiberius, toen Johannes de Doper zijn bediening begon, vermoedelijk van augustus/september 28 tot augustus/september 29. [15]

Er is geopperd dat Lucas het jaar van Tiberius misschien niet vanaf de dood van Augustus heeft gerekend, maar vanaf het moment van het co-regentschap van Tiberius en keizer Augustus, dat in ongeveer 12 n. Chr. begon. Zo ja, dan zou Jezus' doop in 26–27 plaats hebben gevonden. Voorstanders van dit standpunt halen Tertullian, een vroeg-christelijke schrijver aan, die beide berekeningsmethoden schijnt te hebben gebruikt. [16] Tegenstanders wijzen er echter op dat er geen bewijs aan de hand van documenten of munten voorhanden is dat een dergelijke berekeningsmethode ooit werkelijk is gebruikt. [17]

Dienovereenkomstig wordt voorgesteld dat 28–29 n. Chr. de meest waarschijnlijke tijd is van Jezus' doop, met 26–27 n. Chr. als een mogelijke tweede keus.

Duur van de bediening. Het boek Johannes maakt uitdrukkelijk melding van drie jaarlijkse Pascha's tijdens de bediening van de Heiland, met inbegrip van het Pascha ten tijde van zijn dood (Johannes 2:13; 6:4; 11:55), maar impliceert een extra jaar tussen de eerste twee, daar er melding wordt gemaakt van een voorjaarsoogst (Johannes 4:35), gevolgd door nog een ander joods feest (Johannes 5:1). Daaruit blijkt dus dat Jezus' bediening niet minder dan drieënhalf jaar heeft geduurd en minstens vier Pascha's heeft omvat. [18]

De vier Pascha's tellende vanaf 28–29 n.

Chr., brengt ons op 32–33 n. Chr. als de meest waarschijnlijke jaren voor de opstanding (met een ondergrens van 29 n. Chr. wanneer er gerekend wordt vanaf 26 n. Chr.).

Verder historisch bewijs

Nog meer aanwijzingen voor het jaar van de opstanding worden door historische bewijzen geleverd. De meeste bijbelkenners, bijvoorbeeld, gaan ervanuit dat de bekering van Paulus, die zich enige tijd na de kruisiging voordeed, in 34–35 n. Chr. plaatsvond. Daaruit volgt dat een kruisigingsdatum later dan 33 n. Chr. onwaarschijnlijk is, terwijl sommigen van mening zijn dat zelfs het jaar 33 wellicht te laat is. [19]

Nog een historische aanwijzing is dat Pilatus voor de eisen van de joden zwichtte nadat zij hem ervan hadden beschuldigd een vriend van de keizer te zijn. Dat soort onderdanig gedrag was typerend voor Pilatus enige tijd na de dood van Sejanus in oktober 31; voordien had hij alle joodse protesten volkomen genegeerd. [20] Zo wijzen dus ook Pilatus' handelingen eerder op het jaartal 32–33 n. Chr., zoals hierboven berekend is.

Tot slot kan worden gesteld dat *historische bewijzen een opstandingsjaar van 32 of 33 n. Chr. het meest waarschijnlijk maken*, met een ondergrens van 29 n. Chr. en een bovengrens van 34 n. Chr.

Berekeningen aan de hand van de kalender

De historische en bijbelse bewijzen schijnen dus aan te geven dat de Heer ten tijde van een Pascha is gekruisigd, vermoedelijk (1) op een vrijdag, (2) op de veertiende dag van de maanmaand Nisan, en (3) in de periode 29–34 n. Chr. Nu kan de astronomie te hulp geroepen worden om te bepalen wanneer 14 Nisan in die periode op een vrijdag viel, en om mogelijke datums voor de kruisiging te coördineren met onze Gregoriaanse kalender. [21]

Het kan in de eerste plaats nuttig zijn in het kort het functioneren van de joodse lunisolaire kalender te beschouwen.

Deze lunisolaire kalender (lunairde

maan betreffende; solairde zon betreffende) bepaalde de *maanden aan de hand van de maan en de jaren aan de hand van de zon*. In de tijd dat de Heiland op aarde was, werd de eerste dag van iedere maand bepaald door een daadwerkelijk observeren van de maan. [22] Een etmaal duurde op de joodse kalender van avond tot avond. Maanden begonnen na zonsondergang aan het begin van iedere maancyclus, dat wil zeggen, in de nacht dat de sikkel van de nieuwe maan voor het eerst zichtbaar was (zie figuur 1). Het was van groot belang de maand op de juiste dag te beginnen, daar er op nieuwemaansdagen bijzondere offers moesten worden gebracht (zie Numeri 10:10).

De maanmaand was met het zonnejaar verbonden door ervoor te zorgen dat Nisan, de eerste maand van het joodse jaar, onmiddellijk na de nieuwe maan het dichtst bij de voorjaarsequinox begon, wanneer de zon zo goed als pal in het oosten opkomt. Op die manier werd voorkomen dat de feestdag 15 Nisan (de eerste dag van de ongezuurde broden) vóór de voorjaarsequinox viel.

Daar twaalf maanmaanden ongeveer elf dagen korter zijn dan een zonnejaar, werd er ongeveer iedere drie jaar een schrikkeljaar ingelast om Nisan steeds op het juiste moment na de voorjaarsequinox te laten vallen. [23]

Het was Sir Isaac Newton die als eerste zijn wet van de zwaartekracht gebruikte om de positie van de maan in de oudheid te berekenen met het oogpunt op het bepalen van de kruisigingsdatum. [24] Op grond van historische overwegingen concludeerde Newton dat de meest waarschijnlijke kruisigingsjaren 33 en 34 n. Chr. waren. Vervolgens wendde hij maanberekeningen aan om te bepalen in welke jaren 14 Nisan een vrijdag had kunnen zijn. Zijn resultaten worden weergegeven in tabel 1. [25] Voor de jaren die Newton als historisch plausibel achtte, ontdekte hij dat alleen de jaren 33 en 34 n. Chr. astronomisch gezien in aanmerking kwamen, daar 14 Nisan alleen in die twee jaar op een vrijdag had plaatsgevonden. Van deze twee mogelijkheden, gaf hij de voorkeur aan 34 n. Chr. [26]

Eerder deze eeuw heeft J. K. Fotheringham, zich niet bewust van het werk van

Newton, dezelfde berekeningen gemaakt voor de zichtbaarheid van de nieuwe maan aan de hand van zijn eigen criteria, [27] terwijl verdere verfiningen onlangs zijn aangebracht door Colin J. Humphreys en W. G. Waddington. [28]. Ook hun uitkomsten worden op tabel 1 vermeld.

Uit tabel 1 blijkt dat van de jaren die gedecludeerd zijn als het meest waarschijnlijk voor de kruisiging (32–33 n. Chr.), het jaar 33 n. Chr. volkomen past: 14 Nisan viel dat jaar zo goed als zeker op een vrijdag. Daarentegen had 14 Nisan in de jaren 32 of 31 n. Chr. geen vrijdag (of zelfs donderdag) kunnen zijn, met het gevolg dat deze jaren afvallen. Het jaar 30 n. Chr. is astronomisch gezien acceptabel, maar minder waarschijnlijk, zoals blijkt uit reeds eerder besproken redenen. Zoals uit de tabel blijkt, zou 34 n. Chr. ook een mogelijkheid zijn, mits er dat jaar een schrikkelmaand aan toe was gevoegd; dit is echter onwaarschijnlijk, daar het een sabbatjaar was, [29] hetgeen 34 n. Chr. een onwaarschijnlijke derde keus maakt.

De tot dusver afgewogen bewijzen geven dus aan dat de drie mogelijke kruisigingsjaren, in volgorde van hun waarschijnlijkheid, zijn: 33, 30 en 34 n. Chr.

Maansverduistering ten tijde van de kruisiging

Volgens de Bijbel was het drie uur lang donker tijdens de kruisiging (Matteüs 27:45; Marcus 15:33; Lucas 23:44–45), hetgeen op een zonsverduistering zou kunnen wijzen, ware het niet dat (1) zonsverduisteringen hooguit drie minuten totaal zijn, en (2) de maan op 14 Nisan vol was en niet nieuw, zoals voor een zonsverduistering nodig zou zijn. Bij volle maan kan er echter wel een maansverduistering plaatsvinden, waardoor de maan een donkerrode kleur krijgt.

Fotheringham heeft erop gewezen dat er op vrijdag 14 Nisan, ofwel 1 april 33 n. Chr., een gedeeltelijke maansverduistering plaatsvond, maar hij beschouwde dit niet als een doorslaggevende factor. Hij

berekende dat deze maansverduistering bij het opkomen van de maan negentien minuten lang te zien moet zijn geweest in Jeruzalem, en opperde dat dit misschien aanleiding heeft gegeven tot rapporten als zou de zon ten tijde van de kruisiging verduisterd zijn geweest (in de veronderstelling dat deze maansverduistering werd verward met een zonsverduistering). [30]

Deze verduistering heeft onlangs echter nieuwe betekenis gekregen ten gevolge van de opmerking van Humphreys en Waddington [28] dat Petrus' verwijzing naar de zon die in duisternis en de maan die in bloed zal veranderen (Handelingen 2:20) waarschijnlijk op de gebeurtenissen in verband met de kruisiging slaat. Zij halen andere rapporten van maansverduisteringen uit die tijd aan, waarin deze worden beschreven in termen als: „de maan veranderde in bloed,” en ter verder staving wijzen zij erop dat het niet in de canon der Heilige Schrift opgenomen „Rapport van Pilatus” beweert dat de maan er ten tijde van de kruisiging „als bloed uitzag”. [31] Deze onderzoekers maakten vervolgens nog nauwkeuriger berekeningen voor de maansverduistering van 1 april 33, en bepaalden dat deze in Jeruzalem een half uur lang zichtbaar moet zijn geweest. Zij merken verder op dat deze maansverduistering alom moet zijn opgemerkt, daar de joden op 14 Nisan bij zonsondergang op de uitkijk moesten hebben gestaan naar het opkomen van de maan om met hun viering van het Pascha te beginnen. Figuur 2 is een reproductie van hun illustratie van de verduistering.

Als dus wordt aanvaard dat er op de dag van de kruisiging een maansverduistering plaatsvond, dan is vrijdag 1 april 33 de enige mogelijke datum onder de mogelijkheden die op tabel 1 worden aangegeven. [32] Zo zou deze verduistering een eind kunnen maken aan de argumenten voor andere dagen (donderdag) of jaren (30–34 n. Chr.).

Conflict met gegevens over de geboorte van de Heiland

Behalve de maansverduistering is het meeste tot dusver aangeboden bewijs genoegzaam bekend. Waarom zijn de bijbelgeleerden dan niet in overeenstemming

Gregoriaanse kalenderdatums voor 14 Nisan

Jaar na. Chr.	Newton (1733)	Fotheringham (1934)	Humphreys/ Waddington (1983)
26			
27			
28		donderdag 8 april**	zondag 19 april
29		dinsdag 28 maart	dinsdag 28 maart
30		maandag 16 april	maandag 16 april***
31		vrijdag 5 april	vrijdag 5 april***
32	dinsdag 25 maart*	dinsdag 25 maart	dinsdag 25 maart
33	zondag 11 april*	zondag 11 april**	zondag 11 april*
34	vrijdag 1 april (woensdag 22 maart)	vrijdag 1 april	vrijdag 1 april
	of donderdag 20 apr.*	dinsdag 21 maart** of (donderdag 20 april)	woensdag 22 maart of donderdag 20 april****
35	dinsdag 10 april*		dinsdag 10 april
36	zaterdag 29 maart		zaterdag 29 maart

* Newton voegde om niet-astronomische redenen één dag aan deze berekening toe; bijgevolg kwam hij tot de slotsom dat de volgende dag 14 Nisan was. [25]

** Misschien één dag later als het zicht slecht was geweest.

*** Mogelijkewijs, maar zeer onwaarschijnlijk, één dag eerder.

**** Alleen in het geval van uitzonderlijk slecht weer.

() Geeft aan dat de keus als minder waarschijnlijk wordt beschouwd.

over de meest waarschijnlijke datum voor de kruisiging? De moeilijkheid is dat de voorgestelde opstandingsdatum (3 april 33 n. Chr.) niet overeen lijkt te komen met andere bijbelse en historische bewijzen aangaande de datum van de geboorte van de Heiland en zijn levensduur.

De Bijbel is veel minder exact over het tijdstip van de geboorte van de Zaligma-ker als over zijn dood; er zijn jaartallen voorgesteld van ten minste 9 v. Chr. tot 2 n. Chr. De meeste gebeurtenissen die in de Bijbel worden genoemd in verband met zijn geboorte, zijn in wereldlijke bronnen niet duidelijk geïdentificeerd: de ster van Betlehem (Matteüs 2:2), het bevel zich in te laten schrijven, dat een reis naar Betlehem zou vergen (Lucas 2:1), noch het bestuur van Quirinius vóór 6 n. Chr. (Lucas 2:2), [33]

Men heeft de overlijdensdatum van Herodes de Grote steeds als de meest onbetwistbare factor met betrekking tot Jezus' geboortedatum beschouwd. De historicus Josephus schijnt ervanuit te gaan dat Herodes stierf in 5–4 v. Chr. Daar de wijzen uit het oosten hem na de geboorte van

de Heiland bezochten (Matteüs 2), wordt er geredeneerd dat de geboorte niet later dan 4 v. Chr. moet hebben plaatsgevonden, en vermoedelijk zelfs omstreeks 6 v. Chr.

De duur van het leven van de Heiland wordt volgens overlevering op ongeveer 33 jaar geschat, daar hij met „ongeveer dertig jaar“ (Lucas 3:23) gedoopt werd, terwijl zijn bediening ruim drie jaar duurde, zoals reeds besproken is. Dat Jezus bij zijn doop tegen de dertig liep strookt met de aanvang van de bediening van Johannes de Doper op dertigjarige leeftijd, hetgeen gebruikelijk was voor hen die uit een priesterlijk geslacht stamden (Numeri 4:3), en met het feit dat Johannes zes maanden ouder was dan Jezus (Lucas 1:24–27).

Aldus zijn drie tegenstrijdige conclusies gebaseerd op historische en bijbelse bewijzen: (1) dat de Heiland geboren is tussen 6–4 v. Chr., (2) dat de Heiland 33–34 jaar heeft geleefd, en (3) dat de Heiland in 33 n. Chr. gestorven is.

Het is duidelijk dat minstens één van deze conclusies moet worden afgedankt

als zijnde onverenigbaar met de andere twee, daar er 36 jaar tussen 4 v. Chr. en 33 n. Chr. liggen. Zo wordt het dus zaak om het meest overtuigende bewijs te selecteren, terwijl er voorstanders zijn van het verwerpen van ieder van deze drie standpunten:

Keuze A: geboorte tussen 6–4 v. Chr. en overlijden in 30 n. Chr. Vele deskundigen hebben gekozen voor een geboortedatum tussen 6–4 v. Chr. en een levensduur van 33 à 35 jaar, waarmee een sterven in 33 n. Chr. verworpen werd. Deze geleerden poneren dat 30 n. Chr. vanuit astronomisch standpunt een mogelijk kruisigingsjaar is (zie tabel 1) en opperen dat Lucas de jaren van Tiberius' bestuur waarschijnlijk rekende vanaf zijn coregentschap met Augustus.

Keuze B: geboorte tussen 6–4 v. Chr. en overlijden in 33 n. Chr. Andere deskundigen wijzen Christus' levensduur van 33 jaar af, daar zij het bewijs uit zowel bijbelse als wereldlijke bronnen voor de dood van de Heiland in 33 n. Chr. zo overtuigend achten, dat hiervoor moet worden gekozen, zelfs met een geboortjaar tus-

Een voorstelling van de maan die „in bloed schijnt te veranderen“ bij de maansverduistering van vrijdag 1 april 33 n. Chr., gezien vanuit Jeruzalem ongeveer bij zonsondergang en bij het opgaan van de volle maan van het Pascha. De schijnbare vervorming van de maan is het gevolg van atmosferische refractie.

sen 6–4 v. Chr. [34] Zij opperen dat Lucas' woorden „ongeveer dertig” (ten tijde van Jezus' doop) vaag genoeg zijn om ook een geboorte tussen 2–1 v. Chr. als beginpunt mogelijk te maken, hetgeen zou inhouden dat Jezus 36 à 38 jaar oud was bij zijn sterven.

Keuze C: geboorte tussen 2–1 v. Chr. en overlijden in 33 n. Chr. Andere geleerden hebben onlangs aan de hand van historische bewijzen geredeneerd dat Herodes niet alreeds in 4 v. Chr. gestorven kan zijn, maar eerder ongeveer 1 v. Chr. [35] Deze deskundigen zijn het meer eens met de meeste vroeg-christelijke schrijvers, die de geboorte van de Heiland over het algemeen in ongeveer 2 v. Chr. plaatsten. [36]

Is een van deze drie mogelijkheden juist, of misschien geen ervan? Alle drie hebben hun voorstanders. *Gelukkig werpt hedendaagse openbaring licht hierop en worden wij geholpen tussen de drie mogelijkheden te kiezen.*

Hedendaagse openbaring

Er zal nu worden geopperd dat er door middel van hedendaagse openbaring meer details aan de bijbelse bewijzen worden toegevoegd, ter ondersteuning van keuze C: geboorte in 1 v. Chr. en opstanding in 33 n. Chr.

De geboortedatum van de Heiland: toespelingen in de laatste dagen

Sinds de organisatie van de kerk op 6 april 1830, hebben vele leden geloofd dat Jezus op 6 april van het jaar 1 v. Chr. geboren is. Deze overtuiging steelt op een openbaring die stelt dat de organisatie van de kerk geschiedde „achtienhonderdendertig jaren sinds de komst in het vlees van onze Here en Zaligmaker, Jezus Christus. De kerk wordt door de wil en geboden van God op juiste grondslag en in overeenstemming met de landswetten georganiseerd en gesticht op de zesde dag van de vierde maand, welke maand april wordt genoemd” (Leer en Verbonden 20:1).

Uit de bewoording blijkt niet of dit vers bedoelde dat 6 april precies achtienhonderdendertig jaar sinds de geboorte van

Jezus was, of dat het eenvoudig een plechtige manier was om aan te geven dat het jaar achtienhonderdendertig heette. Een aantal leiders van de kerk heeft geredeneerd voor de letterlijke interpretatie dat Jezus op 6 april 1 v. Chr. geboren is. [37] Zij wijzen erop dat de Heer, „de juiste dag aanduidde” waarop zijn kerk moest worden georganiseerd (zie samenvatting van Leer en Verbonden 20). Andere kerkleiders hebben zich niet verplicht geacht om Leer en Verbonden 20:1 als tot op de dag juist te aanvaarden, daar „de kerk in deze geen officiële uitspraak heeft gedaan”. [38]

Twee presidenten van de kerk hebben in de afgelopen jaren hun overtuiging bevestigd dat dit vers wel degelijk impliceert dat 6 april (op onze kalender) de geboortedatum van de Heer is. Op 6 april 1973 merkte president Harold B. Lee op dat „het die dag de geboortedag van de Heiland” was, waarna hij Leer en Verbonden 20:1 aanhaalde als verwijzing. (*Ensign* van juli 1973, blz. 2) Op 6 april 1980 zei president Spencer W. Kimball dat Jezus „op deze dag 1980 jaar geleden” geboren was.” (*Ensign* van mei 1980, blz. 54.)

Hoewel deze uitspraken misschien niet bedoeld waren om leerstellingen te ponen, dragen zij toch bij aan de indruk dat de letterlijke interpretatie van Leer en Verbonden 20:1 algemeen geaccepteerd wordt in de kerk, waarbij wordt uitgegaan van 6 april 1 v. Chr. als geboortedatum van de Heiland, overeenkomstig keuze C.

Levensduur

Het Boek van Mormon is nog een getuigen van de duur van het leven van de Heiland. Ten eerste geeft het een beschrijving van een nachtje teken dat de geboorte van de Heiland op de volgende dag aankondigde (3 Nephi 1:19) en vertelt dat de Nephieten hun tijdrekening begonnen vanaf het tijdstip dat dit teken werd gegeven (3 Nephi 2:7–8; zie ook Moroni 10:1).

Het Boek van Mormon geeft ook een beschrijving van een verschrikkelijke storm en aardbeving die drie uur lang duurde ten tijde van de dood van de Heiland, zoals voorzeggd door Samuël de Lamaniet (Helaman 14:21). Ook Matteüs gewaagt van een aardbeving in Jeruzalem bij Jezus'

dood „omstreeks het negende uur”, ofwel drie uur 's middags (Matteüs 27:46–51), [39] hetgeen ongeveer zeven uur 's ochtends in Midden-Amerika zou zijn (vergelijk met 3 Nephi 10:9, gezien het tijdsverschil. [40])

Het Boek van Mormon stelt nadrukkelijk dat de verwoesting plaatsvond op de vierde dag van het vierderdigste jaar (3 Nephi 8:5). Als dus de Heiland geboren werd op de eerste dag van het eerste Nephitische jaar en stierf op de vierde dag van hun vierderdigste jaar, zal de duur van zijn leven drieëndertig Nephitische jaren en drie dagen zijn geweest.

Hieruit volgt dat als de lengte van het Nephitische jaar bekend was, men nauwkeurig het aantal dagen zou kunnen berekenen dat het leven van de Heiland heeft geduurd.

Op het eerste gezicht zou het voor de hand liggen dat de Nephitische kalender gelijkliep met de joodse lunisolaire kalender, daar de Nephieten uit Jeruzalem stamden en de wet van Mozes onderhielden. Toch schijnt deze keuze niet overeen te komen met de Nephitische berekeningen, daar zij vertellen dat Jezus stierf op de vierde dag van de Nephitische maand (3 Nephi 8:5) en niet op de veertiende dag (Johannes 19:14). Bijgevolg is de joodse lunisolaire maand kennelijk uitgesloten.

Orson Pratt was de eerste om te opperen dat het Nephitische jaar waarschijnlijk overeenkwam met de mesoamerikaanse kalender, die een jaar van 365 dagen telde. [41] Als dat zo was, zou de levensduur van de Heiland 33x365 + 312.048 dagen zijn geweest. Dit getal wordt zo eenvoudig berekend aan de hand van de mesoamerikaanse kalender omdat deze geen schrikkeljaren kent. [42] Op onze Gregoriaanse kalender wordt er ieder schrikkeljaar één dag bijgeteld, dat wil zeggen, 8 dagen in de 33-jarige periode van Jezus' leven. Bijgevolg zou 33 jaar plus drie dagen volgens de mesoamerikaanse kalender hetzelfde zijn als 33 jaar min 5 dagen volgens onze Gregoriaanse kalender. [43]

De uit het Boek van Mormon te trekken conclusie is tweeledig. Ten eerste, er wordt gezegd dat Jezus werd geboren in het eerste Nephitische jaar en dat Hij vroeg in het vierderdigste jaar stierf. Bijgevolg vormt dit nog een bewijs van de bijbel-

Geïllustreerd door Kay Watson

De joodse maand begon met de avond waarop de prille nieuwe maan voor het eerst na zonsondergang te zien was. Omdat de periode tussen twee nieuwe manen 29,53 dagen is, telt een maanmaand altijd 29 of 30 dagen. Vaardige waarnemers wachtten op de heuvels in de omgeving van Jeruzalem op de 29ste dag van iedere maand, want als de nieuwe maan zichtbaar was voordat de maan net na zonsondergang onderging, dan werd de zojuist beginnende dag tot eerste dag van de nieuwe maand verklaard. Als er echter geen spoor van de nieuwe maan te zien was, werd er een dertigste dag aan die maand toegevoegd. Als het bewolkte was, werd er aan de hand van berekeningen bepaald wanneer de nieuwe maand moest beginnen. Sir Isaac Newton was de eerste die de datum van de kruisiging van de Heiland bepaalde door de joodse lunisolaire kalender te reconstrueren met behulp van de astronomie.

se gegevens die erop wijzen dat Jezus 33 jaar heeft geleefd. Deze tekst is zo duidelijk, dat er geen ruimte meer schijnt te zijn voor de verder besproken keuze B, die stelt dat de Heiland 36–38 jaar zou hebben geleefd.

Ten tweede, als men aanneemt dat (1) Jezus geboren werd op de eerste dag van het eerste Nephitische jaar, en (2) dat de Nephieten een kalender met 365 dagen gebruikten, dan heeft Jezus 5 dagen minder dan 33 van onze jaren geleefd, ofwel 12.048 dagen.

Er zal nu worden aangevoerd dat, gegeven deze veronderstellingen, het opstandingsjaar 33 n. Chr., dat ontleend is aan

bijbelse bewijzen, door hedendaagse openbaring wordt gestaafd.

Opstandingsdatum

Er wordt geen concrete datum voor de opstanding van Christus gegeven in de hedendaagse openbaringen (hoewel een uitspraak die aan de profeet Joseph Smith wordt toegeschreven luidt dat het „precies 1800 jaar geleden was sinds de Heiland zijn leven voor ons gaf”, [44] hetgeen erop duidde dat hij het algemeen aanvaarde standpunt dat Jezus in 33 n. Chr. gestorven was, aanvaarde. Desalniettemin kan er nu een impliciet getuigenis worden vastgesteld aan de hand van de drie conclusies die tot dusver besproken zijn:

1. Een aantal hedendaagse uitspraken staven het jaar 1 v. Chr. als het geboortjaar van Jezus. Daarnaast is er een exacte datum aangeduid: 6 april 1 v. Chr.

2. Het Boek van Mormon impliceert dat Jezus 33 jaar heeft geleefd, hetgeen gestaafd wordt door het getuigenis uit de Bijbel. Bovendien kan er een exacte duur van zijn leven worden voorgesteld: 12.048 dagen.

3. Aan de hand van het Nieuwe Testament kan een preciese datum worden herleid die het meest waarschijnlijk is voor de opstanding van de Heiland: zondag 3 april 33 n. Chr.

Er doet zich een voor de hand liggende vraag voor: Komen al deze conclusies met elkaar overeen? Deze vraag kan zeer exact worden beantwoord. Wanneer men 12.048 dagen (33 jaar min vijf dagen) bij 6 april 1 v. Chr. telt, komen we op vrijdag, 14 Nisan, ofwel 1 april 33 n. Chr., de exacte kruisigingsdatum die berekend is aan de hand van gegevens uit de Bijbel!

Met andere woorden, het toevoegen van de *duur van Jezus' leven*, zoals berekend volgens het Boek van Mormon, aan zijn *geboortedatum*, zoals berekend volgens de Leer en Verbonden, voert tot precies die *overlijdensdatum*, die door de Bijbel wordt aangegeven. Deze overeenstemming tussen de verschillende Schrifturen is nog maar pasgeleden voor het eerst opgemerkt. [45].

Dat deze kruisigingsdatum zelfs maar binnen hetzelfde jaar, 33 n. Chr., valt, is

reeds indrukwekkend; dat het tevens in dat jaar op een vrijdag valt, die volgens de joodse kalender ook nog eens 14 Nisan was, lijkt wel meer dan toeval te zijn. [46] Een dergelijke interschriftuurlijke overeenstemming qua chronologische details verschaft een tweede getuigenis van de voorgestelde opstandingsdatum van zondag 3 april 33 n. Chr. Deel 2 van dit artikel zal bespreken hoe de timing van de dood en opstanding van de Heer geprefigureerd was in de rite van het Pascha, die daarbij een leerstellig argument vormt. Vervolgens zal erop gewezen worden hoe de terugkeer van de Heiland, Mozes, Elias en Elia in de tempel te Kirtland op eerste paasdag, 16 Nisan ofwel 3 april 1836, plaatsvond op een merkwaardige gedenk-dag van de voorgestelde datum van de opstanding van de Heiland.

John P. Pratt is doctor in de astronomie en hoofd wetenschappelijk analyst bij het Eyring Research Institute. Hij is vader van vijf kinderen en zondagschoolpresident van zijn wijk in Kaysville (Utah).

Noten

[1] Men dient er nota van te nemen dat de gemaakte gevolgtrekkingen in dit artikel gebaseerd zijn op de Schriften, geschiedkundige bronnen en de astronomie, die alle drie elementen van onzekerheid bevatten. De interpretatie van de Schriften ten opzichte van de geschiedenis is vaak uitermate moeilijk; de geschiedenis is per se al onnauwkeurig, terwijl astronomische berekeningen alleen binnen bepaalde berekeningen accuraat zijn. Bovendien is het beoordelen van het betrekkelijke belang van gegevens een subjectieve onderneming, in 't bijzonder wanneer tegenstrijdige bewijzen afkomstig zijn uit verschillende bronnen. De overeenstemming, echter, die in de Schriften is ontdekt, kan interessant zijn voor heiligen der laatste dagen.

[2] Twee uitstekende samenvattingen van dit onderwerp zijn: *Chronological Aspects of the Life of Christ* (Grand Rapids, Mich.: Zondervan, 1977) van Harold Hoehner; en *Handbook of Bible Chronology* (Princeton, N.J.: Princeton University Press, 1964) van Jack Finegan.

[3] De wekelijkse cyclus is niet veranderd of onderbroken geweest sinds Jezus op

aarde leefde, met het gevolg dat onze zondag nog steeds overeenkomt met de eerste dag van de week uit die tijd.

[4] Zie *A Guide to the Gospels* (Londen, 1948), blz. 569–577 van W. Graham Scroggie; of *Eastern was Not on Sunday* (Pasadena: Worldwide Church of God, 1972) van Herbert W. Armstrong.

[5] *The R.S.V. Interlinear Greek-English New Testament* (Grand Rapids, Mich.: Zondervan, 1958), blz. 215 van Alfred Marshall.

[6] Deze traditie komt uitzonderlijk duidelijk naar voren in een aantal niet tot de canon der Heilige Schrift behorende werken, zoals het boek van Barnabas. Na de opmerking dat de voormalige sabbat symbolisch was voor de zevende duizendjarige „dag“ sinds de schepping, waarop alles en allen zouden rusten, legt Barnabas 8:9–10 uit dat de volgende dag „de achtste dag (zou zijn), dat wil zeggen, het begin van de andere wereld. Weshalve wij met blijdschap de achtste dag, waarop Jezus opstond uit de dood, in acht nemen“. (Zie *The Lost Books of the Bible and the Forgotten Books of Eden* (New York: World Publishing, 1963, blz. 161) van Rutherford H. Platt jr.)

[7] Johannes 19:31 schijnt uitdrukkelijk te vermelden dat de sabbat beide een zaterdag en een feestdag was. Parafaserend met de gebruikelijke betekenissen van de „voorbereiding“ en de „sabbat“, zou dit vers als volgt luiden: „... daar het vrijdag was en de lichamen niet op zaterdag aan het kruis mochten blijven – want de dag van die zaterdag was groot –“ dat wil zeggen, „een sabbat, die dubbel heilig was gemaakt omdat hij ook een feestdag was“. (*Jezus de Christus* van James E. Talmage, blz. 452; zie ook Finegan, blz. 288.) Zij die menen dat de kruisiging een donderdag (of woensdag) plaatsvond, zouden dit vers echter als volgt parafraseren: „... daar het voorbereiding op het Pascha was en de lichamen niet op de sabbat aan het kruis mochten blijven – want de dag van die sabbat was een feestdag“. In plaats van het probleem dus op te lossen, dient dit vers ter verdere illustratie ervan.

[8] Bijvoorbeeld *An Introduction to the Study of the Gospels*, 6th ed. (Cambridge en Londen, 1881) van Brooke F. Westcott, blz. 343–349; of „The Day He Died“ van Roger Rusk in *Christianity Today* van 29 maart 1974, blz. 4–6.

[9] Zie Hoehner, blz. 70. De meeste deskundigen zijn erover eens dat het normale gebruik van het begrip „voorbereiding“ in die tijd op de vrijdag sloeg.

Josephus, bijvoorbeeld, haalt een bevel van keizer Augustus aan waarin de joden worden vrijgesteld van bepaalde wettelijke verplichtingen, niet alleen op de sabbat, maar ook „op de voorbereidingsdag ervan, vanaf het negende uur“. (*Antiquities of the Jews*, 16:6.2.)

[10] In Leviticus 23:15–16, bijvoorbeeld, wordt de onderbreking van zeven weken, „van de dag na de sabbat“ tot „de dag na de zevende sabbat“ als vijftig dagen geteld. Wij zouden er negenenvertig dagen van maken. Zie ook Hoehner, blz. 73.

[11] Zie Hoehner, blz. 66.

[12] De situatie wordt ingewikkeld gemaakt door het feit dat alle drie de synoptische verslagen de periode van daglicht vóór de maaltijd waarmee de discipelen het Pascha vierden uitdrukkelijk „de eerste dag der ongezuurde broden“ noemen, terwijl volgens de joodse kalender deze benaming op het daglicht ná de maaltijd sloeg. Er is geopperd dat de discipelen zich aan een Galilese kalender hielden, waarbij niet zonsopgang maar zonsopgang als begin van de dag gold. In dit geval zouden al hun uitspraken juist kunnen zijn (zie noot 13). Johannes' kruisingsdatum van 14 Nisan zou op die manier ook standhouden.

[13] Finegan, blz. 288–290; Hoehner, blz. 81–90. Beiden geven de voorkeur aan de verklaring dat de Galilese kalender afweek van de joodse, maar het probleem is nog niet opgelost. Zie ook *Jezus de Christus* van Talmage, blz. 452, aantekening 1.

[14] Zie Hoehner, blz. 95–98.

[15] Dit was de meest waarschijnlijke Romeinse dateringmethode, die wellicht door Lucas is gebruikt omdat hij zijn werk aan de Romeinse ambtenaar Theophilus richtte. Als Lucas zich van de joodse berekening bediende, zal dit vermoedelijk op de periode maart 28 n. Chr. tot april 29 n. Chr. slaan. (Zie Finegan, blz. 88–90, 266–273; Hoehner, blz. 29–37.)

[16] Finegan, blz. 263.

[17] Hoehner, blz. 31, 102.

[18] Er zijn een aantal argumenten ten gunste van een langere bediening naar voren gebracht, maar deze zijn ten zeerste afhankelijk van argumenten gebaseerd op stilzwijgen. Zie Finegan, blz. 280–285; Hoehner, blz. 55–60.

[19] *The Eucharistic Words of Jesus* van Joachim Jeremias, vertaald door N. Perin (Londen: SCM, 1966), blz. 39).

[20] Hoehner, blz. 105–111.

[21] Datums vóór 14 oktober 1582 gaan uit van de Juliaanse kalender, met het gevolg dat de meeste literatuur over dit on-

derwerp over 't algemeen op de Juliaanse kalender is gebaseerd. In dit artikel, echter, wordt alleen gebruik gemaakt van de Gregoriaanse kalender, daar de vraag die beantwoord wordt niet is hoe de opstandingsdag in de tijd van de Romeinen heette, maar op welke dag die op 30nze kalender zou vallen. Voor datums tijdens het leven van de Heiland zouden deze twee kalenders slechts twee dagen verschillen; dat wil zeggen, zondag 3 april 33 n. Chr. op onze Gregoriaanse kalender, zou zondag 5 april 33 n. Chr. op de Juliaanse kalender zijn geweest. Zie voor een goede samenvatting van dit onderwerp het artikel van Gordon Moyer in *A Scientific American* 246, nr. 5 van mei 1982, blz. 144.

[22] Deze kalender wordt de „joodse kalender“ genoemd om verwarring te voorkomen met de moderne Hebreeuwse kalender, die niet van de „waargenomen maar van de gemiddelde maanstand gebruik maakt. Bijzonderheden over de joodse kalender zijn te vinden in *The Code of Maimonides: Sanctification of the New Moon*, vertaald door Solomon Gandz (New Haven: Yale University Press, 1956).

[23] Het sanhedrin zou een extra maand vlak voor Nisan toevoegen (1) als de voorjaarsseizoen berekend was om op of na 16 Nisan plaats te vinden; (2) als het er niet naar uitzag dat de gerstooitstrijg gerog zou zijn om op 16 Nisan geofferd te worden (Leviticus 23:10–12); of (3) als dit voor het algemeen belang nodig was, zoals, bijvoorbeeld, wegen die opgeknapt moesten worden voordat Jeruzalem voor het Pascha volliep.

[In die tijd had de Babylonische kalender, net als de moderne Hebreeuwse kalender, een vaste periode van zeven maanden, die om de negentien jaar werd ingelast. (Zie *Babylonian Chronology* 26 b.c.–a.d. 75, Chicago: University of Chicago Press, 1942, van Richard A. Parker en Waldo H. Dubberstein.)

[24] 'Observations upon the Prophecies of Daniel and the Apocalypse of St. John' (Londen: J. Darby en T. Browne, 1733) van Sir Isaac Newton, deel 1, hoofdstuk 11.

[25] Newton was de mening toegedaan dat, net zoals bij de moderne Hebreeuwse kalender, het in vroegere tijden niet werd toegestaan dat 14 Nisan op een zondag, dinsdag of donderdag viel, en dat het begin van de maand zonodig één dag werd uitgesteld om dat te voorkomen. Hij merkte op dat 15 en 21 Nisan altijd op een sabbat of rustdag vielen en dat het lastig was twee sabbatten samen te laten vallen in

verband met het begraven van overledenen en het bereiden van vers vlees. (Idem. blz. 162–163.) De asterisken op tabel 1 duiden op de datums waarbij Newtons keus voor 14 Nisan eigenlijk op de volgende dag viel. [Men is in deze tijd over 't algemeen van mening dat dit kenmerk van de hedendaagse Hebreeuwse kalender geen deel uitmaakt van de vroegere Juidse kalender, hetgeen betekent dat 14 Nisan in de tijd van Christus op elke dag van de week had kunnen vallen. (Zie „The Judean Calendar during the Second Commonwealth and the Scrolls” van S. Zeitlin in de *Jewish Quarterly Review* 57 (1966), blz. 28.) Anderen zijn het daar echter niet mee eens. (Zie *The Judean Scrolls: The Problem and a Solution* (New York: Schocken, 1966) van G. R. Driver, blz. 324.)

[26] Newtons analyse van de evangeliën voerde hem ertoe te geloven dat er geen vier, maar vijf Pascha's waren geweest na een doop in 29 n. Chr. Bijgevolg koos hij 34 n. Chr. als het meest waarschijnlijke kruisingsjaar.

[27] J. K. Fotheringham in *Monthly Notices of the Royal Astronomical Society* 70 (1910), blz. 527–531; met bijgewerkte resultaten in *Journal of Theological Studies* 35 (1934), blz. 142–162.

[28] „Dating the Crucifixion” van Colin J. Humphreys en W. G. Waddington in *Nature* 306 (22–29 december 1983), blz. 743–746. Het is interessant dat deze laatste resultaten identiek zijn aan die van Newton, hoewel zij zich niet van zijn werk bewust waren en gebruik maakten van een nieuwe en verfijnde maatstaf voor de zichtbaarheid van de nieuwe maan. Newton beweert (blz. 160) dat de joden de nieuwe maan zichtbaar achtten „ongeveer 18 uur na de werkelijke conjunctie”.

[29] „The Duration of Jesus' Ministry” van Solomon Zeitlin in de *Jewish Quarterly Review* 55 (1965), blz. 198. Humphreys en Waddington komen eveneens tot de slotomdat de aprildatum voor 14 Nisan (zie tabel 1) onwaarschijnlijk zou zijn, tenzij het weer een ongunstige invloed had gehad op de oogst. Zeitlin, die een voorkeur heeft voor 34 n. Chr., is het ermee eens dat er geen extra maand zou zijn ingelast, daar het een sabbatjaar was.

[30] Fotheringham, blz. 161.

[31] Zij citeren *The Apocryphal New Testament* (Oxford: Clarendon Press, 1969) van Montague R. James, blz. 154. Zelfs al is het dokument apocrief, stellen zij, dan zou het waarschijnlijk toch een algemeen voorkomende overtuiging weerspiegelen. Een an-

dere versie van het Rapport van Pilatus geeft zelfs een nog duidelijker beschrijving van een gedeeltelijke verduistering: „De maan verloor haar helderheid, als ware zij met bloed getint.” (Zie Platt, blz. 274.)

[32] De enige andere mogelijkheid is een gedeeltelijke maansverduistering die om ongeveer 11 uur 's avonds op woensdag 23 april 31 n. Chr. in Jeruzalem te zien was. (Zie verduistering nr. 1.910 in *Canon of Eclipses*, New York: Dover, 1962, van T. Oppolzer, blz. 344.) De kans dat die datum 14 Nisan was, werd zo klein geacht, dat het door alle drie de onderzoeken buiten beschouwing werd gelaten. Bovendien, zoals reeds besproken, is een kruisiging op woensdag uitermate onwaarschijnlijk.

[33] Een uitstekende samenvatting van alle gegevens in verband met de geboorte van de Heiland is *The Star of Bethlehem: An Astronomer's Confirmation* (New York: Simon and Schuster, 1979) van David Hughes. Zie ook noot 2. Een bron die tevens overwegingen uit het Boek van Mormon omvat is „Lehi's 600-year Prophecy and the Birth of Christ”, Provo, Utah: FARMS (Foundation for Ancient Research and Mormon Studies) preliminary Report, van Jay Huber.

[34] Dit is Hoehners standpunt. Op blz. 111 concludeert hij: „Bijgevolg vormt het jaartal 33 n. Chr. voor het overlijden van Christus de beste verklaring van zowel de godsdienstige als de wereldlijke geschiedenis.”

[35] Dit voorstel heeft aanleiding gegeven tot een fel debat, dat buiten het bestek van dit artikel valt. (Zie het artikel van W.E. Filmer in de *Journal of Theological Studies* 17, 1966, blz. 293–298; alsmede *The Birth of Christ Recalculated* Pasadena, Calif.: FBR Publications, 1978 van Ernest Martin, besproken door John Mosley op blz. 2 van de *Griffith Observer* van december 1980; en het artikel van Ernest Martin en John Mosley in *The Planetarian* 9, nr. 2 van zomer 1980, blz. 6. Het artikel van Filmer is aangevallen door T.D. Barnes in de *Journal of Theological Studies* 19, 1968, blz. 204–209; en het artikel van Mosley en Martin wordt bestreden door Douglas Johnson op blz. 14 van *The Planetarian* 10, nr. 1, 1981. HLD-bronnen inzake dit debat omvatten S. Kent Brown, C. Wilfred Griggs en H. Kimball Hansen, een bespreking van *April Sixth* van John C. Lefgren, *Brigham Young University Studies* 22, nr. 3, zomer 1982, blz. 375; een weerlegging van die bespreking door John P. Pratt, en een antwoord op die

weerlegging door de schrijvers in *Brigham Young Studies* 23, nr. 2, voorjaar 1983, blz. 252. Zie ook „A Date for the Birth of Christ” van Paul N. Hyde in *The Fourth Annual Church Educational System Religious Educators' Symposium on the New Testament*, Salt Lake City: Church Educational System, 1980, blz. 100.)

[36] Zie Finegan, blz. 222–229.

[37] James E. Talmage schreef, bijvoorbeeld: „Wij geloven dat Jezus Christus in Betlehem in Judea werd geboren de 6de april van het jaar 1 v. Chr.” (*Jezus de Christus*, blz. 79.)

[38] *Our Lord of the Gospels* (Salt Lake City: Deseret Book Co., 1954) van J. Reuben Clark jr., blz. vi-vii.

[39] Men is van mening dat aardbevingen veroorzaakt kunnen worden door lunisolaire getijkrachten, die het hevigst zijn bij een nieuwe of een volle maan. (Zie „Tidal Triggering of Earthquakes” van T. H. Heaton in *Geophysical Journal of the Royal Astronomical Society* 43, 1975, blz. 307.) De volle maan van 1 april 33 n. Chr. lag dermate op één lijn met de zon, dat er een maansverduistering plaatsvond, zoals hierboven is vermeld. Dit alignment, gecombineerd met het effect van de maan die zich in haar baan dicht bij de aarde bevond, zou de getijkrachten hebben veroorzaakt.

[40] Dit verslag van grote rampen op het westelijk halfrond ten tijde van de kruisiging zou tevens een verklaring kunnen vormen voor twee mesoamerikaanse overleveringen, maar alleen wanneer de verwoesting in 33 n. Chr. plaatsvond. Ten eerste geloofde men dat de opstanding van de god Quetzalcoatl plaats had gevonden toen de planeet Venus uit de onderwereld opsteeg als de blinkende morgenster (vergelijk Openbaring 22:16), hetgeen ongeveer iedere 584 dagen gebeurt. Het is geopperd dat Quetzalcoatl de opgestane Heiland was (zie *Christ in Ancient America* Salt Lake City: Deseret Book Company, 1959 van Milton R. Hunter), die niet moet worden verward met de Tolteekse leider uit de tiende eeuw, Topiltzin, die ook „tot verwarring van de hedendaagse geleerden wordt geïdentificeerd met de gevederde slang, Quetzalcoatl” (*Mexico* New York: Frederick Praeger, 1967 van Michael Coe, blz. 135). Ten tweede was men van mening dat een verschijnen van Venus een voorbode was van „dood, pestilentieën en vernietiging”. (Zie *Skywatchers of Ancient Mexico*, Austin: University of Texas Press, 1980 van A. Aveni, blz. 186–187 voor een bespre-

king van beide overleveringen.)

In het jaar 33 n. Chr. verscheen Venus voor het eerst als morgenster ongeveer twee weken vóór 3 april, de voorgestelde opstandingsdatum (zie *Planetary, Lunar, and Solar Positions, a.d. 2 to a.d. 1649 at Five-day and Ten-day Intervals*, Philadelphia: American Philosophical Society, 1964 van B. Tuckerman, blz. 31–36), hetgeen een verklaring vormt voor beide overleveringen in de zin dat (1) Venus ten tijde van de opstanding opkomend was en (2) de eerste opkomst plaats zou hebben gevonden vlak voor de grote vernietiging. De dichtstbijzijnde andere jaren waarin de morgenster met Pasen opkomend was, waren 25 en 41 n. Chr., die zich, zoals reeds uiteen is gezet, buiten de periode van de plausibele jaren bevonden.

[41] *Masterful Discourses of Orson Pratt*, blz. 56 (uit de *Millennial Star* van 22 december 1866, blz. 808) en het *Journal of Discourses*, 15:259–260. In het oude Amerika was de mesoamerikaanse kalender blijkbaar de

enige die alom gebruikt werd, hetgeen van ouderling Pratt's voorstel een redelijke suggestie maakt.

[42] Hoewel de mesoamerikaanse kalender na verloop van 52 jaar misschien 13 schrikkeldagen heeft tussengevoegd, zijn de meeste hedendaagse kenners van mening dat er helemaal geen zijn tussengevoegd. (Zie *Mayan Hieroglyphic Writing*, Norman: University of Oklahoma Press, 1971, blz. 21.) In geen van beide gevallen, echter, zouden er schrikkeldagen zijn tussengevoegd in de 33-jarige periode van het leven van de Heiland. Ook de oude Egyptische kalender telde precies 365 dagen.

[43] Op de joodse lunisolaire kalender, echter, is dezelfde verstreken periode precies 33 jaar, dat wil zeggen dat de Heiland waarschijnlijk geboren is bij het aanbreken van 15 Nisan en gestorven is aan het eind van 14 Nisan.

[44] *History of the Church*, deel 1, blz. 337.

[45] *April Sixth* (Salt Lake City: Deseret

Book Co., 1980) van John Lefgren. Deze schrijver presenteert het denkbeeld op de tegenovergestelde manier: men kan de geboortedag van de Heiland deduceren door zijn levensduur, zoals vermeld in het Boek van Mormon, af te trekken van de bijbelse kruisigingsdatum.

Hij neemt aan dat Christus niet op dag één, maar op de dag daarvoor geboren is; zodoende had zijn leven een duur van 12.049 dagen en kan zijn geboorte vroeg in de ochtend van 6 april plaats hebben gevonden, eerder dan 's avonds. Mijn hoofdoverweging om aan te nemen dat de geboorte op dag één plaatsvond, is dat het nulpunt op de Nephitische kalender het moment geweest schijnt te zijn van het teken in de nacht voor de geboorte van de Heiland.

[46] Het jaar 1 v. Chr. is, bijvoorbeeld, het enige jaar tussen 84 v. Chr. en 219 n. Chr. waarin men kan beginnen op 6 april, 12.048 dagen tellen en eindigen op een vrijdag, 14 Nisan op de joodse kalender.

De twee die samen lopen

Wayne B. Lynn

Het had de hele middag gewaaid. Het rode woestijnzand, zo typerend voor Arizona, siepelde door de gesloten portier ramen naar binnen en vormde een dikke laag op de bekleding van mijn auto.

Terwijl ik de laatste kilometers naar mijn bestemming hotsend over de hobbelige weg volbracht, zakte de zon snel achter de

horizon. Vandaan schuivend achter samengepakte, voorbijtrekkende wolken accentueerde zij met een laatste briljante uitbarsting de nabijgelegen plateaus.

In adembenemende pracht weerspiegelde de lucht pasteltinten amber, paars en oranje. Dunne stralen zilverachtig licht persten zich door openingen in de wolken, en vormden subtiele banen naar de

aarde. De schoonheid van de woestijn, die zich in zoveel contrasterende vormen openbaart, deed mij altijd weer versteld staan. Ik keek de stoffige, bochtige weg af langs een klein huisje en zag het kerkgebouw al liggen. Wat een eigenaardige plaats om een kerkgebouw neer te zetten, maar daar was het; en niet ver ervandaan, stond de caravan van de zendelingen.

En wat belangrijker was, hun „Chidi“ (auto) stond ernaast en het licht brandde in de caravan. Dit betekende dat ze thuis waren.

Ik stopte naast de caravan en stapte uit; er kwam een magere hond blaffend onder de caravan vandaan. Hij had blijkbaar gemengde gevoelens over mijn bezoek, want hij gromde eerst en liet zijn gele tanden zien, maar dan begon hij met zijn staart te kwispelen.

Ik glimlachte en dacht bij mezelf: ach, het gebeurt wel eens vaker dat de zendingspresident met gemengde gevoelens ontvangen wordt. Zendelingen zijn niet altijd blij mij te zien als hun caravan niet opgeruimd is of als zij hun werk niet goed doen.

In dit geval werd ik hartelijk begroet

door ouderling Naylor en ouderling Jensen, die meteen begonnen te vertellen hoe het er voor stond met hun werk. Ouderling Naylor opende ons gesprek met de woorden: „President, ik moet u echt vertellen over deze oude man, zijn naam is Amos Singer. Hij heeft twee heel intelligente kleinkinderen, die bij hem wonen. Hij vroeg ons hen te onderwijzen, zodat zij lid van de kerk kunnen worden en de zegeningen van het evangelie deelachtig kunnen worden.

Wij hebben hen vorige week zaterdag voor het eerst onderwezen en de grootvader kwam er ook bij zitten. Wij spraken over God, Jezus, de Heilige Geest en het gebed. Nadat wij ons zegje hadden gedaan, vertelde hij ons een paar dingen waar wij echt verbaasd van stonden. Het

is zo'n verhaal waar je weleens over hoort maar dat naar ik dacht mij nooit zou overkomen. Hij vertelde ons dat hij 79 jaar was en dat hij in zijn jeugd was opgeleid voor medicijnman. Hij was onderwezen door zijn overgrootvader, heeft een ongelooflijk geheugen en kent veel oude overleveringen van de Navajo-Indianen. De meeste mensen kennen de oude overleveringen niet.

Hij heeft ons verteld hoe hij de verschillende geloven heeft onderzocht. Hij zegt dat zij allen anders zijn, behalve de 'mormoonse manier'. Hij vertelde ons dat wat wij onderwijzen hetzelfde is wat de oude Navajo's leerden, hoewel het Navajogeloof laatstelijk veranderingen heeft ondergaan. Hij sprak over 'eeuwig leven' en hoe de aarde in de nabije toekomst door

vuur zal worden verwoest, nieuw zal worden gemaakt en een plaats van geluk voor de rechtvaardigen zal worden. Hij zegt dat wanneer Christus wederkomt, dat in heerlijkheid zal zijn met engelen, die Hem lof zullen toezingen. Zijn overgrootvader leerde hem het lied dat de engelen zullen zingen en hij zong zelfs een stukje voor ons. Hij zei dat er nu, voor zover hem bekend is, maar twee personen in leven zijn die dit lied kennen. Ook vertelde hij ons over de legende van 'ahix kee naa' aashii', de 'twee die samen liepen' en hoe zij het evangelie zouden terugbrengen bij zijn volk. Hij wees op ons en zei: 'Er wordt hier over jullie gesproken! De twee die samen lopen.'"

Ouderling Naylor besloot zijn verhaal, hij had moeite zijn tranen te bedwingen. „Zoals jullie weten,” vertelde ik hen, „werden deze dingen voorspeld in het Boek van Mormon. Hoe voelt het om hier te zijn en deze profetieën in vervulling te zien gaan?”

„Denk je eens even in,” antwoordde ouderling Jensen, „wat we gemist hadden als we niet op zending waren gegaan.”

„Ja,” beaamde ik, „en denk eens aan al die andere ouderlingen die twee aan twee deze stoffige wegen belopen hebben. Het is door hen dat dit kerkgebouw hier staat. En het is door jullie en anderen, dat de leden praten over het overgaan van een gemeente naar een wijk en binnenkort het organiseren van een Lamanitische ring.

Ik zal jullie vertellen over twee van jullie collega's, die ik verleden week heb bezocht, die samen helemaal naar Lukachukai liepen. Ik hoorde dat op een ringconferentie. Eén van de sprekers die morgen was een goed-ogende Navajo-jongen. Het was zijn allereerste toespraak en hij was een beetje nerveus, maar hij had een groot geloof en een sterk getuigenis. Nog maar een paar maanden daarvoor wist hij niets van de kerk af.

Twee jonge zendelingen reden met hun auto zover ze konden, totdat de weg echt onbegaanbaar werd en daarna 'liepen er twee samen' de overige dertien kilometer door modder en sneeuw om een man en zijn kleinzoon te onderwijzen. Door hun toewijding en vastbeslotenheid kon deze jongeman, vervuld van de geest van liefde en getuigenis, zijn toespraak geven. Ook hij zal spoedig op zending gaan en met zijn collega over een verlaten landweggetje of door de grote winkelstraat van een stad lopen. Hij zal de huizen en harten van hen die de Heer zoeken binnenwandelen. O, de avonturen van zendingswerk!”

„President, vroeger was het een hele belevenis om van een hooiberg af te springen. Maar dat is niets vergeleken bij het leren kennen van het reservaat, als je pas aankomt. Wij waren natuurlijk wel een beetje bang om een nieuwe taal te moeten leren en ons aan te passen aan een totaal andere cultuur. Maar we hebben geleerd om van ze te houden en zouden deze ervaringen voor geen geld ter wereld willen ruilen.”

„Jullie kennen alle twee ouderling Kempter, niet?” vroeg ik. „Nog niet zo lang geleden schreef hij me dat hij iets leuks had meegemaakt. Zijn verhaal ging ongeveer zo:

„Vorige week hielden wij een gezinsavond bij een gezin thuis, we stonden net op het punt te vertrekken toen een van de meisjes het huis uitkwam, naar onze auto liep en vroeg of ik een geit wilde. Ik zei haar dat het waarschijnlijk te klein was om te eten en dat ik geen plaats had om het te houden. Ik weet niet of u weet wat het betekent als men u een geit cadeau doet, maar daar kwam ik later achter. Het weggeven van een geit is een manier voor een meisje om een huwelijksaanzoek te doen! Ik viel bijna achterover van verbazing toen ik er achter kwam – maar maakt u geen zorgen, president, het is niet wederzijds!”

Zie je wat ik bedoel met avontuurlijk? Wees voorzichtig, broeders, met het aanvaarden van geiten!

Aan de andere kant, denk eens aan de zendelingen, die van het platteland komen of uit het Indianenreservaat en die op zending geroepen worden in een grote stad. Deze nieuwe ervaringen zijn leuk en uitdagend. Herinneren jullie je ouderling Descheenie?”

„Natuurlijk, herinner ik me hem. Hij was een Navajo, donkere ogen, zwart krullend haar en een grote glimlach; je vroeg je steeds weer af wat hij in zijn schild voerde. Hij was een goede zendeling.”

„Ja, dat is 'm, en hij was een goede zendeling. Luister eens naar dit verhaal uit een brief die ik van hem ontving: 'Heb ik u ooit verteld over mijn eerste twee dagen in het opleidingsinstituut voor zendelingen In Provo? Ik was toen de enige Navajo daar. Op de eerste dag wist ik de weg naar mijn kamer en klassen vrij goed te vinden, maar de tweede dag stond ik te laat op en kwam erachter dat iedereen al naar zijn klas was toegegaan. Ik nam een douche en ging op zoek naar mijn klas, maar kon die niet vinden. Ik liep alle mogelijke gebouwen in en uit, maar ik kon mijn klas niet vinden, dus gaf ik het op en besloot terug

te gaan naar mijn kamer en daar te wachten totdat mijn collega mij zou komen ophalen.

Ik op weg naar mijn kamer, maar die kon ik al evenmin vinden. Ten einde raad ging ik het eerste het beste gebouw binnen, maar ook daar vond ik mijn kamer niet. Op weg naar de uitgang zag ik een stel meisjes het gebouw binnenkomen, waar ik uit opmaakte dat ik in het gebouw van de zendelingzusters terecht was gekomen. Ik rende zo snel mogelijk naar buiten. Nu wist ik helemaal niet meer waar ik aan toe was, dus liep ik naar de boekwinkel waar ik mijn collega terugvond. Wat was ik blij hem weer te zien!

Ik vertelde hem wat mij overkomen was en hij kwam niet meer bij van het lachen. Hoe dan ook, dat was de goede oude tijd. Wij hadden een paar dopelingen afgeloopen zaterdag en er zullen er binnenkort nog meer volgen. Ik was van plan u een lange brief te schrijven, maar ik weet nu al niets meer te vertellen. Daarom stop ik maar en ga nog wat werk doen. Een prettige dag verder, bedankt voor alles en tot spoedig v. Ouderling D.’

Ik heb dit zelfde verhaal verleden week ook aan onze nieuwe zendelingen verteld toen ik hen naar hun eerste standplaats reed. Ik vroeg ouderling Bobby Yazzie, die naast mij op de voorbank zat: 'Heb jij ouderling Descheenie toevallig wel eens ontmoet?' Hij glimlachte en kreeg tranen in zijn ogen. 'President,' zei hij, 'hij heeft mij gevonden, mij onderwezen en gedoopt. Als hij er niet geweest was, was ik hier niet geweest. Ik ben de enige van mijn hele familie die lid van de kerk is.'

Het is moeilijk uit te leggen wat ik voelde toen hij mij dit vertelde. Slechts twee jaar geleden had Bobby nog nooit van de kerk gehoord en nu zat hij naast mij: intelligent, innemend, met heldere blik en verlangend om voort te gaan en zijn getuigenis met zijn eigen volk te delen. Bobby was nog niet zo heel lang op zending toen hij zijn eerste dopelingen had, zijn eigen grootouders en sindsdien nog vele anderen.”

Terwijl ik mijn verhaal beëindigde, stopte ik wat spulletjes in mijn aktetas en maakte aanstalten om weg te gaan. De ouderlingen hadden een afspraak en ik moest nog ergens anders naar toe.

Het was al enkele uren donker toen ik de stad binnenreed waar de zendelingzusters Hucks en Matson werkzaam waren. Het was al laat maar ik ging toch maar even bij ze langs, aangezien ik de volgende ochtend alweer vroeg zou vertrekken. Het licht brandde in hun flat, dus nam ik

aan dat ze al binnen waren. Ik werd hartelijk begroet en zij staken van wal met: „Raad eens wat ons vanavond is overkomen, president.“

„Nee, laat eens horen.“

„Nou, de wijkzendingsleider had de hele week nogal geheimzinnig gedaan. Normaal gesproken *vraagt* hij of wij naar de vergadering kunnen komen, maar dit keer *beval* hij ons bijna om vanavond in de kerk te zijn. Wij voelden ons genomen en vroegen ons af wat er gebeurde. Toen we bij de kerk aankwamen, stonden er een paar auto's op de parkeerplaats, maar we zagen niemand.

Wij gingen naar binnen, het licht was aan en we hoorden stemmen in het lokaal aan het eind van de gang. Wij liepen ernaar toe en klopten op de deur.

Het werd binnen muisstil, toen vloog de deur wijd open.

Tot onze grote verbazing zat het lokaal vol met leden, met op de voorste rij het gezin dat wij onderwezen, stralend en wel, gekleed in witte doopkleding.“ De zusters glimlachten door hun tranen heen, die het hun onmogelijk maakten door te gaan met hun relaas.

Het was Jezus die, vele jaren geleden, „twee aan twee voor Zich (uitzond) naar

alle steden en plaatsen . . .

En Hij zeide tot hen: De oogst is wel groot, maar arbeiders zijn er weinig. Bidt daarom de Heer van de oogst, dat Hij arbeiders uitzende in zijn oogst“ (Lucas 10 :1-2).

Ik vraag me af of een jonge man of vrouw een zendingsoproep zou weigeren, als die de vreugde kende van de „twee die samen lopen“ en het „grote avontuur“ van zendingswerk. □

Foto's van de Indiaanse kunstvoorwerpen van Michael McConkie; andere foto's van de auteur.

Getuigenissen die het eerste visioen bevestigen

Milton V. Backman jr.

Dit artikel gaat in op verslagen van het eerste visioen die door tijdgenoten van Joseph Smith gegeven zijn en die, naar hun zeggen, de informatie van hem zelf ontvangen hebben. Deze verslagen zijn interessant omdat zij in overeenstemming zijn met en alle hoofdpunten bevatten van het eerste visioen zoals Joseph Smith dit zelf heeft beschreven. [1] Als zodanig bevestigen zij een van de opmerkelijkste visioenen in de geschiedenis van de mensheid.

In 1834, een jaar na de organisatie van de gemeente te Pontiac (Michigan), verklaarden Joseph Smith en enige getuigen van het Boek van Mormon in alle plichtigheid tegenover de leden van de gemeente dat wat zij over hun geestelijke ervaringen gezegd hadden waar was. Toen hij het getuigenis van de profeet samenvatte herinnerde Edward Stevenson, een bekeerling die de vergaderingen bijwoonde, zich: „De profeet getuigde met grote macht van het bezoek van de Vader en de Zoon, en het gesprek dat hij met Hen had gevoerd. De macht die ik bij die gelegenheden voelde had ik nooit eerder ervaren.” [2]

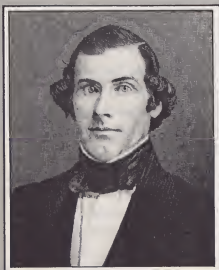
Vele anderen die gesproken of nauw sa-

mengewerkt hadden met Joseph Smith verklaarden ook dat de profeet hun over deze heilige ervaring vertelde. Deze tijdgenoten getuigden dat Joseph hun de identiteit van de personages die aan hem verschenen waren, bekendmaakte en dat hij hun vertelde over de boodschap die hij van de Vader en de Zoon had ontvangen.

De verslagen van Orson Pratt

Kort na de organisatie van de kerk gedoopt, heeft Orson Pratt waarschijnlijk vaker gesproken of geschreven over deze historische gebeurtenis dan welke tijdgenoot van Joseph Smith ook.

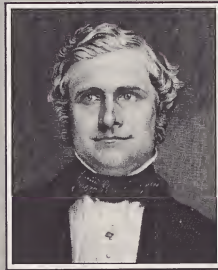
In de jaren 1830–1840 was Orson Pratt één van de meest aandachtige leerlingen van de profeet. Kort na zijn doop in september 1830, legde de negentienjarige bekeerling een afstand van meer dan 320 kilometer af om de profeet te ontmoeten die, in december van dat jaar, hem tot ouderling ordende. Toen Joseph naar Kirtland (Ohio) verhuisde, volgde Orson hem. In Kirtland woonde hij bijna twee maanden bij de profeet en werkte met hem samen. Hij was een van de eerste leden van de school der profeten en bracht in 1833 vele uren door, luisterend naar de profeet die de school onderwees over de geschiedenis en de beginselen van het herstelde geloof. Rond 1830 reisde hij met Joseph naar West-Missouri en in 1835 werd hij als apostel van de Heer geroepen. Orsons contact met Joseph Smith duurde voort in 1839 en het begin van 1840. Gedurende het einde van de lente en het begin van de zomer van 1839 woonde Orson bij de Mississipp, niet ver vanwaar Joseph Smith woonde. Later dat jaar vervulde hij een korte zending met de profeet in Philadelphia (Pennsylvania), voor hij naar Edin-

Orson Pratt

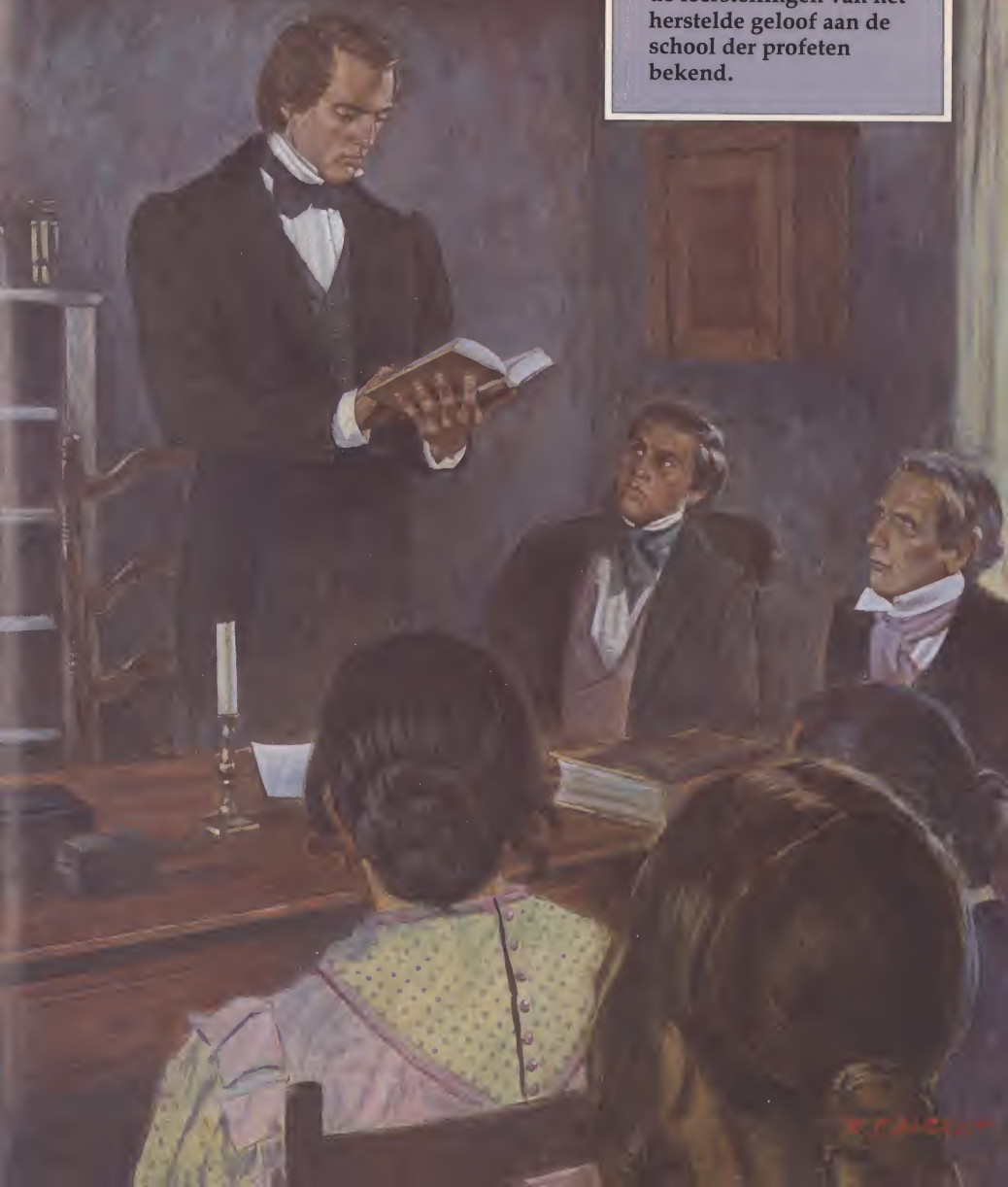

Orson Hyde

John Taylor

Joseph Smith maakte
de leerstellingen van het
herstelde geloof aan de
school der profeten
bekend.

burgh (Schotland) reisde, waar hij ongeveer negen maanden lang het evangelie predikte, „een kerk organiseerde met meer dan tweehonderd heiligen . . . (en) een brochure uitgaaf met als titel *Remarkable Visions*” (Opmerkelijke visioenen). [3]

Deze zendingsbrochure werd in de herfst van 1840 uitgegeven en vormde het eerste gedrukte verslag van het eerste visioen. [4] Het bevatte een beschrijving van Joseph Smiths eerste visioenen, te beginnen met de verschijning van de Vader en de Zoon bij Palmyra (New York) tot en met de eerste verschijningen van Moroni en zijn ervaring met de drie getuigen van het Boek van Mormon. Orson herdrukte deze brochure tweemaal, in 1841 en weer in 1842 (de derde Amerikaanse uitgave genoemd). Aan de Amerikaanse uitgaven was een verslag van de herstelling van het priesterschap toegevoegd. Uit vergelijking van de brochure met Joseph Smiths eigen geschriften blijkt dat de belangrijkste onderdelen die in de verslagen van de profeet voorkomen (vooral die uit 1838) ook in het werk van Orson Pratt opgenomen waren. Daar er in de brochure van Orson Pratt geen directe aanhalingen voorkomen, en de literaire stijl sterk afwijkt van die van Josephs geschriften van voor 1840, baseerde hij zijn verslag ongetwijfeld op wat hij van Joseph gehoord had, eerder dan op diens geschriften. In 1859, in een toespraak met als onderwerp het eerste visioen, zei ouderling Pratt, „Ik zal u een kort verslag geven, in zijn eigen woorden. Ik heb het hem vaak horen vertellen.” [5] Dientengevolge heeft Orson Pratt de wereld met het uitgeven van deze brochure niet alleen een uitstekende samenvatting van Joseph Smiths eerste visioenen nagelaten, maar heeft hierbij ook van hun authenticiteit getuigd.

Onderstaand een aantal citaten uit de uitgave van 1840 van *Remarkable Visions*. Overeenkomsten met uitspraken in de geschriften van Joseph Smith staan cursief gedrukt, en na elke uitspraak staat tussen haakjes bij benadering de datum waarop Joseph Smith deze informatie voor het eerst zelf vastlegde. De kleine verschillen in de verslagen worden waarschijnlijk veroorzaakt door literaire toevoegingen of door details die Joseph aan Orson Pratt verteld maar niet zelf neergeschreven

had. [6]

De heer Joseph Smith jr, die de volgende belangrijke ontdekking deed, werd geboren te Sharon, Windsor County (Vermont) op 23 december, in het jaar 1805. Toen hij tien jaar oud was verhuisde het gezin naar Palmyra (New York), (1838) alwaar hij ongeveer elf jaar verbleef, *laatstelijk in het plaatsje Manchester. Hij voorzorg in zijn levensonderhoud door de grond te bewerken, iets waar hij het grootste gedeelte van zijn tijd aan besteedde. Hij had weinig gelegenheid zich te scholen; daarom bleef zijn opleiding beperkt tot een opperlakkige kennis van twee of drie leervoakken. Hij kon zonder veel problemen lezen, schrijven ging hem moeilijker af; tevens had hij een beperkt begrip van de grondbeginselen van het rekenen.* (1832) [7] Dit waren zijn enige kundigheden; met de overige leervoakken, die in alle staten van Amerika op de scholen onderwezen werden, was hij geheel onbekend.

Achtergrond van het eerste visioen

Toen hij zo'n veertien of vijftien jaar was, begon hij ernstig na te denken over de noodzaak voorbereid te zijn op een bestaan ná dit leven. . . . Het werd hem duidelijk dat dit een zaak van eeuwig belang was en dat de verlossing van zijn ziel afding van een juist begrip daaromtrent. (1832) . . . Als hij naar een kerkgenootschap ging om informatie, werd steeds op de eigen leerstellingen gewezen en gezegd: „Dit is de weg, wandel daarop.” (1838) . . . Hij kwam ook tot de conclusie dat God maar één leer zou scheppen, en dat Hij daarom maar één kerkgenootschap als zijn kerk kon aanvaarden; (1842) en dat zo'n kerkgenootschap een volk moet zijn dat die leer gelooft en verkondigt (welke dat ook moge zijn), en hierop bouwt. Hij dacht toen aan al de opvattingen, thans in de wereld, die de basis zijn van vele honderden verschillende kerkgenootschappen. De grote vraag die hij voor zichzelf moest beantwoorden was – als er één van die kerkgenootschappen de kerk van Christus was, welke is het? (1838) . . . Hiertoe begon hij de heilige bladzijden van de Bijbel te bestuderen, oprecht, de dingen die hij las gelovend. Spoedig kwam hij de volgende passage tegen: – „Indien echter iemand van u in wijsheid te kort schiet, dan bidde hij God daarom, die aan allen geeft, eenvoudigweg en zonder verwijt; en zijn zal hem gegeven worden” (Jakobus

1:5). (1838) . . . Het was als een licht dat in de duisternis scheen. Hij zag nu dat als hij God zou vragen, er niet alleen de mogelijkheid, maar de waarschijnlijkheid was; ja meer nog, de zekerheid, dat hij die kennis zou verwerven welke van alle leren de leer van Christus was; en welke van alle kerken de kerk van Christus. Daarom ging hij naar een afgelegen plek in een bos, op slechts korte afstand van zijn vaders huis en knielde neer, (1838) en begon de Heer aan te roepen. (1832, 1838) Eerst werd hij zwaar beproefd door de machten der duisternis, die hem trachtten te overwinnen; maar onversaagd smeekte hij om bevrijding, tot de duisternis hem verliet. (1838) . . . En aldus zijn ziel uitstortend, met het grote verlangen van God een antwoord te ontvangen, zag hij eindelijk een zeer helder en glorieus licht in de hemel boven hem; dat eerst op enige afstand van hem verwijderd leek . . . Hij zette zijn gebed voort, terwijl het licht langzaam naar hem toe scheen te komen; en naarmate het dichterbij kwam, nam het in helderheid en grootte toe zodat, toen het bij de toppen van de bomen was, het hele bos in zijn omgeving op een prachtige en glorieuze manier verlicht was. Hij verwachtte dat de bladeren en takken van de bomen zouden verbranden zodra het licht ermee in aanraking kwam; maar, toen hij zag dat dit niet gebeurde, vatte hij de hoop op dat hij de aanwezigheid van het licht zou kunnen verdragen. Langzaam daalde het neer, tot het op de aarde rustte, en hij bevond zich in het midden ervan. Toen het in eerste instantie op hem viel, bracht het een vreemde sensatie teweeg door zijn gehele lichaam; en zijn gedachten werden onmiddellijk weggetrokken van de natuurlijke objecten in zijn omgeving;

Het visioen in 1820

En hij werd omgeven door een hemels visioen, en zag twee glorieuze personages (1838, 1842) die precies elkaars evenbeeld waren in hun trekken of voorkomen. (1842) Hem werd verteld dat zijn zonden hem vergeven waren. (1832) Hij kreeg ook inlichtingen omtrent de onderwerpen die hem tot dan toe hadden bezighouden, te weten – dat alle kerkgenootschappen onjuiste leerstellingen geloofden (1832, 1838, 1842); en daarom werd geen van die genootschappen door God erkend als zijn kerk en koninkrijk. (1832) Hem werd uitdrukkelijk ge-

In 1839 was Orson Pratt in Pennsylvania als zendelingcollega van de profeet werkzaam.

boden om zich bij geen ervan aan te sluiten; (1838) en hij ontving de belofte dat de ware leer – de volheid van het evangelie, op een later tijdstip aan hem bekendgemaakt zou worden; (1842) waarna het visioen verduoën, hem in een staat van onbeschrijflijke kalmte en vrede achterlatend. (1832)

Bij latere gelegenheden verklaarde Orson dat het de Vader en de Zoon waren die met Joseph tijdens zijn eerste visioen spraken. Terwijl hij als redacteur van de *Millennial Star* werkzaam was, schreef hij een artikel met als titel „Zijn de Vader en de Zoon twee afzonderlijke personen?” Dit stuk van ouderling Pratt bevatte schriftuurlijke bewijzen en gebeurtenissen uit de geschiedenis van de kerk om zijn geloof in het feit dat de Godheid uit afzonderlijke personen bestaat te ondersteunen. Met de kerkgeschiedenis als hulpmiddel om leerstellingen te onderwijzen, verklaarde ouderling Pratt dat Joseph Smith en Sidney Rigdon Christus in februari 1832, „ter rechterhand Gods” zagen (Leer en Verbonden 76) en dat Joseph Smith „zowel de Vader en de Zoon” zag in zijn eerste visioen. [8]

In toespraken die hij gaf nadat hij naar de Grote Vallei was getrokken, informeerde ouderling Pratt soms anderen over heilige ervaringen die de profeet hem had verteld. In een toespraak in 1859, verklaarde Orson Pratt dat Joseph Smith hem verteld had dat hij veertien à vijftien jaar was, „toen hij een visioen zag. . . (en) twee glorieuze personages; en één, op de ander wijzend, zei ‘Dit is mijn geliefde Zoon! Hoor Hem.’ Hij ontving toen instructies over veel dingen met betrekking tot zijn eigen welzijn, en werd geboden zich bij geen van de kerken aan te sluiten. Hem werd ook gezegd dat op een later tijdstip de volheid van het evangelie aan hem bekendgemaakt zou worden, en dat hij een instrument in de hand des Heren zou zijn om het fundament van het koninkrijk van God te leggen.” [9]

Het getuigenis van Orson Hyde

Een andere goede vriend van Joseph Smith die een brochure uitgaaf waarin hij het eerste visioen beschreef voordat Joseph Smith zijn eigen geschriften publiceerde was Orson Hyde. Het grootste ge-

deelte van de jaren tussen 1830 en 1840 woonde Orson Hyde in Kirtland, dichtbij het huis van de profeet, en na zijn doop op 30 oktober 1831 werd hij op zending geroepen. Zijn eerste twee collega's waren Josephs broers, Hyrum en Samuël.

In 1833 werd hij door de profeet gevraagd om samen met enige andere broeders het onderwijs in de school der profeten ter hand te nemen. Vanwege zijn geloof en capaciteiten werd hij ook in 1835 geroepen om één van de eerste leden te zijn van de Raad der Twaalf Apostelen. Zijn contact met de profeet werd nog versterkt toen hij tussen 1830 en 1840 bij verschillende gelegenheden met hem samenreisde. Na zich bij andere heiligen in Nauvoo gevoegd te hebben, werd ouderling Hyde op zending geroepen naar Palestina, waar hij het heilige land inwijdde voor de vergadering van de joden. Op zijn thuisreis in augustus 1842, publiceerde ouderling Hyde in Frankfurt een zendingsbrochure, getiteld *A Cry From the Wilderness, A Voice From the Dust of the Earth* (Een roep uit de wildernis, een stem uit het stof der aarde). [10]

In zijn *Cry from the Wilderness* beschrijft ouderling Hyde hoe Joseph naar de waarheid zocht, hoe hij Jakobus' aansporing over gebod las, zijn gebed in het bos bij zijn vaders huis, de aanwezigheid van de tegenstander, de verschijning van het licht na de duisternis. Terwijl hij Josephs visioen beschrijft, zegt ouderling Hyde dat Joseph twee glorieuze personages zag die elkaars evenbeelden waren in voorkomen en gestalte. Zij zeiden hem dat hij zich bij geen enkel kerkenootschap moest aansluiten, want zij geloofden alle in foute leerstellingen, en dat er geen was die door God als zijn kerk en koninkrijk beschouwd werd. Hij kreeg de instructie te wachten tot een later tijdstip wanneer de ware leer van Christus en de volheid van het evangelie aan hem geopenbaard zouden worden. Na het visioen, besloot ouderling Hyde, was Josephs ziel vervuld van vrede en kalmte.

Andere beschrijvingen van het eerste visioen

Het zijn niet alleen heiligen der laatste dagen geweest die het eerste visioen weergaven zoals Joseph Smith het hun verteld had. Een redacteur van de *Pitts-*

burg Gazette, die geen lid was en de profeet in Nauvoo interviewde, publiceerde een artikel over hem. De redacteur behandelde de reformatie die voor het eerste visioen had plaatsgevonden, het zoeken van deze jongen naar de ware kerk, en Josephs gehoorgeving aan Jakobus' aansporing over gebod. Toen beschreef hij het eerste visioen zoals Joseph Smith het hem had verteld:

„Ik zag een licht,” citeerde hij Joseph, „en een glorieus personage in dat licht, daarna een tweede, en het eerste personage zei over het tweede: ‘Dit is mijn geliefde Zoon, hoor Hem.’ – Toen sprak ik tot dit tweede personage en zei: ‘O Heer, bij welke kerk zal ik mij voegen?’ Hij antwoordde: ‘Geen enkele, ze zijn alle corrupt.’” [11]

Alexander Neibaur, een bekeerling die zich bij de heiligen in Nauvoo gevoegd had, beschreef in zijn dagboek wat Joseph hem een keer aan tafel had verteld. Broeder Neibaur schreef dat de profeet zei geraakt te zijn door een passage over gebed in de Bijbel en dat hij het bos in ging om te bidden. Nadat zijn tong een tijdlang tegen zijn verhemelte had gekleefd zag hij een vuur dat hem langzaam naderde. Hij „zag een personage in het vuur, lichte gelaatskleur, blauwe ogen. . . (Een tweede) personage kwam aan de zijde van de eerste staan. Meneer Smith vroeg toen, moet ik lid worden van de methodistische kerk. Nee, ze zijn niet mijn volk, (zij) dwalen. Niemand is er, die goed doet, niemand, maar dit is mijn geliefde Zoon, hoor Hem.” [12] President John Taylor was ook een tijdgenoot van Joseph Smith die hem goed kende. Hij beschreef het eerste visioen zoals de profeet het hem had verteld. „Ik heb met hem (Joseph Smith) gereisd,” schreef hij. „Ik ben in het openbaar en in besloten kring bij hem geweest; ik heb hem onder veel verschillende omstandigheden meegemaakt; ik heb honderden keren naar zijn openbare toespraken geluisterd, en naar zijn raad van meer vrouwelijke aard aan zijn vrienden en collega's. Ik ben bij hem thuis geweest en heb zijn gedrag tegenover zijn gezin gezien. . . Ik was met hem. . . toen hij stierf, toen hij vermoord werd in Carthage. . . Ik getuig voor God, engelen en mensen dat hij een goed, eerbaar, rechtschapen man was

Een redacteur, hij was geen lid van de kerk, interviewde de profeet en schreef een verslag van het eerste visioen.

... dat zijn karakter, in besloten kring en in het openbaar, onkreukbaar was – en dat hij leefde en stierf als een man van God.” [13]

Terugdenkend aan dat wat Joseph hem gezegd had, zei ouderling Taylor: „Ik kan u vertellen wat hij mij erover vertelde. Hij zei dat hij geheel onwetend was van de wegen, plannen en oogmerken, en er niets vanaf wist; hij was een jongeman die niet op de hoogte was met godsdienstige zaken of stelsels en theorieën van die tijd. Na Jakobus' uitspraak te hebben gelezen, bad hij tot de Heer. . . Hij geloofde die uitspraak en wendde zich tot de Heer en vroeg Hem, en de Heer openbaarde zich aan hem, met zijn Zoon Jezus Christus, en zei, op de ander wijzend: 'Dit is mijn geliefde Zoon, hoor Hem.' Hij vroeg toen wat hij met de verschillende godsdiensten uit zijn omgeving aan moest. Hij vroeg welke waar was, want hij wilde de juiste weg weten, en die bewandelen. Hem werd gezegd dat ze geen van alle goed waren, dat ze alle van de juiste weg waren afgeweken.” [14]

Ouderling Taylor verklaarde niet alleen dat hij van Joseph Smith persoonlijk de fundamentele waarheden leerde die door het eerste visioen geopenbaard werden, maar zei ook dat Joseph Smiths verslag uit 1838, dat gebeurtenissen weergeeft voorafgaand aan de organisatie van de kerk, juist was.

Tijdens de vijftigste oktoberconferentie, in oktober 1880, ondersteunden leden van de kerk ouderling Taylor als profeet, ziener en openbaarder. Na zijn ondersteuning presenteerde president George Q. Cannon, eerste raadgever in het Eerste Presidium en handelend op aanwijzing van president Taylor, een nieuwe uitgave van zowel de Leer en Verbonden als de Parel van Grote Waarde aan de conferentie, dat Joseph Smiths verslag uit 1838 van het eerste visioen bevatte. Hij stelde voor dat de aanwezigen de boeken en hun inhoud aanvaardden „als komend van God, en bindend voor ons als volk en als kerk”. Toen stelde president Joseph F. Smith, de tweede raadgever in het Eerste Presidium, voor dat de leden de boeken aanvaardden als bevattende „openbaringen van God aan de kerk”. Eenparig werd door leiders en leden aangenomen dat het

eerste visioen en de verdere teksten in de Parel van Grote Waarde en de Leer en Verbonden door God geïnspireerd waren. [15]

Door deze ondersteunende handeling getuigden het Eerste Presidium, de twaalf apostelen (waarvan de meesten Joseph Smith persoonlijk gekend hadden) en de leden van de kerk dat het gedeelte uit het verslag van Joseph Smith uit 1838 dat zijn visioen van 1820 beschreef, een betrouwbaar verslag was van een historische gebeurtenis.

Van 1830 tot heden hebben algemene autoriteiten en andere heiligen der laatste dagen over de hele wereld krachtig getuigd van de authenticiteit van Joseph Smiths leerstellingen en geschriften over het eerste visioen. President Spencer W. Kimball, bijvoorbeeld, heeft verklaard dat „niets minder dan dit gehele visioen aan Joseph aan het doel beantwoord zou hebben om de mist der eeuwen op te doen klaren. Een indruk, een verborgen stem of slechts een droom zouden (nooit) de oude fantasieën en verkeerde opvattingen weggevaagd kunnen hebben. . .

De God van al deze werelden en de Zoon van God, de Heiland, onze Verlosser, bezochten persoonlijk deze jongen. Hij zag de levende God. Hij zag de levende Christus”. [16] □

Voetnoten

[1] In 1832, 1835, 1838 en 1842 werden er verslagen opgesteld. De profeet publiceerde het verslag uit 1832 niet, het bleef in conceptvorm. Het verslag uit 1835 was in zijn „Kirtlanddagboek” opgenomen, maar de profeet publiceerde het niet in zijn *History of the Church*. Het verslag uit 1838 was onderdeel van een verslag dat Joseph Smith in het voorjaar van 1838 begon en ergens voor november 1839 voltooide. Dit verslag is in eerste instantie gepubliceerd in *The Times and Seasons* in 1842 en werd in de Parel van Grote Waarde, uitgave 1878, opgenomen. Deze werd in 1880 door de kerk als schriftuur aanvaard. Het verslag uit 1842, bekend als de Wentworthbrief, is het laatste dat door de profeet is opgesteld. Het werd in maart 1842 gepubliceerd, kort

voor zijn verslag uit 1838 als serie-uitgave verscheen.

[2] Joseph Grant Stevenson, „The Life of Edward Stevenson,” (M.A. thesis, Brigham Young University, 1955), blz. 19–20; Edward Stevenson, *Reminiscences of Joseph, the Prophet, and the Coming forth of the Book of Mormon* (Salt Lake City, 1893), blz. 4.

[3] „History of Orson Pratt,” *Millennial Star*, 11 feb. 1865, blz. 88.

[4] Een verwijzing naar de publikatie van deze zendingsbrochure „door Orson Pratt” verscheen in Joseph Smiths verslag onder de datum december 1840 met de volgende notitie: „Edinburgh, September.” *History of the Church*, deel 4, blz. 254.

[5] *Journal of Discourses*, deel 7, blz. 220.

[6] Joseph Smiths weergaven van het eerste visioen zijn gepubliceerd in de Appendix van Milton V. Backman jr., *Joseph Smith's First Vision*. (Salt Lake City: Bookcraft, 1980.)

[7] Joseph Smith schreef in zijn verslag van 1832 dat hij door armoede gedwongen was hard te werken om bij te dragen in het onderhoud van zijn familie, en hij en zijn broers en zusters niet in de gelegenheid waren een opleiding te genieten. „Laat ik enkel dit zeggen,” voegde hij hier nog aan toe, „dat ik slechts les had gekregen in het lezen, schrijven en de grondbeginselen van het rekenen, en daaruit bestond mijn gehele opleiding.” (In *The Personal Writings of Joseph Smith*, comp. Dean C. Jessee, Salt Lake City: Deseret Book Co., 1984, blz. 4.)

[8] *Millennial Star*, 15 sept. 1849, blz.

281–284; 15 okt. 1849, blz. 309–312.

[9] *Journal of Discourses*, deel 7, blz. 220–221.

[10] Er bestaan verschillende vertalingen van de titel en inhoud van de brochure van Orson Hyde. Een exemplaar hiervan bevindt zich in het Church Historical Department.

[11] *New York Spectator*, 23 sept. 1843.

[12] *Journal of Alexander Neibaur*, 24 mei 1844, LDS Church Historical Department.

[13] *Three Nights' Public Discussion* (Liverpool: John Taylor, 1850), blz. 23–24. [14] *Journal of Discourses*, deel 21, blz. 161.

[15] *Millennial Star*, 15 nov. 1880, blz. 723–724.

[16] Spencer W. Kimball, *The Teachings of Spencer W. Kimball*, ed. Edward L. Kimball (Salt Lake City: Bookcraft, 1982), blz. 428–430.

Mormonisme

Zoek een stevig houvast, voor je de helpende hand toesteeckt.
Als je iemand op het enge en smalle pad wilt terugbrengen,
zorg dan dat je zelf de ijzeren roede goed vast houdt.

